

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง คำ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. การเขียน
3. การอ่าน
4. คำ
5. การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. บทเรียนสำเร็จรูปและการ์ตูน
8. ความพึงพอใจ
9. บริบทโรงเรียนบ้านหนองสระพัง
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 10.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ
11. กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการ

ติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบธุรกิจ การงาน และการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบวนการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติอันล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ซึ่งรายละเอียดของหลักสูตรได้ระบุสาระการเรียนรู้ได้ คือ

เรียนรู้อะไรในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

1. การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2. การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่างๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ข้อความ และรายงานชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์ วิเคราะห์ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3. การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

4. หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

5. วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิดคุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็กพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ส่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 37-38)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 มีสาระการเรียนรู้ การอ่าน การเขียน การฟังการดูและการพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นทักษะที่จำเป็นต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งหมด 5 สาระการเรียนรู้เพื่อต้องการพัฒนาเยาวชนไทยให้มีความรัก ห่วงเห่น อนุรักษ์และใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ดังรายละเอียดดังนี้

1. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มีรายละเอียดตัวชี้วัดชั้นปี (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1) ดังนี้

1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน
 2. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน
 3. ระบุเหตุและผล และข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน
 4. ระบุและอธิบายคำเปรียบเทียบบและคำที่มีหลายความหมายในบริบทต่างๆจากการอ่าน
 5. ตีความคำยากในเอกสารวิชาการ โดยพิจารณาจากบริบท
 6. ระบุข้อสังเกต และความสมเหตุสมผลของงานเขียนประเภทชักจูง โน้มน้าวจิตใจ
 7. ปฏิบัติตามคู่มือแนะนำวิธีการใช้งานของเครื่องมือ หรือเครื่องใช้ในระดับที่ยาก
- ขั้น
8. วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับจากการอ่านงานเขียนอย่างหลากหลาย เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต

9. มีมารยาทในการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

มีรายละเอียดตัวชี้วัดชั้นปี (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1) ดังนี้

1. คัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัด
2. เขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสมและสละสลวย
3. เขียนบรรยายประสบการณ์ โดยระบุสาระสำคัญและรายละเอียดสนับสนุน

4. เขียนเรียงความ
5. เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน
6. เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระจากสื่อที่ได้รับ
7. เขียนจดหมายส่วนตัวและจดหมายธุรกิจ
8. เขียนรายงานการศึกษา ค้นคว้าและโครงการงาน
9. มีมารยาทในการเขียน

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาความเป็นไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มีรายละเอียดตัวชี้วัดชั้นปี (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1) ดังนี้

1. อธิบายลักษณะของเสียงในภาษาไทย
2. สร้างคำในภาษาไทย
3. วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
4. วิเคราะห์ความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน
5. แต่งบทร้อยกรอง
6. จำแนกและใช้สำนวนที่เป็นคำพังเพย และสุภาษิต

สรุปจากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สรุปได้ว่าการอ่าน การเขียน การฟังการดูและการพูด หลักการใช้ภาษา และวรรณคดีและวรรณกรรม เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเขียนสะกดให้ถูกต้องตามอักขรวิธี การฟัง การดูอย่างมีวิจารณญาณ สามารถพูดลำดับเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้สาระการเรียนรู้ การเขียน และสาระเรียนรู้ หลักการใช้ภาษาไทย เรื่อง คำยาก ที่เป็นคำจากบัญชีพื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คำ เพื่อจัดทำเป็นสื่อการสอนโดยทำบทเรียนสำเร็จรูป จำนวน 5 ชุด คือ เล่มที่ 1 คำยากชุดที่ 1 เล่มที่ 2 คำยากชุดที่ 2 เล่มที่ 3 คำยากชุดที่ 3 เล่มที่ 4 คำยากชุดที่ 4 และเล่มที่ 5 คำยากชุดที่ 5

การเขียน

1. ความหมายการเขียน

มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงความหมายของการเขียน ดังนี้

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2551 : 10-15) ให้ความหมายการเขียนว่า เป็นการสื่อสารชนิดหนึ่งของมนุษย์เราที่ต้องอาศัยความพยายามและฝึกฝน การเขียนเป็นการแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้รับสารสามารถอ่านได้เข้าใจ แล้วสามารถนำมาบอกต่อกับบุคคลอื่นให้ได้ความรู้ที่ผู้รับสารได้รับ ในการเขียนภาษาไทย มีแบบแผนที่ต้องการรักษา มีถ้อยคำสำนวนที่ต้องใช้เฉพาะ และต้องเขียนให้แจ่มแจ้ง เพราะผู้อ่านไม่สามารถไต่ถามผู้เขียนได้เมื่ออ่านไม่เข้าใจ ผู้ที่จะเขียนให้ดี ต้องใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับผู้รับสาร โดยพิจารณาว่าผู้รับสารสามารถรับสารที่ส่งได้มากน้อยเพียงใด

ปรีชา หิรัญประดิษฐ์ (2532 : 68) ให้ความหมายว่า การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความต้องการ และความรู้สึกออกมาเป็นตัวหนังสือให้ผู้อ่านได้อ่านและเข้าใจในจุดประสงค์ของผู้เขียน

สมพร มั่นตะสูต (2525 : 1) ให้ความหมายว่า การเขียน หมายถึง การสื่อสารด้านความรู้ ความคิด ทักษะคติ และอารมณ์ เป็นตัวอักษรจากผู้เขียนถึงผู้อ่าน

สรุปได้ว่า การเขียน เป็นการสื่อสารด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ จากผู้เขียนให้ผู้อ่านได้เข้าใจวัตถุประสงค์ในการเขียน เพื่อให้ผู้รับสารอ่านแล้วสามารถนำมาบอกต่อกับบุคคลอื่นได้

2. ความสำคัญของการเขียน

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2551 : 10-15) ได้กล่าวว่า การเขียนมีความสำคัญสำหรับมนุษย์ ยิ่งโลกในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การเขียนก็ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสามารถสรุปความสำคัญของการเขียน

1. การเขียนเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่ง
2. การเขียนเป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาของมนุษย์
3. การเขียนเป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางสติปัญญา
4. การเขียนเป็นเครื่องมือสร้างความสามัคคีและความเจริญรุ่งเรือง ในทางตรงกันข้ามก็ใช้เป็นเครื่องบ่อนทำลายได้เช่นกัน

ทัศนีย์ สุขเมธี (2526 : 108) ได้กล่าวว่า ถึงความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

1. เป็นทักษะทางภาษาอย่างหนึ่งใช้ในการสื่อสารระหว่างมนุษย์
2. การเขียนเป็นเครื่องมือบันทึกมรดกทางปัญญาของบรรพบุรุษ และถ่ายทอดไว้ให้คนรุ่นหลังได้รับรู้
3. การเขียนเป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่ง ที่ได้รับยกย่องมาแต่โบราณมาจนถึง

ปัจจุบัน

4. การเขียนเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดผลตามต้องการทั้งผลดีและผลเสีย

ชานนุต อุ๋นมะติ (2550 : 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนว่า การเขียนเป็นสื่อลายลักษณ์อักษรที่เป็นประจักษ์พยานน่าเชื่อถือ ได้ดีกว่าคำพูด และสามารถใช้เป็นหลักฐานสำคัญได้ดีอีกด้วย นอกจากนี้การเขียนยังเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งของการเรียนทางภาษา และการศึกษาล่าเรียนทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนแต่ละรายวิชามากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดข่าวสารและข้อมูลต่างๆของตนออกมาเพื่อสื่อความหมายและการกระทำความเข้าใจกับผู้อื่น

สรุปได้ว่า การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งทักษะหนึ่ง เพราะการเขียนจัดเป็นสื่อที่ผู้ส่งสารต้องการแสดงความรู้สึกนึกคิดไปยังผู้รับสาร คือผู้อ่าน โดยอาศัยตัวอักษรเป็นสื่อในการติดต่อสื่อสาร

3. จุดมุ่งหมายของการเขียน

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2551 : 10-15) กล่าวไว้ว่า การเขียนจะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ นั่น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การเขียนต้องมีจุดมุ่งหมายซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. การเขียนเพื่อการเล่าเรื่อง เป็นการนำเรื่องราวที่สำคัญมาถ่ายทอดเป็นข้อเขียน เช่น การเขียนเล่าประวัติ
2. การเขียนเพื่ออธิบาย เป็นการเขียนเพื่อชี้แจงอธิบายวิธีใช้วิธีทำ ขั้นตอนการทำ เช่น อธิบายการใช้เครื่องมือต่างๆ
3. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น เป็นการเขียนเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ แนะนำหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
4. การเขียนเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่จะชักจูง โน้มน้าวใจให้ผู้อ่านยอมรับในสิ่งที่ผู้เขียนเสนอ
5. การเขียนเพื่อกิจธุระ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง การเขียนชนิดนี้จะมีรูปแบบการเขียนและการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปตามประเภทของการเขียน

4. หลักการเขียน

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2551 : 10-15) ได้กล่าวว่า หลักการเขียนเป็นทักษะที่ต้องเอาใจใส่ฝึกฝนอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญ และป้องกันความผิดพลาด ดังนั้น

ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องใช้หลักในการเขียน ดังต่อไปนี้

1. มีความถูกต้อง คือ ข้อมูลถูกต้อง ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ
2. มีความชัดเจน คือ ใช้คำที่มีความหมายชัดเจน รวมถึงประโยคและถ้อยคำ
สำนวน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตรงตามจุดประสงค์
3. มีความกระชับและเรียบง่าย คือ รู้จักเลือกใช้ถ้อยคำธรรมดาเข้าใจ ไม่
ฟุ่มเฟือย เพื่อให้ได้ใจความชัดเจน กระชับ ไม่ทำให้อ่านเกิดความเบื่อหน่าย
4. มีความประทับใจ คือ โดยการให้คำให้เกิดภาพพจน์ อารมณ์และความรู้สึก
ประทับใจ มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ชวนติดตามให้อ่าน
5. มีความไพเราะทางภาษา คือ ใช้ภาษาสุภาพ มีความประณีตทั้งสำนวนภาษา
และลักษณะเนื้อหา อ่านแล้วไม่รู้สึกรัดคอ
6. มีความรับผิดชอบ คือ ต้องแสดงความคิดเห็นอย่างสมเหตุสมผล มุ่งให้เกิด
ความรู้และทัศนคติอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น นอกจากหลักการเขียนที่จำเป็นต่อการเขียน
แล้ว สิ่งที่มีความจำเป็นอีกประการหนึ่งคือกระบวนการคิดกับกระบวนการเขียนที่จะต้อง
ดำเนินควบคู่ไปกับหลักการเขียน เพื่อที่จะทำให้สามารถเขียนได้ดียิ่งขึ้น

วารุณี เลียววิวัฒน์ชัย (2543 : 30) ได้กล่าวว่า หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการเขียน (Writing Skill) สำหรับครูผู้สอน คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกและเสริมรูปแบบภาษาที่ผู้เรียนคุ้นเคยจากการฟังและพูด และการควบคุมการเขียนลดน้อยลงตามลำดับ ผู้เรียนควรฝึกตอบสนองต่อสิ่งชี้แนะด้วยตนเองทีละน้อย

กันยัตินัย วรจิตติพล (2542 : 18) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนต้องพยายามเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในเรื่องความรู้ทางด้านโครงสร้างไวยากรณ์ คำศัพท์สำนวน การเรียบเรียงและกลไกทางภาษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเขียนถ่ายทอดความคิดและสื่อความหมายในสิ่งที่ต้องการไปยังผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์และบรรลุตามจุดประสงค์ของการสื่อสาร

การสอนทักษะการเขียนจะยุ่งยากเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับนักเรียน ว่ามีความสามารถในการใช้ภาษามากน้อยเพียงใด การพัฒนาการเขียนให้กับนักเรียนนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การขีดเส้นใต้ จับคู่ ลอกเลียน เรียงลำดับประโยค เขียนใหม่ ทั้งต้องเลือกวิธีการให้เหมาะสมกับรูปแบบการเขียน (กุสุมา ล่าม้าย. 2538 : 148) และผู้สอนต้องเขียนตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปยาก ผู้เขียนควรได้ฝึกเขียนตามผู้สอนชี้แนะ (มนวิภา เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. 2545 : 53) เช่น ในขั้นทำความคุ้นเคย (Familiarization) ซึ่งเป็นขั้นที่นักเรียนไม่ได้ลงมือเขียน

อาจเลือกใช้วิธีการให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วขีดเส้นใต้ข้อความที่ใช้โครงสร้างประโยคตามที่กำหนด รวมทั้งการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการเขียน โดยวิธีคัดลอก (Copying) นั้น ครูควรแสดงประโยคตัวอย่างให้นักเรียน และนักเรียนจัดลำดับประโยค

สำหรับการสอนเขียนประโยคอาจใช้วิธีการสอนแบบการเติมคำ (Sentence completion) โดยการฝึกให้นักเรียนดูภาพแล้วเติมคำหรือข้อความลงในประโยคให้สมบูรณ์ ซึ่งกิจกรรมในลักษณะนี้มีการควบคุมมากแต่ให้นักเรียนใช้คำกริยา กาล คำศัพท์และเรื่องอื่นๆ อย่างเหมาะสม นอกจากนี้อาจใช้วิธีการให้นักเรียนศึกษาบทความ นอกจากนั้นให้นักเรียนเติมส่วนที่ขาดหายไปประโยคให้สมบูรณ์ (กุสุมา ล่ามูย. 2538 : 148)

การเขียนสะกดคำ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการเขียนสะกดคำ ดังรายละเอียด ดังนี้

บันลือ พฤษะวัน (2535 : 115) กล่าวถึงความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง การสอนให้เด็กรู้จักหลักเกณฑ์ของการเรียงลำดับอักษรของคำหนึ่งๆ เพื่อจะได้ออกเสียงชัดเจนและเขียนคำได้ถูกต้อง

วรรณิ โสมประยูร (2539 : 156) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นทางการเขียนอย่างหนึ่ง เพราะเด็กต้องรู้จักสะกดคำได้ถูกต้องก่อนจึงสามารถเขียนประโยคและเรื่องราวได้ ถ้าเด็กเขียนสะกดคำผิดเสมอก็จะไม่สามารถแสดงให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเอง ดังนั้น การเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง นับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเขียนอย่างยิ่ง

นภดล จันทร์เพ็ญ (2531 : 25) สรุปเกี่ยวกับการเขียนสะกดคำว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง ความสามารถในการเขียนคำ กลุ่มคำ วลี เป็นประโยคได้ตรงตามหลักไวยากรณ์ทางภาษา ตลอดจนสามารถถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก เพื่อการนำเสนอให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงกัน

สรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำเป็นความสามารถในการประสม พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด ให้เป็นคำได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาและตรงตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2545 และเนื่องจากความสามารถในการเขียนสะกดคำเป็นส่วนหนึ่งของทักษะการเขียน ที่จะนำไปสู่การเขียนในลักษณะต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ จึงมีความสำคัญ โดยการฝึกให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประสมคำและสามารถออกเสียงคำนั้นได้ถูกต้อง

ความสำคัญของการเขียนสะกดคำ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความสำคัญการเขียนสะกดคำ ดังรายละเอียด ดังนี้
 ละเอียด โปษะกฤษณะ (2538 : 41) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำต้องระมัดระวังเป็นที่สุด เพราะนอกจากจะสื่อความหมายผิดพลาดแล้ว ยังแสดงถึงระดับความรู้ของผู้เขียนด้วย

อมรรัตน์ คงสมบูรณ์ (2536 : 13) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ นับว่าเป็นทักษะการเขียนที่สำคัญมาก ครูผู้สอนภาษาไทยทุกคน ควรจะได้ฝึกฝนให้นักเรียนเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง เพราะเป็นพื้นฐานของการเขียนด้านอื่นๆ ถ้าเด็กอ่านออกเขียนได้ถูกต้อง เด็กก็จะสามารถนำประโยชน์จากการเขียนไปใช้ในวิชาอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กู๊ด (Good. 1945 : 383 ; อ้างถึงใน ไพบุลย์ มุลดี. 2546 : 35) กล่าวถึงการสะกดคำไว้ว่า คือวิธีการจำตัวอักษรได้ เกิดจากการใช้ชื่อหรือออกเสียงเป็นตัวๆ ไป และเชื่อมเข้ากันเป็นคำคำหนึ่งที่ทุกคนยอมรับ

สรุปได้ว่า การเขียนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายๆด้านมารวมกัน ดังนั้นในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของนักเรียน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงองค์ประกอบของการฝึกทักษะการเขียน เมื่อครูสอนกระบวนการเขียน นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงภาระการเขียนที่ย่างยากซับซ้อน แต่ทั้งนี้การสอนกระบวนการด้านการเขียนให้กับนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนมีทักษะทางการเขียนเพิ่มขึ้น

การสอนเขียนสะกดคำ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสอนเขียนสะกดคำ ดังรายละเอียด ดังนี้

สุปราณี ดาราฉาย (2536 : 60) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการสอนเขียนสะกดคำไว้ ดังนี้

1. ครูต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเขียนตัวสะกดถูกต้อง
2. การสอน เรื่อง ตัวสะกด ครูต้องสอนความหมายของคำด้วย เพื่อช่วยให้นักเรียนจำได้ดีขึ้น เช่น ราคาเขา แปลว่า ราคาถูก อายุเขาวัว แปลว่า อายุน้อย
3. ครูสอนเรื่องตัวสะกดให้สัมพันธ์กับการฟังได้ เช่น เมื่อครูอ่านหรือเล่าเรื่องให้นักเรียนฟังถ้ามีคำยากหรือคำที่นักเรียนมักสะกดผิด ครูควรติดบัตรคำหรือเขียนให้นักเรียนดูบนกระดานดำ พร้อมทั้งบอกความหมาย
4. นำบัตรคำที่สอนเรื่องตัวสะกดผิดติดไว้ในห้องเรียน หรือบริเวณที่นักเรียนเห็นได้เสมอ
5. ให้นักเรียนรวบรวมคำผิดจากหนังสือพิมพ์ ประกาศ โฆษณา ชื่อร้านค้า ฯลฯ แล้วเขียนคำที่สะกดถูกต้อง

6. ฝึกให้นักเรียนออกเสียงคำให้ถูกต้องชัดเจน เพื่อเขียนตัวสะกดได้ถูกต้อง เช่น ของที่ระลึก เช่น มีช้อออกเสียงไม่ชัด และเขียนเป็นของที่ระลึก

7. รวบรวมคำที่มักจะสะกดผิดแต่งเป็นคำประพันธ์ ซึ่งครูแต่งเองหรือให้นักเรียนแต่งก็ได้ จะช่วยให้เขียนตัวสะกดได้ถูกต้องขึ้น ทั้งนี้ นักเรียนต้องอ่านออกเสียงคำถูกต้องและรู้ความหมายด้วย

8. สอนคำที่สะกดเหมือนกันเป็นกลุ่มๆ เช่น โครงการ แผนการ วิธีการ

9. สอนคำที่ออกเสียงเหมือนกันแต่สะกดต่างกัน และมีความหมายต่างกันเป็นกลุ่มๆ เช่น ทะเลสาบ สาบสูญ แผลงสาบ

10. รวบรวมคำที่มีการันต์เหมือนกันหรือแข่งขันกันหาคำในเวลาที่กำหนดเช่น หาคำที่มี “ค” เป็นตัวการันต์ เช่น สวรรค์ อุโมงค์ ประสงค์

11. ทำแบบฝึกหัดให้นักเรียนทบทวน เรื่อง ตัวสะกด ด้วยตนเองโดยเขียนเสียงอ่าน แล้วให้นักเรียนเขียนตัวสะกดที่ถูกต้อง เช่น เสียงอ่าน สาย-สิน เขียนสะกดคำเป็น สายสินจัน

12. การตรวจงานของนักเรียน ครูควรทำเครื่องหมายตรงคำที่เขียนผิด พร้อมทั้งเขียนตัวสะกดที่ถูกต้องให้ด้วย

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 542 - 543) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนสะกดคำ ดังนี้

1. ให้นักเรียนเขียนสะกดคำต่างๆ ได้ถูกต้องตามแบบแผนที่นิยมใช้กันและตรงตามความหมาย

2. ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักคำต่างๆ ได้กว้างขวาง

3. ให้นักเรียนค้นคว้าและหาคำใหม่ได้ตามต้องการ

4. ให้นักเรียนได้รู้จักคำต่างๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

5. ให้นักเรียนได้ออกเสียงคำต่างๆ ได้ถูกต้อง

สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทร์มพรรษ์ (2533 : 169-170) ได้เสนอแนะกิจกรรมการเขียนสะกดคำ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ ครูทำบัญชีคำยากแจกให้นักเรียน แล้วนำคำเหล่านั้นมาให้นักเรียนเขียน นำประโยคที่ประกอบด้วยคำผิดให้นักเรียนแก้คำที่ผิด แบ่งกลุ่มแข่งขันเขียนสะกดคำ ทำบัญชีคำสะกดคำถูกผิดปะปนกันให้นักเรียนทำเครื่องหมายถูกผิด ให้แก้คำที่สะกดผิด ให้รวบรวมคำยากมาทำบัญชีเรียงตามลำดับตัวอักษร นำคำยากมาเป็นข้อทดสอบแบบเลือกตอบและฝึกหาคำพ้องเสียงจากพจนานุกรม

สรุปได้ว่า การสอนเขียนสะกดคำนั้น ครูต้องฝึกให้นักเรียนเขียนสะกดคำบ่อยๆจนเกิดทักษะ และให้สัมพันธ์กับทักษะทั้งสามด้าน คือ การฟัง การพูด และการอ่าน ครูควร

ส่งเสริมให้นักเรียนใช้พจนานุกรมเสมอๆ รวมทั้งนำคำที่ฝึกเขียน ไปใช้ในรูปแบบต่างๆ อย่างจริงจัง นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสะกดคำให้หลากหลาย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน รวมทั้งครูควรระลึกอยู่เสมอว่า การจัดกิจกรรมต้องเน้นให้เด็กมีการปฏิบัติมากที่สุด

5. มารยาทในการเขียน

5.1 ใช้ถ้อยคำสุภาพไพเราะ หลีกเลี่ยงคำหยาบ ไม่ใช้อารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัว หรืออคติ วิจารณ์ผู้อื่นอย่างปราศจากเหตุผล จนทำให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายและสังคมแตกแยก

5.2 เขียนข้อความหรืองานเขียนที่เป็นจริง ได้ศึกษา ค้นคว้าและตรวจสอบว่าถูกต้องแล้วถ้าเป็นเรื่องส่วนตัว ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของเสียหาย

5.3 เขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี ใช้สระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ให้ถูกต้อง ใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับเนื้อหากาลเทศะและสถานะบุคคล

5.4 เขียนในสิ่งที่มีคุณค่าอันจะก่อให้เกิดความสุข ให้เกิดความสงบสุขแก่คนในสังคมและประเทศชาติ ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่มีต่อผลการพัฒนาประเทศชาติ

5.5 การไม่คัดลอกงานเขียนของผู้อื่น โดยอ้างว่าเป็นผลงานของตนเอง เมื่อยกข้อความหรืองานเขียนของผู้อื่นมาประกอบจะต้องให้เกียรติเจ้าของงานโดยการอ้างอิงที่มาของเรื่องและชื่อผู้เขียนทุกครั้ง

สรุป การเขียนเป็นระบบการสื่อสาร หรือบันทึกถ่ายทอดภาษาเพื่อแสดงออกซึ่งความรู้ ความคิด ความรู้สึก และอารมณ์โดยใช้ตัวหนังสือและเครื่องหมายต่างๆ เป็นสื่อ ดังนั้น การเขียนจึงเป็นทักษะการใช้ภาษาแทนคำพูดที่สามารถสื่อความหมายให้เป็นหลักฐานปรากฏได้นานกว่าการพูด การเขียนที่เป็นเรื่องราวเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตรงตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียนนั้น จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ส่วนสำคัญขึ้นอยู่กับว่าผู้เขียนมีทักษะในการใช้ภาษาเขียนได้ดีเพียงใด ทักษะการใช้ภาษาเขียนต้องอาศัยพื้นฐานความรู้จากการฟัง การพูดและการอ่าน เพราะจากพื้นฐานดังกล่าวจะทำให้มีความรู้ มีข้อมูล และมีประสบการณ์เพียงพอที่จะให้เกิดความคิด ความสามารถในการเรียบเรียงและถ่ายทอดความคิดออกมา สื่อสารกับผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ใช้คำศัพท์ที่เป็นคำในบัญชีพื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่นักเรียนเขียนผิด มีดังนี้ ชลมารค อานิสงส์ พจนารถ ถมิ่งทิง จักรพรรดิ ทักษิณาวรรต ปาฏิหาริย์ สรวงสวรรค์ อันตรธาน อัประมาณ ปรีมปรา รุกขมุล มรรคนายก กรรมฐาน กรรมอาชีพ กรรมวิธี พนาสมณ์ นพปฎล อวมงคล อรหันต์ สรรพากร

สรรพาวุธ สรรพสิ่ง สรรพสามิต สารสนเทศ ไพรชนีย์ กบิลพัสดุ์ บรรพบุรุษ กัลปาวสาน พุทธามาตร์ สมานฉันท์ บทมालย์ พสุธา ฌราวาส มัชยัสถ์ เพื่อทำเป็นบทเรียนสำเร็จรูปให้นักเรียนฝึกเขียนให้ถูกต้อง รู้จักความหมายและแต่งประโยคได้ถูกต้อง

การอ่าน

การอ่านเป็นการสื่อสารวิธีหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการอ่านในใจ หรือการอ่านออกเสียง แม้ในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่เราจะใช้วิธีการอ่านในใจเพื่อรับสาร แต่ในขณะเดียวกันการส่งสารด้วยการอ่านออกเสียงก็เข้ามามีบทบาทอยู่ไม่น้อย เช่น การอ่านบันทึกคดี การอ่านข่าว การอ่านประกาศโฆษณา เป็นต้น หากผู้อ่านหรือผู้ส่งสารสามารถอ่านได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษา ได้แก่ การอ่านออกเสียงถูกต้องอักขรวิธี อ่านออกเสียงถูกต้องตามหลักการอ่านคำประเภทนั้นๆ และอ่านได้ถูกต้องตามความนิยมหรือตามบริบท จะทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ ผู้ฟังสามารถรับสารได้ชัดเจนถูกต้องตามเจตนาของผู้ส่งสาร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้อ่านควรศึกษาและฝึกฝนการอ่านให้เข้าใจถูกต้อง และเกิดทักษะต่อไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการอ่าน ดังรายละเอียด ดังนี้

1. ความหมายของการอ่าน

มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงความหมายของการอ่าน ดังนี้

สนิท ตั้งทวี (2536 : 73) สรุปความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ การแปลความหมายของตัวอักษรมาเป็นถ้อยคำและความคิด แล้วนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

รัญจิต แก้วจำปา (2544 : 10) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ การรับสารโดยมีหนังสือเป็นสื่อ ซึ่งผู้รับสารจะต้องพิจารณาทำความเข้าใจตามตัวหนังสือที่ผู้เขียนไว้

สวางค์ คำเนินสวัสดิ์ และคณะ (2546 : 87) ให้ความหมายไว้ว่า การอ่าน คือ การสื่อสารอย่างหนึ่งเป็นทั้งการส่งสารและการรับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547 : 87) ให้ความหมายของการอ่าน ดังนี้ การอ่านที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของกระบวนการ หมายถึง ลำดับขั้นที่เกี่ยวข้องการทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวของสารที่ผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นการรับสารออกเสียงตามตัวหนังสือโดยใช้กระบวนการทางสมอง ทำความเข้าใจและต้องเข้าใจตัวอักษร ความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวที่ผู้สื่อเขียนไว้ แล้วแปลความหมายออกมาเป็นคำพูด ความคิด ความรู้สึกของถ้อยคำนั้นๆ นำความเข้าใจนั้นไปใช้ประโยชน์ การอ่านหนังสือจึงเป็นส่วนช่วยสร้างความสำเร็จในการดำรงชีวิต

2. ความมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาดังนั้นนักอ่านที่ดีต้องมีจุดประสงค์ในการอ่านแต่ละครั้ง กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 54-55) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่านไว้ 3 ประการ ดังนี้

2.1 ให้อ่านได้ คือ มีพัฒนาการและทักษะการอ่าน ทั้งอ่านในใจและอ่านออกเสียง รู้จักกวาดสายตา มีอัตราความเร็วในการอ่านที่เหมาะสม มีทักษะการอ่านสูงขึ้นเรื่อยๆ มีความสามารถในการเข้าใจเรื่อง แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน

2.2 เป็นเครื่องมือหาความรู้ คือ นำไปใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ และแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ

2.3 อ่านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินในอรรถรส

พิศพลิน สงวนพงศ์ (2533 : 2) ได้ให้ความมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

1. อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ ในกรณีนี้ได้ใช้กับการศึกษาของนักการศึกษาโดยตรง คือ การอ่านตำราเรียน หรือค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียนการสอน จะเป็นการอ่านโดยละเอียดหรือการอ่านโดยย่อแล้วแต่กรณี

2. อ่านเพื่อให้เกิดความรู้หรือให้รู้ เป็นการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง

3. อ่านเพื่อเกิดความบันเทิง เป็นการอ่านที่ถือว่าเป็นการอ่านเพื่อพักผ่อนสมอง เป็นความเพลิดเพลินมีความสุขอีกอย่างหนึ่ง ดังคำกล่าวที่ว่า “หนังสือคือมิตร” ได้แก่ การอ่านวรรณกรรม นวนิยาย เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของการอ่านมีบทบาทสำคัญสำหรับใช้กำหนดแนวทางการอ่าน โดยเลือกให้เหมาะกับเวลาและโอกาส รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมให้มี ความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น สามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสวงหาความรู้ความบันเทิงด้วยตนเอง จะช่วยให้การอ่านประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

3. ความสำคัญของการอ่าน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาเจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี (2530 : 48-49) ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย สรุปได้ว่า

1. การอ่านทำให้ได้เนื้อหาสาระ รายละเอียดมากกว่าวิธีอื่น ๆ
2. ผู้อ่านสามารถที่จะอ่านได้โดยไม่มีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสิ่งอื่น ซึ่งมักมีอายุการใช้งานจำกัด
4. ผู้อ่านสามารถฝึกความคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมาธิ มีสมาธิมากกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะคร่าว ๆ อ่านละเอียด อ่านข้าม หรืออ่านทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านได้เอง
7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ และราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองของผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิด และทัศนะได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะ

8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหา

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 56) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่าน ทำความเข้าใจเนื้อหาของสาระวิชาการต่างๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ
2. ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป คนเราต้องอาศัยการอ่าน ติดต่อกับสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ทั้งในด้านภารกิจส่วนตัวและการประกอบอาชีพการงานต่างๆ ในสังคม
3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตนเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง

5. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดความมั่นใจในการพูดปราศรัย การบรรยายหรือการอภิปรายปัญหาต่างๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

6. การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิดนับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจ เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย การ์ตูน ฯลฯ เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

7. การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เช่น ศิลปจารึก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญวรรณคดี ฯลฯ จะช่วยให้ผู้นุชนรู้จักอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

สรุป ได้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อเราอย่างมาก คือ การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ส่งเสริมให้มีสมองดี มีสมาธิมาก ทำให้มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างจินตนาการได้ สามารถช่วยให้ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ ช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในชีวิตประจำวันและที่สำคัญการอ่านช่วยให้เกิดความเข้าใจบุคคลต่างๆ มากขึ้น

แนวทางการสอนด้านการอ่าน

การสอนอ่านเพื่อให้ผู้เรียนความเข้าใจ ครูผู้สอนควรมีวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม ต้องคำนึงถึงการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน เห็นคุณค่าของการอ่าน การสร้างนิสัยรักการอ่าน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องกระตุ้นให้นักเรียนมีการตอบสนองอย่างเหมาะสมด้วยการแนะนำบอกแนวทาง เมื่อผู้เรียนมีการตอบสนอง ควรมีการเสริมแรงทันที

สุรพล พะยอมแย้ม (2544 : 120) กล่าวถึง สิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้รวดเร็วและผลการเรียนนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ด้านผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะและความพร้อมทางจิตใจ การคำนึงถึงความพร้อมและสร้างความพร้อมให้ผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย

2. ด้านสติปัญญาและความสามารถที่เหมาะสม บุคคลมีความแตกต่างกันออกไป ผู้เรียนที่มีสติปัญญาสูงมีความสามารถเฉพาะด้านดีกว่าผู้เรียนในกลุ่มเดียวกัน มีแนวโน้มจะเรียนรู้ได้เร็วและมีประสิทธิภาพสูงกว่าผู้ที่มีสติปัญญาดำกว่าหรือมีความถนัดน้อยกว่า
3. อายุที่เหมาะสม ลักษณะบางวิชาเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละวัย การจัดลำดับขั้นของการเรียนรู้มีความสำคัญต่อเนื่องกับวัยของผู้เรียน และประสิทธิภาพของการเรียนรู้
4. แรงจูงใจที่เหมาะสม การเรียนรู้ที่ดีมาจากแรงจูงใจที่ดี หากผู้เรียนได้รับการจูงใจที่เหมาะสมก็สามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากกว่าผู้เรียนที่ขาดแรงจูงใจ
5. ประสบการณ์เดิม โดยทั่วไปแล้วผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมอยู่ทุกคน หากการเรียนรู้เดิมสัมพันธ์สอดคล้องกับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ การเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นรวดเร็วกว่าผู้เรียนที่มีประสบการณ์เดิมไม่สอดคล้องหรือขัดขวางการเรียนรู้ใหม่ การเลือกใช้ประสบการณ์เดิมให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และจัดประสบการณ์เดิมที่ขัดขวางการเรียนรู้ออกไป จะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จ

วัชรรา เล่าเรียนดี (2548 : 185) กล่าวถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อความเข้าใจว่า การจัดการกิจกรรมการสอนอ่าน เป็นการจัดการกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยทุกกิจกรรมจะต้องมีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยเรียงลำดับความยากง่าย มีการวางแผนและเตรียมแผนการสอน กำหนดระยะเวลา มีการฝึกปฏิบัติในแต่ละวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน และที่สำคัญครูที่จัดกิจกรรมสอนอ่านจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ครูผู้สอนควรจะต้องสอนทักษะในการอ่านเพื่อความเข้าใจ 1 วัน ในหนึ่งสัปดาห์

สนม ครูขุเมือง (2538 : 175-176) ได้เสนอหลักในการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่าน สรุปได้ คือ แต่ละคนอาจจะมีความสนใจไม่เหมือนกัน

1. การสร้างความพอใจ นักเรียนแต่ละคนอาจจะมีความสนใจไม่เหมือนกันควรส่งเสริมการอ่านหนังสือหลายๆประเภท ครูควรมีบทบาทที่จะแนะแนวทางให้เกิดความสนใจ เช่น เลือกกิจกรรมการอ่านให้ถูกใจนักเรียน
2. ต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่ละคนมีพัฒนาการทางสมองไม่เหมือนกัน จึงควรสอนเป็นกลุ่มๆ ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาในการสอนด้วย
3. ก่อนจะสอนให้นักเรียนอ่าน ครูควรบอกจุดมุ่งหมายในการอ่านก่อน พยายามส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจ และปรารถนาที่จะอ่านหนังสือทุกประเภทที่มีประโยชน์

4. ก่อนที่จะสอนอ่านหนังสือประเภทใด แบบใดก็ตาม ครูจะต้องอ่านเรื่องนั้นมาก่อน เพื่อจะได้เข้าใจเรื่องราวทั้งหมด เพื่อจะได้เน้นในส่วนที่สำคัญ และฝึกกิจกรรมต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

5. การสอนอ่านที่ดี ผู้เรียนจะต้องเข้าใจความหมาย มิใช่แต่เพียงอ่านได้

6. การอ่านที่ดีต้องมีสมาธิและรู้จักตั้งคำถามทบทวนในใจเสมอ

7. ต้องฝึกอัตราความเร็วในการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านในใจต้องอ่านหนังสือได้เร็ว และเข้าใจความหมาย

8. ครูจะต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับผู้เรียนเสมอ

9. ต้องคำนึงถึงลักษณะการอ่านที่ดี เช่น การอ่านในใจต้องอ่านแล้ว สามารถจับใจความได้

10. ฝึกให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือที่มีประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ

11. การฝึกกวาดสายตาให้เป็นประโยชน์ ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ

12. การอ่านในระดับสูง ควรฝึกการอ่านตารางกราฟชนิดต่าง ๆ รวมทั้งเข้าใจสัญลักษณ์ที่ใช้ในชุมชนเป็นอย่างดี

13. ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของนักเรียน เช่น การอ่านข่าวจากโทรทัศน์

14. บุคคลที่ช่วยส่งเสริมการอ่านให้ได้ผลดี ซึ่งไม่ใช่เฉพาะครูภาษาไทยเท่านั้น ควรเป็นครูทุกคนและบุคคลหลายฝ่ายช่วยกัน

15. การประเมินผลการอ่านควรจะต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

สรุป การสอนอ่านครูผู้สอนต้องสำรวจความพร้อมของผู้เรียน กระตุ้นความสนใจ กำหนดจุดประสงค์ในการอ่าน วางแผนและเตรียมการสอน การฝึกปฏิบัติแต่ละจุดประสงค์อย่างเพียงพอ และที่สำคัญครูที่สอนการอ่าน จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

คำ

คำ ในภาษา หมายถึง คำที่มีความหมาย ความหมายของคำจะปรากฏชัดเมื่ออยู่ประโยค การสังเกตตำแหน่งและหน้าที่ของประโยค จะช่วยให้เราทราบชนิดของคำรวมทั้งความหมายด้วย ดังนั้นการศึกษาให้เข้าใจหน้าที่และชนิดของคำจะช่วยให้เราสามารถใช้อำนาจได้ถูกต้องตรงความหมายที่ต้องการ

องค์ประกอบของคำ

คำเป็นกลุ่มเสียงที่ประกอบด้วยหน่วยเสียงในภาษา คือ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ที่ประกอบกันขึ้นอย่างอิสระและมีความหมาย ถ้ากลุ่มเสียงที่ประกอบด้วยพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ เกิดเป็นคำที่ไม่มีความหมาย เรียกว่า พยางค์ พยางค์ 1 พยางค์ ถ้ามีความหมายเรียกว่า 1 คำ คำหนึ่งคำอาจมีหนึ่งพยางค์หรือมากกว่าหนึ่งพยางค์ก็ได้ ฉะนั้น พยางค์จึงเป็นส่วนหนึ่งของคำ

1. คำมูล

คำมูล เป็นคำดั้งเดิมที่มีใช้ในภาษา มีความหมายสมบูรณ์ชัดเจนในตัวเอง อาจเป็นคำไทยแท้ หรือเป็นคำยืมจากภาษาต่างประเทศก็ได้ คำมูลสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1.1 คำมูลพยางค์เดียว

คำมูลพยางค์เดียวอาจเป็นคำไทยแท้ หรือเป็นคำยืมมาจากภาษาต่างประเทศก็ได้ เช่น

1.1.1 คำไทยแท้ เช่น พ่อ แม่ ฉันทัน นอน ร้อน เพราะ โอ๊ย! ฯลฯ

1.1.2 คำยืมภาษาจีน เช่น กัก โต้ะ เก็ง เกี้ยว ฯลฯ

1.1.3 คำยืมภาษาบาลีสันสกฤต เช่น บาดร ผล เวร ฯลฯ

1.1.4 คำยืมภาษาอังกฤษ เช่น เมตร ลิตร เกม ฯลฯ

1.2 คำมูลหลายพยางค์

คำมูลหลายพยางค์เป็นคำสองพยางค์ขึ้นไปมีความหมายในตัว ไม่สามารถแยกพยางค์ภายในคำได้ เพราะทำให้ไม่ได้ความหมาย อาจเป็นคำไทยแท้หรือเป็นคำยืมจากภาษาต่างประเทศก็ได้ เช่น

1.2.1 คำไทยแท้ เช่น โหระพา มะละกอ เกเร ฯลฯ

1.2.2 คำยืมภาษาจีน เช่น บะหมี่ ห้อยจ้อ เฉาก๊วย ฯลฯ

1.2.3 คำยืมภาษาบาลีสันสกฤต เช่น บิดา ราชนิ นาฬิกา ฯลฯ

1.2.4 คำยืมภาษาอังกฤษ เช่น คอมพิวเตอร์ สติกเกอร์ แอโรบิก ฯลฯ

2. คำประสม

คำประสม เป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่โดยการนำเอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมารวมกันเกิดคำใหม่ ความหมายใหม่ โดยอาจมีเค้าความหมายเดิมหรือมีความหมายเปลี่ยนไปก็ได้

2.1 ชนิดของคำประสม

2.1.1 คำประสมที่เกิดความหมายใหม่มีเค้าความหมายเดิม เช่น

เตา + ถ่าน = เตาถ่าน หมายถึง เตาที่ใช้ถ่านเป็นเชื้อเพลิง

เตา + รีด = เตารีด หมายถึง เตาที่ใช้รีดเสื้อผ้า

รถ + ไฟ = รถไฟ หมายถึง รถที่ใช้ไฟเป็นพลังงานขับเคลื่อน

2.1.2 คำประสมที่เกิดความหมายใหม่เปลี่ยนไปจากเดิม

ชาย + หน้า = ชายหน้า หมายถึง รู้สึกอับอาย

ราด + หน้า = ราดหน้า หมายถึง อาหารประเภทก๋วยเตี๋ยว มีน้ำปรุงร่วนๆ

หัก + ใจ = หักใจ หมายถึง ตัดใจไม่ให้เกิดถึงเหตุการณ์ต่างๆ

2.1.3 คำประสมที่เกิดจากการย่อคำให้กะทัดรัด มักขึ้นด้วย การ ความ
ของ เครื่อง ชาว นัก ผู้ ช่าง ฯลฯ เช่น การค้า ความคิด ของหวาน เครื่องเรือน ชาวสวน
นักเรียน ผู้ชาย ช่างภาพ ฯลฯ

2.1.4 คำประสมที่เกิดจากการประสมคำไทยกับคำไทย เช่น หางเสือ
กล้วยไม้ ยางลบ ฯลฯ

2.1.5 คำประสมที่เกิดจากการประสมคำไทยกับคำยืม เช่น

1) คำไทย + คำยืมภาษาจีน เช่น เก็งจิ้น บะหมี่แห้ง โต๊ะหนังสือ ฯลฯ

2) คำไทย + คำยืมภาษาบาลีสันสกฤต เช่น ผลไม้ ตักบาตร

พระพุทธเจ้า ฯลฯ

3) คำไทย + คำยืมภาษาอังกฤษ เช่น เตาไมโครเวฟ รถเมล์ เรียงเบอร์

ฯลฯ

4) คำไทย + คำยืมภาษาเขมร เช่น เดินทางไกล วันเพ็ญ ป้อมตำรวจ

ฯลฯ

2.1.6 คำประสมที่เกิดจากคำยืมภาษาต่างประเทศประสมกัน เช่น ดำรง
ศักดิ์ พระศก พระโขนง ฯลฯ

2.2 โครงสร้างของคำประสม

คำประสมมีโครงสร้างจากคำต่างๆ เช่น

2.2.1 คำนาม + คำนาม เช่น รถราง รถไฟฟ้า น้ำปลา กรอบรูป ฯลฯ

2.2.2 คำนาม + คำสรรพนาม เช่น พระคุณท่าน ข้าพระพุทธเจ้า ฯลฯ

2.2.3 คำกริยา + คำกริยา เช่น ต้มยำ กั้นชน จดจำ ดูหมิ่น ฯลฯ

2.2.4 คำกริยา + คำนาม เช่น กินใจ หลับนก ดีหน้า ฯลฯ

2.2.5 คำกริยา + คำวิเศษณ์ เช่น หลับใน ถือดี ดูถูก ฯลฯ

2.2.6 คำวิเศษณ์ + คำนาม เช่น หลายใจ ร้อนตัว ดีอกดีใจ ฯลฯ

2.2.7 คำบุพบท + คำนาม เช่น นอกใจ ถึงที่ นอกเรื่อง ฯลฯ

2.3 หน้าที่ของคำประสม

คำประสมสามารถทำหน้าที่ต่างๆในประโยคได้ ดังนี้

2.3.1 คำนาม เช่น น้ำปลา แม่น้ำ ช่างไม้ ตู้เย็น เข็มหมุด ฯลฯ

2.3.2 คำสรรพนาม เช่น พระคุณเจ้า ข้าพระพุทธเจ้า ทูลกระหม่อมเกล้า
กระหม่อม ลูกช้าง ตัวเอง ฯลฯ

2.3.3 คำกริยา เช่น แก่ไข ยกเลิก เต็มรา ขนส่ง อ่อนใจ ฯลฯ

2.3.4 คำวิเศษณ์ เช่น ใจดำ จี๋เห่ร น่าเกลียด หลายใจ สั้นสูง ฯลฯ

2.3.5 คำอุทาน เช่น แม่เจ้าไว้ย! อู๋ตาย! ไว้ยตาเถร!

3. คำซ้อน

คำซ้อน เป็นการสร้างคำโดยนำคำมูลที่มีความหมายเหมือนกัน ใกล้เคียงกัน หรือตรงข้ามกัน มาวางซ้อนกัน เกิดคำใหม่ มีความหมายใหม่ โดยความหมายใหม่อาจกว้างขึ้น หนักแน่นขึ้น หรือเบาลงได้

ชนิดของคำซ้อน

3.1 คำซ้อนเพื่อความหมาย คือ คำซ้อนที่เกิดจากคำมูลที่มีความหมายเหมือนกัน ใกล้เคียงกัน หรือตรงกันข้ามกันมาวางชิดกัน เช่น

3.1.1 ความหมายเหมือนกัน เช่น เสื่อสาด เหาะเหิน พุดจา

3.1.2 ความหมายใกล้เคียงกัน เช่น คัดเลือก แนะนำ เกรงกลัว ฯลฯ

3.1.3 ความหมายตรงกันข้ามกัน เช่น ผิดชอบ ชั่วดี ได้เสีย ฯลฯ

3.2 คำซ้อนเพื่อเสียง คือ คำซ้อนที่เกิดจากการนำคำที่มีเสียงคล้องจอง และมีความหมายสัมพันธ์กันมาซ้อนกัน เพื่อให้ออกเสียงง่าย และไพเราะ มีลักษณะดังนี้

3.2.1 ซ้อนเสียงพยัญชนะต้น เช่น เรอระ ท้อแท้ จริงจัง ตูมตาม ชุบชิบ
 ฯลฯ

3.2.2 ซ้อนเสียงสระ เช่น ราบคาบ จิ้มลิ้ม แร้นแค้น เบื่อเรอ อ่างว่าง ฯลฯ

3.2.3 ซ้อนเสียงพยัญชนะต้นและสระ เช่น ออกอ่อน อัดอั้น รวบรวม ฯลฯ

3.2.4 ซ้อนด้วยพยางค์ที่ไม่มีความหมาย แต่มีเสียงสัมพันธ์กับคำที่มีความหมาย เช่น พยายามพยายาม กระดูกระดูว ฯลฯ

3.2.5 ซ่อนด้วยคำที่มีความหมายใกล้เคียงแล้วเพิ่มพยางค์ให้เสียงสมดุลกัน เช่น สะกิดสะเกา ขโมยขโจร ฯลฯ

3.2.6 คำซ้อน 4-6 พยางค์จะมีเสียงสัมผัสภายในคำ เช่น ข้าเก่าเต่าเลี้ยง ถ้วยโถโอชาม ประเจิดประเจ้อ ทรัพย์ในดินสินในน้ำ ฯลฯ

4. คำซ้ำ

คำซ้ำ เป็นการสร้างคำชนิดหนึ่งโดยการนำคำเดิมมากล่าวซ้ำโดยใช้ไม้ยมก (๗) กำกับ เช่น ดี ๆ ต่ำ ๆ แดง ๆ ฯลฯ หรือเล่นเสียงวรรณยุกต์ เช่น ส้วยสวาย แก่แก่ ฯลฯ

ชนิดของคำซ้ำ

4.1 คำซ้ำที่ใช้ไม้ยมกกำกับ เช่น เด็ก ๆ อร่อย ๆ เงิน ๆ ทอง ๆ ตก ๆ หล่น ๆ ฯลฯ

4.2 คำซ้ำที่เปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์แรกให้สูงขึ้น เช่น ดีดี เบื่อเบื่อ เจ็บใจเจ็บใจ ฯลฯ

สรุป การสร้างคำมีความจำเป็นในภาษาเพราะช่วยให้มีคำใช้มากขึ้น คำที่สร้างใหม่เหล่านี้ คือ คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำทั้ง 3 ชนิดนี้มีวิธีการสร้างคำที่แตกต่างกัน แต่มีพื้นฐานของคำมาจากคำมูลเหมือนกันทั้งสิ้น การศึกษาการสร้างคำนั้นนอกจากช่วยให้รู้จักสร้างคำใหม่ ๆ มาใช้ในภาษาให้หลากหลายขึ้นแล้ว ยังช่วยให้สามารถนำคำแต่ละชนิดไปใช้ในประโยค เพื่อการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมถูกต้องอีกด้วย

คำต่าง ๆ ในภาษาไทย นักเรียนจะต้องสามารถจำแนกตามหน้าที่และตำแหน่งการวางของคำในประโยคที่แตกต่างกัน คำบางคำมีรูปคำเหมือนกัน แต่มีหน้าที่และชนิดของคำที่แตกต่างกัน ดังนั้น การศึกษาชนิดของคำโดยพยายามทำความเข้าใจถึงหน้าที่ของคำนั้นๆ ที่ปรากฏในประโยค จะทำให้ทราบได้ว่า คำนั้นๆ มีชนิดของคำเป็นคำชนิดใด และจะช่วยให้สามารถใช้คำในการสื่อสารได้ถูกต้องตามความหมาย ตำแหน่ง หน้าที่ และชนิดของคำ ตามหลักไวยากรณ์ภาษาไทยได้ตามต้องการ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. 2551 : 25-40)

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า การเขียนคำ การใช้คำให้ถูกต้อง มีความสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะถ้านักเรียน เขียนคำหรือใช้คำไม่ถูกต้อง จะทำให้การสื่อสารนั้นเกิดการผิดพลาด อาจส่งผลให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าใจไม่ตรงกัน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ เรื่อง คำ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จึงเป็นบทเรียนหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น เกิดพัฒนาการในการทำกิจกรรมกลุ่มที่มีการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูงขึ้น สำหรับคำที่ใช้เป็นเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคำที่มีความหมาย ซึ่งมีทั้ง คำมูล คำประสม คำซ้อนและคำซ้ำ รวมทั้งหมด 40 คำ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง โดยเน้นการจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกในกลุ่มมีทั้งเด็ก เก่งและเด็กอ่อนคละกัน สมาชิกในกลุ่มต้องร่วมมือกันในการทำงานให้สำเร็จ

ความหมายการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักการศึกษาได้ให้ความหมายการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ ไว้ดังนี้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541 : 38) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จ (Cooperative Learning) ว่าเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการ เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถต่างกัน โดยคะแนนของแต่ละคนถือเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

ทิสนา เขมมณี (2548 : 98) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้ กลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกัน ประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อ ไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545 : 134) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการ เรียนการสอนแบบร่วมมือ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือ และช่วยเหลือ กันในการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งเป็น ลักษณะการอยู่ร่วมที่มีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ทองเวียน ภวังค์ (2547 : 56) สรุปว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนรู้ที่ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกันรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนในกลุ่ม เพื่อให้เกิด ความสำเร็จจากการจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน

พนมพร เผ่าเจริญ (2541 : 226) ให้ความหมายว่า การสอนโดยเน้นการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ เป็นเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ครูจะทำการแนะนำให้นักเรียนทำงานร่วมกันจน ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการเรียนร่วมกันทุกคน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ สรุปว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมมือ รับผิดชอบร่วมกันในผล การกระทำที่เกิดจากการเรียนในกลุ่ม มีการช่วยเหลือกัน ทุกคนมีความสำคัญในการเรียนรู้และ ทุกคนต้องตระหนักในหน้าที่ตนเอง จึงจะทำให้ทุกคนประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการ เรียนได้

หลักการและแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

พนมพร เผ่าเจริญ (2541 : 225-226) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมีความสำคัญ คือ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะสังคม ทำให้ความสำเร็จในการเรียนเกิด กับผู้เรียนเป็นจำนวนมากและเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเตรียมให้ผู้เรียนสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข อีกทั้งยังช่วยเพิ่ม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด เจตคติที่ดีต่อการเรียน สมรรถภาพในการทำงาน ร่วมกัน และสุขภาพจิต นอกจากนี้ยังช่วยลดพฤติกรรมกรเรียนรู้แบบแข่งขันเฉพาะตนซึ่ง ส่งผลดีต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม สามารถร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อสร้างความสำเร็จได้ มากกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จันทรา ตันติพงสานุรักษ์ (2543 : 37-38) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็น การพัฒนานักเรียนในด้านวิชาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งเป็นการ ส่งเสริมทักษะทางสังคมให้กับนักเรียน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่าง มีความสุข การเรียนรู้แบบร่วมมือมีข้อดีและมีประสิทธิภาพหลายประการ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของนักเรียน
2. ช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียน
3. ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
4. ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียน
5. ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน
6. ช่วยให้นักเรียนมีการปรับตัวในสังคมดีขึ้น

อารี ศัณห์ทวี (2543 : 33) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการเรียนที่ให้นักเรียนทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มเล็กๆเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งทางด้านความรู้ และทางด้านจิตใจ ช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเพื่อนๆ การพบ ความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน ตลอดจนรู้จักช่วยเหลือและ สนับสนุนเพื่อนๆ

สรุปว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็กๆซึ่งเป็นการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จันทรา ดันดิพงานุรักษ์ (2543 : 36-39) กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ว่าครูต้องมีความสามารถและความพร้อม ความรู้ในเนื้อหา (Knowledge of Content) ทักษะการดำเนินการในชั้นเรียน (Classroom Management Skills) ทักษะการสอน (Instructional Skills) และวิธีสอนหรือยุทธศาสตร์การสอน (Instructional Strategies) นอกจากนี้ครูยังต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ความสุภาพ ความเอาใจใส่ กระตือรือร้น ความรอบคอบ ห่วงใยผู้เรียน บทบาทครูผู้สอนในการจัดการเรียนแบบร่วมมือ มีดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน ครูต้องมีการดำเนินการในเรื่อง

- 1.1 แจงจุดประสงค์ทางวิชาการและด้านสังคมให้ผู้เรียนทราบ
- 1.2 จัดขนาดของกลุ่มให้เหมาะสมกับเนื้อหาและระยะเวลา
- 1.3 การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม
- 1.4 การจัดชั้นเรียน
- 1.5 การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2. ขั้นเริ่มบทเรียน บทบาทของครูในขั้นตอนนี้ คือ

- 2.1 การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางบวก พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
- 2.2 อธิบายภาระงานให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง
- 2.3 การประเมินความสำเร็จในการทำงานกลุ่ม
- 2.4 การเสริมสร้างความรับผิดชอบของสมาชิก
- 2.5 การระบุพฤติกรรมที่พึงปรารถนาในการทำกิจกรรมร่วมกัน

3. ขั้นกำกับดูแลการสอน ครูควรมีการกำกับดูแลในสิ่งต่อไปนี้

3.1 พฤติกรรมของนักเรียน ควรมีแบบสังเกตการณ์เพื่อบันทึกการปฏิบัติงาน และใช้เป็นข้อมูลในการติชมการทำงานของกลุ่ม

3.2 มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในด้านการแนะนำการเรียนทั่วไป

4. ขั้นประเมินผลงานและกระบวนการทำงาน

4.1 ผู้สอนสามารถประเมินความสำเร็จในการทำกิจกรรมของนักเรียนด้านวิชาการ และทักษะทางสังคม

4.2 การประเมินผลงานด้านวิชาการ ได้แก่ การประเมินผลความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนรู้ของนักเรียน

4.3 การประเมินผลทางด้านสังคม เพื่อให้ทราบว่าสมาชิกของกลุ่มได้ใช้ทักษะทางด้านสังคมใดบ้าง การทำงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพเพียงใด

ศักดิ์ชัย นิรัญทิวีและไพเราะ พุ่มมั้น (2542 : 36) กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีหัวใจของการเรียนรู้ 3 ประการ คือ

1. รางวัลของทีม (Team Reward) หมายถึง ผลของทีมที่ผู้ร่วมทีมทุกคนจะต้องมีโอกาสเท่ากันในการประสบความสำเร็จ

2. ความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนแต่ละคน (Individual Accountability) หมายถึง ผลการเรียนรู้ ผลการทำงานของแต่ละคน ที่ทำให้กลุ่มมีผลงาน โดยรวมถึงเกณฑ์ที่กำหนด สมาชิกกลุ่มต้องช่วยกันพัฒนาผลการเรียนของตน และพร้อมตลอดเวลาสำหรับการทดสอบ

3. การมีโอกาสประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน (Equal Opportunities for Success) หมายถึง นักเรียนทุกคนไม่ว่ามีการเรียนในระดับใด สามารถสร้างผลงานให้กับทีม ด้วยการยกระดับผลการเรียนของตน

สรุปได้ว่า ลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สำคัญ คือ การเรียนเป็นกลุ่มย่อยที่สมาชิกกลุ่มต้องรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน โดยจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีความแตกต่างกัน เช่น ด้านสติปัญญา ความถนัดด้านสังคม หรือทักษะอื่น ๆ เป็นต้น

องค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 38) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่

1. การพึ่งพาอาศัยกัน (Positive Interdependence) สมาชิกทุกคนมีหน้าที่และมีความสำคัญเท่าเทียมกัน สมาชิกตระหนักดีว่า ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกภายในกลุ่ม

2. การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Interaction) นักเรียนเรียนเป็นกลุ่มปรึกษาหารือ ชักถาม ได้ตอบซึ่งกันและกัน สมาชิกมีส่วนร่วม และยอมรับเหตุผลของ

ผู้อื่นเป็นการฝึกทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม

3. หน้าที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคล (Individual Accountability) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และจะต้องทำงานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มความสามารถ

4. ทักษะทางสังคม (Social Skills) นักเรียนที่ไม่มีทักษะในการทำงานร่วมกัน ครูควรวางพื้นฐานให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานกลุ่ม ดังนี้

4.1 ทักษะการจัดกลุ่มอย่างรวดเร็วและทำงานในกลุ่มโดยไม่รบกวนผู้อื่น

4.2 ทักษะการทำงานกลุ่มให้เกิดผลดี เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายโต้ตอบ แบ่งปันอุปกรณ์ สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน

จันทรา ตันติพงสานุรักษ์ (2543 : 38-39) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะมีประสิทธิภาพถ้าสมาชิกภายในกลุ่มมองเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของนักเรียนทางบวก (Positive Interdependence) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน

2. การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในระหว่างการทำงานกลุ่ม (Face to Face Promotive Interaction) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยเหลือสมาชิกให้ประสบความสำเร็จ โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และอธิบายความรู้ให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ทำให้นักเรียนได้ติดต่อกันโดยตรง เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งจะทำให้เกิดลักษณะการทำงานกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

3. การตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิก (Individual Accountability)

3.1.1 การแก้ปัญหาขัดแย้ง

3.1.2 การวิจารณ์ความคิดเห็นโดยไม่วิจารณ์เจ้าของความคิด

3.1.3 การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีในการชี้แนะการทำงานกลุ่ม

3.1.4 ความสามารถในการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง

4. ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills) เป็นทักษะที่นักเรียนควรได้รับการฝึกก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อื่น ๆ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานกลุ่มประสบความสำเร็จ

5. กระบวนการกลุ่ม ทุกคนที่เป็นสมาชิกกลุ่มต้องรับผิดชอบต่อการเรียนของสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกทุกคนต้องมุ่งมั่นและกระตุ้นให้แต่ละคนทำชิ้นงานที่กำหนด เช่น อธิบายการกระทำของสมาชิกที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ ให้ตัดสินใจการกระทำของสมาชิกว่า ควรรักษาไว้หรือควรเลิกปฏิบัติ ให้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ดี และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเพื่อนำมาวิเคราะห์ภายหลัง ให้เล่าเหตุการณ์ปัญหาในกลุ่ม หรือ วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของกลุ่มจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย คือ การจัดกิจกรรมกลุ่มที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกของสมาชิก กลุ่ม ความรับผิดชอบต่องานกลุ่มของสมาชิก ทักษะทางสังคม และการประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม โดยครูผู้สอน

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

พนมพร เผ่าเจริญ (2541 : 229-233) แยกประเภทของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้

1. Formal Cooperative Learning Group เป็นการจัดกลุ่มให้นักเรียนแบบร่วมมือ โดยผู้สอนวางแผนให้นักเรียน ต้องใช้เวลาในการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เสร็จ อาจใช้เวลาตั้งแต่ 1 คาบเรียน จนถึงหลายสัปดาห์ ผู้สอนอาจจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น การให้นักเรียนแก้ปัญหาการให้เขียนรายงาน หรือเรียงความ การให้ทำการทดลอง และการอ่านและทำความเข้าใจบทความหรือเอกสารอื่นๆ

บทบาทของครู

1. กำหนดจุดประสงค์ของบทเรียนให้ชัดเจน
 2. เตรียมการสอนเกี่ยวกับลักษณะและขนาดของกลุ่ม การจัดห้องเรียน สื่อการสอน และอธิบายบทบาทสมาชิกในกลุ่ม
 3. อธิบายงานและจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทุกคนเข้าใจ
 4. วางแผนการเรียนให้ครบ 5 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 5. ตักเตือนและขัดจังหวะการทำงานกลุ่มในโอกาสที่จำเป็น
 6. ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการในการทำงานกลุ่ม
2. Informal Cooperative Learning Group เป็นการจัดกลุ่มให้นักเรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยให้นักเรียนทำงานกลุ่มอย่างชั่วคราวเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของกลุ่ม อาจใช้

เวลาเพียงเล็กน้อย เช่น 2-3 นาที จนถึง 1 คาบเรียนการเข้ากลุ่มแบบนี้จะช่วยกระตุ้นความสนใจ และสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน ผู้สอนใช้กลุ่มแบบนี้แทรกกับการเรียนการสอน แบบปกติ

3. Base Group เป็นการจัดกลุ่มให้นักเรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยนักเรียนใช้เวลา ยาวนานในการอยู่ประจำกลุ่ม สมาชิกมีความเท่าเทียมกัน จัดกลุ่มแบบความสามารถ สมาชิกในกลุ่มต้องมีความรักสามัคคีกัน ช่วยเหลือเพื่อให้เกิดความสำเร็จในกลุ่ม

บทบาทของครู

1. กำหนดจุดประสงค์ในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. จัดกลุ่มผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านขนาดของกลุ่ม ลักษณะของ สมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาในการทำงาน
3. การอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับงานที่ต้องทำ
4. สังเกตประสิทธิภาพในการทำงาน และเข้าใจชัดเจนในการช่วยเหลือการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน การช่วยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความสามารถในการทำงานกลุ่มของตน

สลาบิน (Slavin, 1987 : 7-43 ; อ้างอิงมาจาก เสรี ถุนนอก, 2542 : 20) เสนอรูปแบบ การเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้

1. กำหนดนักเรียนเข้ากลุ่ม แต่ละกลุ่มมีสมาชิกประมาณ 4 คน ประกอบด้วย คนเก่งที่สุด 1 คน คนอ่อนที่สุด 1 คน และคนที่เรียนได้ดีปานกลางอีก 2 คน
2. ครูเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้นเป็นการสอนเนื้อหา โดยใช้สื่อต่างๆ โดยครูผู้สอน จากนั้นให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือจนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาทุกคน
3. การศึกษากลุ่มย่อย ผู้เรียนจะต้องศึกษาเนื้อหาในกลุ่มของตนอย่างแจ่มแจ้ง และต้องช่วยเพื่อนในกลุ่มในการทำความเข้าใจกิจกรรมหรือเนื้อหาที่ศึกษาด้วยกัน
4. การทดสอบย่อย ผู้เรียนจะลงมือทดสอบในเวลาที่กำหนด โดยครูไม่อนุญาต ให้มีการช่วยเหลือกัน ผู้เรียนต้องทำการทดสอบด้วยตนเอง
5. กลุ่มได้รับการยกย่อง ยอมรับจุดประสงค์หลัก คือให้มีการปรับปรุงการเรียน เป็นรายบุคคลและของกลุ่มเพื่อจะได้บรรลุเป้าหมายและการได้รับการยกย่องชมเชย

บทบาทของนักเรียน

Adam และ Hamm (1990 : 26-27) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของสมาชิก ในกลุ่มแต่ละคน เพื่อรับผิดชอบการทำงานภายในกลุ่ม ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. ผู้ชี้แนะหรือผู้อำนวยการความสะดวก มีหน้าที่จัดสรรงานให้กับกลุ่มและเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการอำนวยความสะดวก ซึ่งทำให้ทุกคนเข้าใจงานของกลุ่มโดยถือว่าเป็นบทบาทของผู้นำกลุ่มในการร่วมกันแก้ปัญหาหรือร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ผู้บันทึกเวลา เป็นผู้บันทึกหรือผู้รายงานของกลุ่มที่ได้จากการบันทึกในการอภิปรายหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือการปฏิบัติกิจกรรมของสมาชิกในกลุ่ม
3. ผู้ควบคุมเวลาหรือผู้อ่านคำสั่ง ซึ่งในการทำงานต้องมีผู้คอยควบคุมเวลา ว่างานแต่ละชิ้น ขึ้นตอนใด ใช้เวลานานเท่าใด หรือมีหน้าที่อ่านปัญหาหรือคำชี้แจง และแนะนำสมาชิกในกลุ่ม
4. ผู้จัดอุปกรณ์ หรือผู้ตรวจสอบ ในการเรียนแต่ละชั่วโมงต้องมีรับผิดชอบในการจัดการเรื่องอุปกรณ์การเรียนที่ได้รับจากครูผู้สอน หรือมีหน้าที่ตรวจสอบสมาชิกในกลุ่มว่าเข้าใจในงานของตนมากน้อยเพียงใด และดูว่าทุกคนเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะและข้ออธิบายของกลุ่มหรือไม่
5. ผู้กระตุ้น มีหน้าที่ให้กำลังใจหรือแรงเสริมสมาชิกในกลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการทำงานร่วมกัน และให้คำอธิบายเพิ่มเติมแก่เพื่อนสมาชิก

อำพรพรรณ ทิวไผ่งาม (2536 : 6-8) ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติของครูในการจัดให้นักเรียนได้เรียนแบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

กรณีที่นักเรียนบางคนชอบทำงานตามลำพัง

1. ชี้ให้เห็นประโยชน์คุณค่าและความจำเป็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. ให้แรงเสริมทางบวก เช่น ชมเชย การยอมรับ ให้รางวัล

กรณีที่นักเรียนบางคนขาดแรงจูงใจ

1. สสำรวจความสนใจและพยายามนำสิ่งที่สนใจมาใช้เป็นแนวทางการทำงานกลุ่ม
2. พยายามมอบหน้าที่ให้ตรงตามความสามารถของนักเรียน
3. มอบหมายให้ช่วยนักเรียนที่อ่อนกว่าเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

กรณีที่นักเรียนบางคนติดตามบทเรียนไม่ทัน

1. ลดปริมาณงาน
2. อนุญาตให้เตรียมตัวล่วงหน้า
3. มอบงานที่สามารถทำได้
4. ให้คำชมเชยและกำลังใจ

กรณีที่นักเรียนบางกลุ่มทำงานเสร็จช้า

1. ครูควรช่วยเหลือชี้แนะ และพิจารณาว่าต้องการงานนั้นมากน้อยเพียงใด
2. อาจให้ทำเป็นการบ้าน
3. ให้กลุ่มที่เสร็จเร็วช่วย

กรณีที่ส่งเสียงดัง

1. กำหนดเป็นข้อตกลงก่อนว่า ห้ามส่งเสียงดัง
2. ชมเชยกลุ่มที่ทำงานเงียบ
3. ใช้สัญญาณเตือนเมื่อมีเสียงดัง

Mathews (1992 : 48-52 ; อ้างถึงใน สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2536 : 5) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า เด็กเก่งไม่ค่อยชอบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูควรแก้ไข ดังนี้

1. ครูควรให้แบบฝึกหัดที่เด็กทุกคนต้องช่วยกันทำ
2. จัดให้มีกิจกรรมที่ต้องอาศัยความสามารถหลายด้านของเด็กหลายคนช่วยกัน
3. ส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม โดยให้เด็กทุกคนมีความรับผิดชอบเฉพาะงาน

ร่วมกัน

4. ให้ทั้งกลุ่มกำหนดเป้าหมายของงานด้วย
5. ฝึกเด็กให้รู้จักวิธีค้นหาข้อมูล ใช้ข้อมูลขอความช่วยเหลือหรือช่วยคนอื่น
6. ให้เด็กเก่งอยู่ในกลุ่มเด็กเก่งด้วยกันบ้าง เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายมากเกินไป

เกินไป

7. จัดงานหรือกิจกรรมที่ให้เด็กอ่อนเป็นผู้มีโอกาสนำหรืออธิบายให้คนอื่นได้ฟัง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการจัดและจุดมุ่งหมายในการจัดกลุ่มการเรียนรู้ เช่น รูปแบบที่จัดตามระยะเวลาที่กำหนดในการเรียนเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการ หรือรูปแบบตามการรับผิดชอบงานในกลุ่ม เพื่อฝึกทักษะความร่วมมือ ความรับผิดชอบในกลุ่มเป็นสำคัญ และสามารถจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบผสมผสานกัน คือ การกำหนดเนื้อหาในการเรียนที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โดยอาศัยทักษะกระบวนการทางสังคม

กิจกรรมและขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ และไพเราะ พุ่มมั้น (2542 : 43) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ ไม่ว่าจะใช้เทคนิคใดก็ตาม ควรทำตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นเตรียม** ครูแนะนำทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน จัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย 2-6 คน แนะนำบทบาทและหน้าที่ของผู้เรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และการฝึกทักษะพื้นฐาน สำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. **ขั้นสอน** ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหาและแหล่งการเรียนรู้ อธิบาย ขั้นตอนการทำงาน

3. **ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม** นักเรียนร่วมทำกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ

4. **ตรวจสอบผลงานและทดสอบ** เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคล โดยตรวจสอบว่าสมาชิกกลุ่มปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการหรือยัง

5. **ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม** โดยครูและนักเรียน ช่วยกันสรุปบทเรียน ครูอาจเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ชัดเจน รวมถึงการประเมินผลการทำงานกลุ่ม พิจารณาจุดเด่นจุดด้อยเพื่อการปรับปรุง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 27-28) เสนอ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้

1. อภิปรายโดยเน้นประสบการณ์เดิมของนักเรียน เพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน

2. นักเรียนเข้ากลุ่ม (ลดกั้นระหว่างนักเรียนระดับเก่ง กลาง อ่อน) ครูแนะนำช่วยเหลือให้นักเรียนเข้ากลุ่มอย่างเหมาะสม

3. สร้างกระบวนการกลุ่ม ทำความเข้าใจและอภิปรายหน้าที่บทบาทของสมาชิก

4. กลุ่มเลือกหัวข้อที่จะเรียน

5. แลกเนื้อหาย่อย แต่ละกลุ่มนำหัวข้อของกลุ่มมาแลกเปลี่ยนเนื้อหาออกย่อย ๆ

6. สมาชิกกลุ่มศึกษาค้นคว้า ตามหน้าที่รับผิดชอบที่กลุ่มมอบให้

7. นำข้อมูลนำเสนอกลุ่มในแต่ละกลุ่มย่อย สรุปเป็นรายงานของกลุ่ม

8. เตรียมนำเสนอกลุ่มใหญ่ นำข้อสรุปของกลุ่มมาร่วมกันทบทวนพิจารณาปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กลุ่มสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ พัฒนาให้รายงานมีความสมบูรณ์ที่สุด เพื่อนำเสนอกลุ่มใหญ่

9. เสนอกลุ่มใหญ่ นำเรื่องที่กลุ่มย่อยปรับปรุงแล้วเสนอกลุ่มใหญ่พิจารณาร่วมกัน

10. ประเมินผลงาน ทุกคน ทุกกลุ่ม ร่วมกันประเมินผลงาน ประเมินผลการเรียนรู้ และประเมินกระบวนการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถสรุปขั้นตอนการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การเข้าสู่บทเรียนและการเตรียมกลุ่มร่วมมือในการเรียนโดยลดความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ
2. ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียนในชั้นเรียนและในกลุ่มโดยครูและนักเรียน
3. ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ร่วมกันวางแผนไว้ และการประเมินกระบวนการทำงานร่วมกันในกลุ่ม
4. ขั้นตอนที่ 4 การร่วมกลั่นกรองงานในกลุ่ม ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนฝึกการยอมรับและความช่วยเหลือกันในกลุ่ม
5. ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนองานต่อชั้นเรียน ฝึกทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน
6. การประเมินผลการเรียนรู้ หรือประเมินความรู้ความเข้าใจในการเรียนเป็นรายบุคคล และประเมินความสำเร็จของผลงานกลุ่ม

การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือตามขั้นตอนดังกล่าวสามารถทำได้ทั้งแบบเป็นทางการ เช่น โดยการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์ เป็นต้น และการประเมินแบบอาศัยแบบทดสอบอย่างเป็นทางการ

วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถนำไปใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลายวิธีการสอน ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ได้แก่ จันทรา ตันติพงษานุรักษ์ (2543 : 36-39) กล่าวไว้ดังนี้

1. คิดและคุยกัน(Think-Pairs-Share)เพื่อนเรียน(Partners)และพัดกันพูด(Say and Switch)ทั้ง 3 รูปแบบ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกัน คือ ให้นักเรียนจับคู่ในการตอบคำถาม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับประเด็นหรือประสบการณ์ หรือทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นความคิดรอบยอด เมื่อมีคำตอบแล้วนักเรียนจะนำไปถ่ายทอดให้เพื่อนต่อไป
2. กิจกรรมโต๊ะกลม (Roundtable หรือ Round robin)เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้จัดเรียนจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนใน

กลุ่มเขียนหรือเล่าความคิดเห็นของตน เล่าประสบการณ์ ความรู้ สิ่งที่กำลังศึกษา หรือสิ่งที่กำหนดไว้ โดยเขียนไปทางด้านใดด้านหนึ่งจนครบทุกคน

3. คู่ตรวจสอบ (Pairs Check) มุมสนทนา (Corners) ร่วมกันคิด (Numbered Heads Together) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนทำงานกลุ่มย่อยกลุ่มละ 2-6 คน โดยนักเรียนในกลุ่มต้องตระเตรียมความสามารถให้ช่วยกันตรวจสอบคำตอบคำถาม แก้ไขข้อผิดพลาดให้นักเรียนแลกเปลี่ยน ตรวจสอบคำตอบกับนักเรียนในกลุ่มอื่นหรือครู

4. การสัมภาษณ์แบบสามขั้นตอน (Three-step-Interview) เหมาะสำหรับสมาชิกที่มีจำนวน 3-4 คน มีหลักการ ดังนี้

4.1 นักเรียนจับกลุ่มกัน นักเรียนคนหนึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์ คนหนึ่งเป็นคนตอบ และอีกคนเป็นคนบันทึก ในกรณีมีสมาชิกกลุ่ม 4 คน ให้จับกันเป็นคู่ๆ และให้คนหนึ่งเป็นคนถามและจดประเด็นในการอภิปราย พร้อม ๆ กันทั้ง 2 คน

4.2 หลังจากการสัมภาษณ์หรืออภิปรายตามหัวข้อจบลงเรื่องหนึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยจะสลับบทบาทในการสัมภาษณ์หรือสนทนาหัวข้ออื่นๆ

4.3 เมื่อการอภิปราย หรือการสัมภาษณ์แล้วนักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยผลัดกันเล่าสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ให้กลุ่มทราบ

4.4 การสัมภาษณ์แบบสามขั้นตอนเป็นเทคนิคการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการฟัง การสื่อสาร เรื่องที่นำมาสัมภาษณ์ควรเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนที่น่าสนใจ

5. การแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Team Games Tournament หรือ TGT) และการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Team Achievement Division หรือ STAD) เป็นรูปแบบการสอนที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกัน มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 การนำเสนอบทเรียน (Class Presentation) โดยการนำเสนอความคิดรวบยอดใหม่ หรือบทเรียนใหม่

5.2 การจัดทีม (Team) จัดนักเรียนเป็นกลุ่มกลุ่มละประมาณ 4-5 คน โดยตระเตรียมความสามารถหรือเพศ

5.3 การแข่งขัน/การทดสอบ ในขณะที่รูปแบบ TGT ใช้การแข่งขันรูปแบบ STAD ใช้การทดสอบย่อยเพื่อวัดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน

5.4 การยอมรับความสำเร็จของทีม (Team Recognition) ทั้งรูปแบบ TGT และรูปแบบ STAD เมื่อเสร็จการแข่งขันจะนำคะแนนของสมาชิกในกลุ่มร่วมกันและหาค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่มีคะแนนสูงสุดจะได้รับการยอมรับให้เป็นกลุ่มชนะเลิศ

6. ปริศนาความรู้ (Jigsaw) เป็นการสอนที่แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องที่ตนได้รับมอบหมายจากกลุ่ม สมาชิกต่างกลุ่มที่ได้รับมอบหมายในเรื่องเดียวกันจะร่วมกันศึกษา จากนั้นจะกลับกลุ่มของตนเพื่ออธิบายหัวข้อที่ตนศึกษาให้เพื่อนร่วมกลุ่มฟัง เพื่อให้เพื่อนในกลุ่มได้รู้เนื้อหาครบทุกหัวข้อ

7. การสืบสอบเป็นกลุ่ม (Group Investigation) การจัดการเรียนการสอนแบบนี้เป็นบรรยากาศการทำงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นกลุ่ม จะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน หรือน้อยกว่า แต่ละคนจะวางแผนกันเองว่าจะศึกษาหัวข้ออะไร และจะศึกษาอะไร

8. การเรียนการสอนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นรายบุคคล (Team Assisted Individualization หรือ TAI) เป็นการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนการสอนเป็นรายบุคคลเข้าด้วยกัน เน้นความตอบสนองระหว่างบุคคล โดยให้นักเรียนนักศึกษาทำกิจกรรมร่วมกลุ่ม แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ค่าคะแนนของแต่ละคนจะนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนกลุ่ม

9. การเรียนรู้แบบร่วมมือผสมผสานการอ่านและการเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป เพราะมีความสามารถในการอ่านได้พอสมควร โดยครูผู้สอนแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเก่ง และอดทนแล้วสอนทีละกลุ่ม ขณะที่ครูสอนกลุ่มหนึ่งอีกกลุ่มหนึ่งให้จับคู่กันฝึกออกเสียง จัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย โดยสมาชิกทุกคนช่วยเหลือกัน มีการฝึกฝนการทำงานกลุ่ม กระบวนการกลุ่มและการประเมินผลเป็นรายบุคคล

ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

จันทรา ดันติพงสานุรักษ์ (2543 : 36-39) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมีประโยชน์ต่อนักเรียน ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพราะทุกคนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน

2. ส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็น ลงมือทำอย่างเท่าเทียมกัน
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เด็กเก่งได้มีโอกาสช่วยเหลือและแสดงน้ำใจ ส่วนเด็กอ่อนเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน
4. ทำให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การร่วมคิด การระดมความคิด นำข้อมูลมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อหาคำตอบที่เหมาะสม เป็นการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจร่วมกัน
5. ส่งเสริมทักษะทางสังคม ผู้เรียนปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน มีความเข้าใจกัน
6. ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร การทำงานกลุ่ม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ศักดิ์ชัย นิรัญทิวี และไพเราะ พุ่มมั้น (2542 : 43) กล่าวว่า การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ใหม่ การยอมรับซึ่งกันและกัน และการสื่อความหมาย สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขพร้อมๆ กับการพัฒนาความดีงาม ความรู้ และความสามารถไปด้วยกัน

ฮาสซาร์ด (Hassard. 1990 : unpagged ; อ้างอิงมาจาก วรรณทิพา รอดแรงคำ. 2540 : 98-99) กล่าวถึง การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลทางด้านพุทธิพิสัยและจิตพิสัย คือ ด้านพุทธิพิสัย

1. มีความคงทนในการเรียนรู้ นำเอาสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้ เกิดการถ่ายโยงข้อเท็จจริง มโนคติ และหลักการ

2. มีความสามารถทางภาษา
 3. สามารถแก้ปัญหาได้
 4. มีทักษะความร่วมมือในการทำงาน
 5. มีความคิดสร้างสรรค์
 6. เกิดความตระหนักและใช้ความคิดของตนเอง
 7. มีความสามารถในการแสดงบทบาทที่ได้รับมอบหมาย
- ด้านจิตพิสัย

1. มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์
2. มีความสนุกสนานและเกิดความพอใจที่จะเรียนรู้
3. มีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน
4. ลดอคติและความลำเอียง

5. ยอมรับวัฒนธรรมและประเพณี และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

6. พัฒนาทักษะระหว่างบุคคล

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมตามหลักการและขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งวิธีการเรียนแบบร่วมมือมีหลายวิธี เช่น การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT คือ การแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม การสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD คือ การเรียนแบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ และในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาและใช้การเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD

การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนมีสร้างปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเรียน โดยผู้เรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือกันในการศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่มต่อไป การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

1. ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2531 : 4) ได้กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือที่ใช้เทคนิค STAD หมายถึง การเรียนโดยแบ่งกลุ่มนักเรียนตามสังกัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้กำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันมาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยปกติในกลุ่มๆหนึ่งจะมีสมาชิก 4 คน เป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน เรียนปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน ผลการทดสอบของนักเรียนเป็นรายบุคคล การทดสอบทั้ง 2 ครั้ง นักเรียนต่างคนต่างสอบแต่เวลาเรียนต้องร่วมมือกัน

ณัจจิ แสงพันธุ์ (2536 : 31) ได้กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ ที่ใช้เทคนิค STAD หมายถึง การแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน สมาชิกในกลุ่มช่วยกันทำกิจกรรมในกลุ่ม หลังจากนั้นครูจะให้ทำแบบทดสอบ คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบจะแปลงเป็นคะแนนของแต่ละกลุ่ม โดยใช้ระบบที่เรียกว่า “กลุ่มสัมฤทธิ์” (Achievement Division)

สุจินต์ วิสารานนท์ (2536 : 15) ได้กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือที่ใช้เทคนิค STAD หมายถึง ครูผู้สอนจะมอบหมายงานให้นักเรียนทำเป็นกลุ่มขนาดเล็กที่มีสมาชิก 2-4 คน สมาชิกในกลุ่มจะต้องมีคุณสมบัติแตกต่างกัน สมาชิกของแต่ละกลุ่มทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

โดยร่วมมือกันทำงานอย่างใกล้ชิด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ความแตกต่างระหว่างสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมอง แนวคิด ความเข้าใจ และได้พึ่งพาความสามารถของกันและกันในการเรียนรู้

สรุป การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD คือ การแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน สมาชิกในกลุ่มช่วยกันทำกิจกรรมในกลุ่ม หลังจากนั้นครูจะให้ทำแบบทดสอบ คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบจะแปลงเป็นคะแนนของแต่ละกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะต้องมีคุณสมบัติแตกต่างกัน สมาชิกของแต่ละกลุ่มทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยร่วมมือกันทำงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้กลุ่มของตนเองมีคะแนนในระดับสูง เรียกว่า “กลุ่มสัมฤทธิ์”

2. แนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่ได้ศึกษาความคิดการสอนแบบ STAD มีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไปตามพื้นฐานประสบการณ์และความเชื่อ ดังทฤษฎีต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีสสนาม (Field Theory)

ทิสนา แชมมณีและเขวพา เดชะคุปต์ (2522 : 10-12) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีสสนาม (Field Theory) ของ เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญของทฤษฎี ดังนี้

1. พฤติกรรมจะเป็นผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม
2. โครงสร้างของกลุ่มเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน
3. การรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยเป็นปฏิสัมพันธ์ในรูปการกระทำ (Act) ความรู้สึก (Feel) และความคิด (Think)
4. องค์ประกอบต่างๆดังที่กล่าวมาไว้ในข้อ 3) จะก่อให้เกิดโครงสร้างของกลุ่มแต่ละครั้ง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม
5. สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากัน และพยายามช่วยกันทำงานซึ่งการที่บุคคลพยายามปรับบุคลิกภาพของตนที่มีความแตกต่างกันนี้ จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และทำให้พลังหรือแรงผลักดันของกลุ่มที่ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยดี

2.2 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Orientations) ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) มีความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ เมื่อบุคคลอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม จะต้องอาศัยความจูงใจ (Motivation process) ซึ่งอาจเป็นรางวัล หรือผลจากการทำงานกลุ่ม

2.3 ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) อารีย์ พันธุ์มณี (2534 : 198-200) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการสร้างแรงจูงใจในกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

2.3.1 การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยการเสนอแนะหรือกำหนดหัวข้อที่จะทำให้นักเรียนสนใจใคร่รู้ เพื่อให้เด็กค้นคว้า เพิ่มเติมด้วยตนเอง หัวข้อเหล่านี้อาจเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ น่าสงสัย ไม่น่าใจหรือเกิดความรู้สึกขัดแย้งก็ได้ซึ่งอาจทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ จนกว่าจะสามารถค้นคว้าหาความรู้มาสนองตอบความสนใจนั้นได้ อย่างไรก็ตามการกำหนดหัวข้อต้องพึงระวัง อย่าให้เกินความสามารถหรือต้องใช้เวลามากเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเบื่อหน่ายและหมดความสนใจ และทำให้เกิดผลเสียต่อการเรียนรู้ของนักเรียนคนนั้นได้

2.3.2 การใช้วิธีการแปลกใหม่ ควรนำเสนอวิธีการแปลกใหม่เพื่อเร้าความสนใจโดยวิธีการใหม่ ซึ่งนักเรียนไม่เคยคิดหรือมีประสบการณ์มาก่อน เช่น การให้นักเรียนร่วมกันวางโครงการประเมินผลการสอน ให้นักเรียนช่วยกันคิดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งแปลกไปกว่าที่เคยทำ วิธีการแปลกและใหม่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น

2.3.3 เกมและการเล่นละคร การสอนให้เด็กได้ปฏิบัติจริงทั้งในการเล่นและแสดงละคร ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้นด้วย

2.3.4 ตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย ครูควรตั้งรางวัลล่วงหน้าแก่งานที่นักเรียนทำเสร็จเพื่อช่วยให้นักเรียนพยายามมากขึ้น และการให้รางวัลก่อนการเรียนรู้ก็ได้ เพื่อให้นักเรียนทราบผลการเรียนรู้ใหม่ ครูควรพยายามให้เด็กมีโอกาสได้รับแรงเสริมกำลังอย่างทั่วถึง ไม่ควรให้เฉพาะผู้ชนะในการแข่งขันเท่านั้น แต่อาจให้รางวัลในการแข่งขันกับตนเอง

2.3.5 การชมเชยและการตำหนิ ทั้งการชมเชยและการตำหนิจะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยกันทั้งสองอย่าง โดยทั่วไปแล้วการชมเชยจะได้ผลดีกว่าการตำหนิบ้างเล็กน้อย เด็กโตชอบการชมเชยมากกว่าตำหนิ เด็กที่เริ่มเรียนดีนั้นเมื่อถูกครูตำหนิจะมีความพยายามมากกว่าเมื่อได้รับคำชมเชย

จากหลักการของทฤษฎีแรงจูงใจ สามารถนำมาใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD กล่าวคือ การให้รางวัล การชมเชย หรือการตำหนิจะเป็นแรงเสริมอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความพยายามในการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น ซึ่งจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย

2.4 ทฤษฎีการเสริมแรง

ชูศักดิ์ แส่นปัญญา (2537 : 62-65) ได้กล่าวถึง ประเภทของตัวเสริมแรง มี 3 ประเภท ดังนี้

1. ตัวเสริมแรงทางสังคม เช่น การยิ้ม การสัมผัส การปลอบโยน การชมเชย การเอาใจใส่ การให้ความใกล้ชิด เป็นต้น
2. ตัวเสริมแรงที่เป็นวัสดุ เช่น ขนม อาหาร ของเล่น ลูกกวาด เงินเหรียญ เป็นต้น
3. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม เช่น การให้เล่นเกม การให้อิสระเมื่อทำงานเสร็จ การให้อ่านการ์ตูน การให้ดูโทรทัศน์ เป็นต้น

จากหลักการของทฤษฎีการให้เสริมแรง สามารถนำมาใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ใช้เทคนิค STAD กล่าวคือ การให้เสริมแรงเป็นการกระตุ้น การพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย เป็นต้น กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเทคนิค STAD

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ประกอบด้วยกิจกรรมที่เป็นวงจรตามลำดับขั้น ดังนี้ (Slavin. 1990 ; อ้างถึงใน สุจินต์ วิสวธีรานนท์. 2536 : 17)

1. ขั้นสอน ครูดำเนินการสอนเนื้อหา ทักษะหรือวิธีการเกี่ยวกับบทเรียนนั้นๆ อาจเป็นกิจกรรมที่ครูบรรยาย สาธิต ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนหรือให้นักเรียนทำกิจกรรมทดลอง
 2. ขั้นทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 4-5 คน ที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน สมาชิกในกลุ่มต้องมีความเข้าใจว่า สมาชิกทุกคนจะต้องทำงานเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการศึกษาเอกสารและทบทวนความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการสอบย่อย โดยครูเน้นให้นักเรียนทำ ดังนี้
 - 2.1 ต้องให้แน่ใจว่า สมาชิกทุกคนในกลุ่มสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องทุกข้อ
 - 2.2 เมื่อมีข้อสงสัยหรือปัญหา ให้นักเรียนช่วยเหลือกันภายในกลุ่มก่อนที่จะถามครูหรือถามเพื่อนกลุ่มอื่น
 - 2.3 ให้สมาชิกอธิบายเหตุผลของคำตอบของแต่ละคำถามให้ได้ โดยเฉพาะแบบฝึกหัดที่เป็นคำถามปรนัยแบบให้เลือกตอบ
3. ขั้นทดสอบย่อย ครูจัดให้นักเรียนทำแบบทดสอบย่อย หลังจากนักเรียน

เรียนและทบทวนเป็นกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องที่กำหนดนักเรียนทำแบบทดสอบคนเดียวไม่มีการช่วยเหลือกัน

4. ขึ้นหาคะแนนปรับปรุง คะแนนปรับปรุงเป็นคะแนนที่ได้จากการพิจารณาความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบครั้งก่อนๆ กับคะแนนการทดสอบครั้งปัจจุบัน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนกำหนดไว้ ดังนั้นจะต้องมีการกำหนดคะแนนพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งอาจได้จากค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบ 3 ครั้งก่อน หรืออาจใช้คะแนนทดสอบครั้งก่อน หากเป็นการหาคะแนนปรับปรุง โดยใช้รูปแบบการสอน STAD เป็นครั้งแรก

การหาคะแนนปรับปรุงอาศัยเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนจากแบบทดสอบ	คะแนนปรับปรุง
ต่ำกว่าคะแนนพื้นฐานมากกว่า 10	0
ต่ำกว่าคะแนนพื้นฐานระหว่าง 1-10	10
เท่ากับคะแนนพื้นฐานถึงมากกว่า 10	20
มากกว่าคะแนนพื้นฐานตั้งแต่ 10 ขึ้นไป	30

เมื่อได้คะแนนปรับปรุงของนักเรียนแต่ละคนแล้ว จึงหาคะแนนปรับปรุงของกลุ่ม ซึ่งได้จากค่าเฉลี่ยของคะแนนปรับปรุงของสมาชิกทุกคน

5. ขึ้นให้รางวัลกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนปรับปรุงตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับคำชมเชย หรือติดประกาศที่บอร์ดในห้องเรียน

เกณฑ์การได้รับรางวัล มีดังนี้

คะแนนปรับปรุงเฉลี่ยของกลุ่ม	ระดับรางวัล
15	ดี
20	ดีมาก
25	ดีเยี่ยม

การจัดกิจกรรมรูปแบบ STAD อาจนำไปใช้กับบทเรียนใดๆ ก็ได้ เนื่องจากขั้นแรกเป็นการสอนที่ครูดำเนินการตามปกติ แล้วจึงจัดให้มีการทบทวนเป็นกลุ่ม

การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม สลาวิน (Slavin. 1990 : 58-64) ได้กำหนดนักเรียนเข้ากลุ่มเพื่อให้สมดุล มีวิธีการ คือ ในแต่ละกลุ่ม นักเรียนจะมีความสามารถแตกต่างกัน มีทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน จะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น ในชั้นหนึ่งมีนักเรียน 34 คน จัดกลุ่มๆละ 4 คน จึงสามารถจัดได้ 8 กลุ่ม โดยจัดเรียงตามลำดับความสามารถของนักเรียนจากผลสัมฤทธิ์สูงไปหาต่ำ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่ง
เทื่อน ทองแก้ว (2537 : 44) ได้กล่าวถึง รูปแบบการเรียนรู้แบบ STAD ประกอบด้วย

1. การนำเสนอข้อมูล ครูจะเป็นผู้นำเสนอ ข้อมูลอาจเป็นการใช้เอกสาร หรือ
การบรรยาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้เกิดความสนใจเรื่องที่จะเรียน และเห็นแนวทางที่จะทำกิจกรรม
กลุ่มต่อไป

2. การทำงานร่วมกัน นักเรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มกลุ่มหนึ่งมี 4 คน ซึ่งมี
ผลสัมฤทธิ์และเพศละกัน หน้าที่สำคัญของกลุ่มคือการช่วยเหลือกัน อภิปรายปัญหาาร่วมกัน
รวมทั้งการตรวจสอบคำตอบ การแก้ไขคำตอบ หัวใจสำคัญอยู่ที่สมาชิกแต่ละคน ทุกคนจึง
ต้องทำให้ดีที่สุด สมาชิกเรียนรู้ ให้กำลังใจ และเข้าใจร่วมกัน

3. การทดสอบเมื่อครูสอนไปประมาณ 1-2 ครั้ง นักเรียนทุกคนจะเข้าทำการ
ทดสอบในสาระที่เรียน ต่างคนต่างสอบจะช่วยเหลือกันไม่ได้

4. การปรับปรุงคะแนน จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตน
อย่างเต็มที่ จึงให้นักเรียนสามารถปรับปรุงคะแนนของตนเองได้สูงขึ้น

5. การตัดสินผลงานของกลุ่ม จะพิจารณาผลรวมของปรับปรุงคะแนนของสมาชิก
ในกลุ่ม กำหนดระดับผลความสำเร็จตามคะแนนที่ได้ของกลุ่ม อาจเป็นคำชมเชย
ประกาศนียบัตร รางวัล เป็นต้น

การดำเนินการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

1. บอกเป้าหมายและแนวทางการเรียน เป็นการจูงใจให้นักเรียนสนใจเรียน
ได้แก่ การบอกจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วทบทวนความรู้เดิม หรือเสนอปัญหาที่จะเชื่อมโยง
มาสู่การเรียนรู้เรื่องใหม่

2. การนำเสนอข้อมูลใหม่ที่จะสอน อาจใช้การบรรยาย ให้ดูสื่อการสอน
ประกอบ เพื่อนำเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม

3. กลุ่มนักเรียนที่จะทำกิจกรรมกลุ่มตามที่ได้จัดเตรียมไว้แล้วเริ่มกิจกรรมการ
เรียนการสอน เช่น

3.1 เขียนขั้นตอนการทำงาน เช่น

3.1.1 นักเรียนนั่งประจำที่

3.1.2 นักเรียนส่งตัวแทนมารับเอกสาร

3.1.3 นักเรียนอ่านคำชี้แจง 10 นาที

3.1.4 เมื่อครูให้สัญญาณ ให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม

3.1.5 เมื่อหมดเวลา ให้กลุ่มนำเสนอผลงานและเสนอผลงาน

3.2 บอกขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ชัดเจน อาจทดสอบความเข้าใจ โดยให้นักเรียน 2-3 คน ทบทวนคำสั่ง

3.3 ให้นักเรียนตั้งชื่อกลุ่มครูกำหนดสถานที่กลุ่มและวิธีการทำงานกลุ่มให้ชัดเจน

3.4 การช่วยเหลือนักเรียนทำงานกลุ่ม โดยแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันจะเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานของตนเองอย่างเต็มที่ และเป็นอิสระจะเข้าไปช่วยเหลือน้อยที่สุด สิ่งที่ครูจะช่วยเหลือจะเป็นการให้ข้อเสนอแนะ หรือให้แนวทางการแสวงหาความรู้

3.5 การทดสอบย่อย และการนำผลงานไปตัดสินกลุ่ม สลาวิน (Slavin) ได้ให้แนวทางในการประเมินผลกลุ่ม ประกอบด้วย การกำหนดคะแนนพื้นฐาน การทดสอบย่อย การปรับปรุงคะแนนและการตัดสินประเมินผลกลุ่ม ดังนี้

3.5.1 การกำหนดคะแนนพื้นฐาน คะแนนพื้นฐานเป็นคะแนนเฉลี่ย ซึ่งได้จากการทดสอบย่อย 3 ครั้ง หรือมากกว่า หรือจะใช้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีที่แล้วก็ได้

3.5.2 การทดสอบย่อย เป็นการทดสอบย่อยที่ครูจัดตามใบงานหรือกิจกรรมที่นักเรียนทำ

3.5.3 การหาคะแนนปรับปรุงโดยวิธีการเปรียบเทียบคะแนนย่อยกับคะแนนพื้นฐาน เพื่อหาความแตกต่างและปรับเป็นค่าคะแนนปรับปรุง

3.5.4 หาคะแนนกลุ่ม โดยการนำคะแนนปรับปรุงของสมาชิกมาใส่ในตารางเพื่อตัดสินกลุ่ม ในการตัดสินกลุ่มจะใช้เกณฑ์ในการตัดสิน ดังนี้

เกณฑ์	รางวัล
15	ดี
20	ดีมาก
25	ดีเยี่ยม

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้เทคนิค STAD ครูจะเป็นผู้นำเสนอข้อมูล นักเรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์และเพศละกัน มีการทดสอบต่างคนต่างสอบ การปรับปรุงคะแนนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถปรับปรุงคะแนนของตนเองได้สูงขึ้น การตัดสินผลงานของกลุ่ม จะพิจารณาผลรวมของการปรับปรุงคะแนนของสมาชิกในกลุ่มกำหนด ระดับผลสำเร็จตามคะแนนที่ได้จากกลุ่ม

สรุป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มี 5
ขั้น ดังนี้

1. ขั้นสอน ครูดำเนินการสอนเนื้อหา ทักษะหรือวิธีการเกี่ยวกับบทเรียนนั้นๆ อาจเป็นกิจกรรมที่ครูบรรยาย สาธิต ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนหรือให้นักเรียนทำกิจกรรมทดลอง

2. ขั้นทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 4-5 คน ที่มี ความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน สมาชิกในกลุ่มต้องมีความเข้าใจว่า สมาชิกทุกคน จะต้องทำงานเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการศึกษาเอกสารและทบทวนความรู้ เพื่อ เตรียมพร้อมสำหรับการสอบย่อย โดยครูเน้นให้นักเรียนทำ ดังนี้

2.1 ต้องให้แน่ใจว่า สมาชิกทุกคนในกลุ่มสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง ทุกข้อ

2.2 เมื่อมีข้อสงสัยหรือปัญหา ให้นักเรียนช่วยเหลือกันภายในกลุ่มก่อนที่ จะถามครูหรือถามเพื่อนกลุ่มอื่น

2.3 ให้สมาชิกอธิบายเหตุผลของคำตอบของแต่ละคำถามให้ได้ โดยเฉพาะ แบบฝึกหัดที่เป็นคำถามปรนัยแบบให้เลือกตอบ

3. ขั้นทดสอบย่อย ครูจัดให้นักเรียนทำแบบทดสอบย่อย หลังจากนักเรียน เรียนและทบทวนเป็นกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องที่กำหนดให้นักเรียนทำแบบทดสอบคนเดียวไม่มีการ ช่วยเหลือกัน

4. ขั้นหาคะแนนปรับปรุง คะแนนปรับปรุงเป็นคะแนนที่ได้จากการพิจารณา ความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบครั้งก่อนๆ กับคะแนนการทดสอบครั้งปัจจุบัน ซึ่งมี เกณฑ์การให้คะแนนกำหนดไว้ ดังนั้นจะต้องมีการกำหนดคะแนนพื้นฐานของนักเรียนแต่ละ คน ซึ่งอาจได้จากค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบ 3 ครั้งก่อน หรืออาจใช้คะแนนทดสอบครั้ง ก่อน หากเป็นการหาคะแนนปรับปรุง โดยใช้รูปแบบการสอน STAD เป็นครั้งแรก

การหาคะแนนปรับปรุงอาศัยเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนจากแบบทดสอบ	คะแนนปรับปรุง
ต่ำกว่าคะแนนพื้นฐานมากกว่า 10	0
ต่ำกว่าคะแนนพื้นฐานระหว่าง 1-10	10
เท่ากับคะแนนพื้นฐานถึงมากกว่า 10	20
มากกว่าคะแนนพื้นฐานตั้งแต่ 10 ขึ้นไป	30

เมื่อได้คะแนนปรับปรุงของนักเรียนแต่ละคนแล้ว จึงหาคะแนนปรับปรุงของกลุ่ม ซึ่งได้จากค่าเฉลี่ยของคะแนนปรับปรุงของสมาชิกทุกคน

5. ขึ้นให้รางวัลกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนปรับปรุงตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับคำชมเชย หรือติดประกาศที่บอร์ดในห้องเรียน
เกณฑ์การได้รับรางวัล มีดังนี้

คะแนนปรับปรุงเฉลี่ยของกลุ่ม	ระดับรางวัล
15	ดี
20	ดีมาก
25	ดีเยี่ยม

แผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการเรียนรู้เป็นกิจสำคัญของครูที่จะทำให้ทราบล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร สอนเมื่อไร ใช้แผนการจัดการเรียนรู้อะไรและวัดผล ประเมินผลโดยวิธีใด ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะขั้นตอนการจัดทำและหลักการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนลักษณะการสอนที่ดี เพื่อส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

รุจิรี ภูสาระ (2544 : 159) กล่าวถึง แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า คุณสมบัติผู้เรียนที่พึงประสงค์ บทบาทของครูเป็นอย่างไร จะใช้สื่อ/อุปกรณ์อะไร และจะรู้ได้อย่างไรว่าผู้เรียนเกิดคุณสมบัติตามที่คาดหวังไว้

บุรุษย์ ศิริมหาสาคร (2545 : 2) กล่าวไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน คือเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแจกแจงรายละเอียดของหลักสูตร ทำให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนเป็นรายคาบหรือรายชั่วโมง แผนการสอนจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญ (บทสรุปของเนื้อหา) จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา (สาระการเรียนรู้) กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2547 : 58) กล่าวไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ และจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

โดยมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนด โดยเริ่มจากการกำหนดจุดประสงค์จะให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใด (สติปัญญา/เจตคติ/ทักษะ) จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด ใช้สื่อการสอนหรือ แหล่งการเรียนรู้ใด และจะประเมินผลอย่างไร

วิลลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2548 : 288) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน คือการเตรียมการสอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการสอน สำหรับครู อันจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน คือการเตรียมการสอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการสอนสำหรับครู อันจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา (สาระการเรียนรู้) กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา/เจตคติ/ทักษะ

2. ความสำคัญของ แผนการจัดการเรียนรู้

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคณะ (2542 : 2-11) กล่าวถึง แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูศึกษาหลักสูตร แนวการสอน วิธีการวัดผลประเมินผล ศึกษาเอกสาร ตำรา ได้อย่างละเอียดทุกแง่มุม

2. แผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งในเรื่องทรัพยากรของโรงเรียน ทรัพยากรท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อ และสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น

3. แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพของครูในการนำไปใช้สอนให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน ระยะเวลา และสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริงในแต่ละภาคเรียน ช่วยให้ครูสอนได้ครบถ้วน ทันเวลา และช่วยให้มีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น

4. แผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูผู้สอนใช้เป็นข้อมูลหรือหลักฐานอ้างอิงได้อย่างถูกต้อง เทียบตรง แก่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องว่า ได้ทำการสอนอย่างไร ใช้สื่ออุปกรณ์อะไรบ้าง อย่างไร

5. แผนการจัดการเรียนรู้ จะใช้เป็นคู่มือครูที่สอนแทนได้

6. แผนการจัดการเรียนรู้ จะเป็นเอกสารที่แสดงถึงการพัฒนาคุณภาพการเรียนได้เป็นอย่างดี

7. แผนการจัดการเรียนรู้ จะเป็นเอกสารที่แสดงถึงการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่า งานสอนเป็นงานที่จะต้องได้รับการฝึกฝน โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเทคนิคที่จำเป็นสำหรับประกอบอาชีพด้วย

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2547 : 58) ได้กล่าวถึง แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน เปรียบได้กับพิมพ์เขียวของวิศวกร หรือสถาปนิกที่ใช้เป็นหลักในการควบคุมงานก่อสร้าง วิศวกร หรือสถาปนิกจะขาดมิได้ฉันใด ผู้เป็นครูก็ขาดแผนการสอนไม่ได้ฉันนั้น ผลดีของการทำแผนการสอน สรุปได้ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง
2. ช่วยให้ครูผู้สอน มีคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่ทำได้ล่วงหน้าด้วยตนเอง และทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย
3. ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่า การสอนของตนได้ดำเนินการไปทิศทางใด หรือทราบว่าสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้อะไร จะวัดและประเมินผลอย่างไร
4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนไปศึกษาหาความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีจัดการเรียนรู้อการจัดการหาและใช้สื่อ แหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผล
5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทนได้
6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้ และพัฒนาแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษ
7. เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความชำนาญ และความเชี่ยวชาญของครูผู้สอนสำหรับประกอบการประเมิน เพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง และวิทยฐานะครูผู้สอนให้สูงขึ้น และสามารถนำไปเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้

สรุป แผนการจัดการเรียนรู้ทำให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน เข้าใจและนำหลักสูตรไปใช้ได้ถูกต้อง และได้เตรียมการสอนล่วงหน้า โดยวางแผนทางการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียน ระยะเวลา กำหนดเนื้อหาที่จะสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การจัดหาสื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลได้อย่างครอบคลุมและลงตัว ทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้อได้ตามเป้าหมาย

3. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญ หลายอย่าง ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2537 : 203-204) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ เกิดจากคำถามต่อไปนี้

1. สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
3. ตัวสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)
4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)
6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลประเมินผล)

เพื่อตอบคำถามดังกล่าว จึงกำหนดให้แผนการสอนมีองค์ประกอบดังนี้

1. วิชา หน่วยที่สอน และสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) ของเรื่อง
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. วัดผลและประเมินผล

4. ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2547 : 59) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน (ในการสอนเรื่องนั้น ๆ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติอะไรหรือด้านใด)
2. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจน และนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง (ระบอบบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนว่า จะต้องทำอะไรจึงจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล)
3. กำหนดสื่อ อุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน) จะใช้สื่อ อุปกรณ์ หรือแหล่งเรียนรู้อะไรช่วยบ้าง และจะใช้อย่างไร
4. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน (จะใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลใด เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น)
5. ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ (ในกรณีที่มีปัญหาเมื่อมีการนำไปใช้ หรือไม่ สามารถกำหนดการจัดการเรียนรู้ตามแผนนั้นได้ ก็สามารปรับเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้ โดยไม่

กระทบต่อการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้)

6. มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่

7. แปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจะต้องสื่อความหมายได้ตรงกัน เขียนให้อ่านเข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจและใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

8. มีการบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการแบบองค์รวมของเนื้อหาสาระความรู้ และวิธีการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกัน

9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ และประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริงกับการเรียนในเรื่องต่อไป

5. ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตนเอง ซึ่งมีได้หลากหลายรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียน ที่กำหนดไว้ว่า ให้ใช้รูปแบบใด ถ้าโรงเรียนมิได้กำหนดรูปแบบไว้ จึงเลือกแบบที่ตนเองเห็นว่าสะดวกต่อการนำไปใช้ สรุปขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้ (เอกกรินทร์ สิมหาศาล. 2545 : 411-422)

5.1 เลือกรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วมาพิจารณาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

5.2 ตั้งชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของแผนนั้น ๆ

5.3 กำหนดจำนวน เวลา ระบุระดับชั้น และช่วงชั้นของหลักสูตรให้ชัดเจน

5.4 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้อง และครอบคลุมกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ แล้วลงมือเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา การเรียนรู้หัวข้อเรื่องและสาระการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือจุดประสงค์ปลายทางตามธรรมชาติวิชาของแผนนั้น ๆ

5.5 วิเคราะห์รายละเอียดของสาระการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระที่จำเป็นต้องสอนให้ผู้เรียนเข้าใจ และเป็นมวลเนื้อหาที่สำคัญ หรือจำเป็นต่อการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

5.6 กำหนดจุดประสงค์นำทาง ตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหานั้น ๆ

5.7 เลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพของผู้เรียน

5.8 เลือกสื่อ อุปกรณ์การเรียน ที่จำเป็นสำหรับการใช้ประกอบการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผน เช่น รูปภาพ บัตรคำ วัสดุทัศน

5.9 กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงขั้นตอนการเรียนการสอนตามธรรมชาติ ตามลำดับจุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงการบูรณาการ เทคนิควิธี การสอน กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่สอดคล้องกันเพื่อเชื่อมโยงเข้าไว้ในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

5.10 กำหนดวิธีการวัดผลประเมินผล โดยระบุเครื่องมือและวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งที่เกิดขึ้นระหว่างเรียนตามลำดับจุดประสงค์นำทาง และที่เกิดขึ้นภายหลังการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามหลักสูตร

จากการศึกษาขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่าขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้นั้นสำคัญ เพราะเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ ประเมินค่า และตัดสินใจในการดำเนินการเพื่อให้การปฏิบัติขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ประสบผลสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

6. หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

6.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นออกมาเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ในแต่ละปี และเตรียมจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

6.2 ผลการเรียนรู้

การเขียนผลการเรียนรู้ เป็นการเขียนในสิ่งที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะมีความรู้ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หรือทักษะ หรือเจตคติที่เกิดขึ้นอย่างไร ซึ่งผู้สอนอาจจะกำหนดผลการเรียนรู้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบหน่วยการเรียนรู้

6.3 สาระการเรียนรู้

การเขียนสาระการเรียนรู้ เนื้อหาสาระในเรื่องต่าง ๆ จะเขียนเฉพาะขอบข่ายเนื้อหา เป็นประเด็นสำคัญสั้น ๆ หรืออาจจะเขียนเป็นหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย ๆ ตามความเหมาะสม

6.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนควรใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนหลาย ๆ วิธี เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และดำเนินกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้สอนจะต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคหลาย ๆ วิธีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6.4.1 ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน ซึ่งมีวิธีการหลายอย่าง ได้แก่ ให้ดูรูปภาพ ตั้งคำถาม ถาม-ตอบ พิงนิทาน ปริศนาคำทาย สุภาษิต คำพังเพย คำขวัญ คำกลอน วิเคราะห์ข่าวประจำวัน วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง เล่าความประทับใจ ชมวีดิทัศน์ ชมสไลด์ เป็นต้น ผู้สอนจะต้องมีสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ มาสร้างความสนใจผู้เรียนพร้อมทั้งจะต้องป้อนคำถามให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ตามอย่างมีเหตุผล เพื่อกระตุ้นเข้าสู่บทเรียนคำถามที่ผู้สอนควรใช้มักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า ทำไม อย่างไร อะไร ที่ไหน เป็นต้น

6.4.2 ช้่นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนแล้ว ผู้สอนจะต้องแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการชี้แนะให้ผู้เรียนได้รู้ทิศทางหรือเป้าหมายของการเรียนรู้ให้ชัดเจน ซึ่งขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้นี้จัดว่าเป็นหัวใจสำคัญ ผู้สอนจะต้องเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้มาเป็นอย่างดี การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปตามขั้นตอนของวิธีสอน และเทคนิคการสอนที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงหลักสำคัญคือ

- 1) เน้นผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ตามลำดับ ซึ่งมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย
- 2) ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้
- 3) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ตลอดจนร่วมกันแก้ปัญหาและปฏิบัติงานร่วมกัน
- 4) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

- 5) จัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว และจากสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างประสบการณ์ตรง และผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน
 - 6) จัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย สติปัญญา และอารมณ์ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน ทั้งทางด้านความสามารถทางสติปัญญา สังคม และอารมณ์
 - 7) เนื้อหาสาระของการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และความต้องการของผู้เรียน
 - 8) มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอต่อการค้นคว้าความรู้ตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน
 - 9) มีการจัดการเรียนการสอน โดยให้มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับครอบครัว ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และบุคคลภายนอกซึ่งอยู่ในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้
- 6.4.3 ขั้นสรุป เป็นการสรุปผลจากการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจนจบแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่

6.5 สื่อการเรียนรู้ หรือแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องวางแผนว่าจะใช้สื่อใด ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน สื่อการเรียนรู้จึงอาจจะมีทั้งสื่อวัสดุ สื่อเอกสาร และสื่อบุคคล ผู้สอนจะเขียนชื่อประเภทของสื่อทุกชนิดที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ในหัวข้อนี้ สื่อการเรียนรู้ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ได้แก่ วิทยทัศน์ สไลด์ CAI หุ่นจำลอง รูปภาพ เอกสารประกอบการสอน เอกสารประกอบการเรียน บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ใบความรู้ ใบงาน ข่าว หนังสือสำหรับค้นคว้า ถ้าเป็นสื่อบุคคลก็มักเป็นผู้ที่เชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้เฉพาะเรื่อง บุคคลตัวอย่างที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนไปสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ เป็นต้น

6.6 การวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผล เป็นการประเมินเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนในด้านพฤติกรรม พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ มีรูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่สามารถตรวจสอบว่า กระบวนการเรียนรู้ได้พัฒนาผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ การประเมินผล

จะต้องครอบคลุมทั้งทางด้านความรู้ ด้านทักษะ โดยมีกระบวนการด้านทัศนคติ ควรมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยเน้นการวัดจากการปฏิบัติ เพิ่มผลงาน โดยการประเมินผลนั้นสามารถประเมินได้ทั้งในระหว่างการเรียนการสอนและประเมินสรุปความ ผู้สอนควรเตรียมการสำหรับการวัดผลประเมินผล ซึ่งอาจเลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือที่หลากหลายให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีการกำหนดวิธีการประเมินให้ชัดเจน เช่น การทดสอบ การบันทึกพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การสำรวจความคิดเห็น การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง เพิ่มสะสมงาน เป็นต้น

ผู้สอนควรกำหนดเวลาและสถานที่ประเมิน ซึ่งอาจจะประเมินระหว่างผู้เรียนทำกิจกรรม ระหว่างการทำงานกลุ่ม ระหว่างการทำงานตามโครงการ หรือวันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เมื่อได้ผลการประเมินทั้งหมดตามวิธีการที่กำหนดไว้แล้ว ผู้สอนจะต้องนำผลมาวิเคราะห์และสรุปผลการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนรู้ ตลอดจนปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้นั้น ควรจะได้นำผลการประเมินระหว่างเรียนมาประกอบการพิจารณาด้วย

6.6.1 วิธีการวัดผลประเมินผล ได้แก่วิธีการทดสอบ วิธีการสังเกต พฤติกรรม วิธีการประเมินโครงการ เป็นต้น

6.6.2 เครื่องมือการวัดผลประเมินผล ได้แก่แบบทดสอบ แบบสังเกต พฤติกรรม การร่วมกิจกรรมกลุ่ม แบบประเมินผลงานกลุ่ม และแบบประเมินโครงการ

6.6.3 เกณฑ์การวัดผลหรือประเมินผล ในกรณีที่ใช้วิธีวัดผลจากแบบทดสอบ มีเครื่องมือคือแบบทดสอบ ครูผู้สอนอาจตั้งเกณฑ์ ดังนี้

80 % ขึ้นไป	=	ดี
70 % - 79 %	=	เกือบดี
60 % - 69 %	=	ปานกลาง
50 % - 59 %	=	ผ่าน

นอกจากนั้น ผู้สอนอาจจะกำหนดแบบประเมินในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประเมินผลการทำงานของกลุ่ม ประเมินคุณภาพของชิ้นงานที่มอบหมาย โดยมีรายการเฉพาะตามที่ต้องการประเมิน ซึ่งอาจจะเป็นข้อตกลงระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

จากแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่กล่าวมา สรุปได้ว่าการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดเวลาเรียน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทักษะความรู้ กระบวนการและเจตคติ กำหนดกิจกรรมหรือเทคนิคการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา และผู้เรียน เลือกลือ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และ หลังเรียนครบทุกจุดประสงค์และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง คำ โดยใช้บทเรียน สำเร็จรูปประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยมีหัวข้อประกอบการ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD คือ สาระ มาตรฐาน สาระสำคัญ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่ บทเรียน ขั้นสอน ขั้นทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม ขั้นทดสอบย่อย ขั้นหาคะแนนปรับปรุง และ ขั้นให้รางวัล

บทเรียนสำเร็จรูปและการ์ตูน

1. บทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูป เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาชนิดหนึ่ง หรือ เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาสมัยใหม่ที่มีชื่อเรียกแทนได้หลายชื่อด้วยกัน เช่น บทเรียนด้วยตนเอง บทเรียน โปรแกรม บทเรียนสำเร็จรูป การสอนแบบโปรแกรม การสอนแบบกำหนดการหรือการเขียนแบบกำหนดการ เป็นต้น

สำหรับในต่างประเทศ มีการใช้แทนกันหลายคำด้วยกัน เช่น Programmed Instruction Programmed Learning, Auto-Instruction, Automated Instruction, Auto-Instruction Programming, Self Instruction Program, Self-teaching และ Individual Tutoring เป็นต้น

ไม่ว่าบทเรียนสำเร็จรูปจะมีชื่อเรียกอย่างไรก็ตาม แต่วิธีการดำเนินการในการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางคล้ายคลึงกัน ดังเอกสารที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูป

ชม ภูมิภาค (2521 : 28) ได้ให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ว่า เป็นบทเรียนที่ได้จัดเตรียมไว้ล่วงหน้าสำหรับให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง มีจุดมุ่งหมายของบทเรียนที่

แน่ชัด มีการเสนอเนื้อหาความรู้เป็นขั้นตอน เนื้อหาของบทเรียนจะถูกแบ่งออกเป็นส่วนย่อยๆ เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ในแต่ละส่วนย่อยของกรอบ มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ตอบสนอง ซึ่งโดยมากจะเป็นคำถามให้ผู้เรียนตอบ ผู้เรียนจะได้ทราบผลพร้อมการเสริมแรงในทันที การเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปจะใช้เวลามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถและความพร้อมของแต่ละบุคคล

ไพโรจน์ เบาลใจ (2520 : 1) และบุญเหลือ ทองเอี่ยม (2530 : 29) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเร็วหรือช้าตามความสามารถของแต่ละบุคคล

Wittich and Scholler (1968 : 211) กล่าวว่าบทเรียนสำเร็จรูป คือ ความรู้ที่จัดให้นักเรียนโดยเฉพาะนั้น ถูกแบ่งเป็นส่วนย่อย เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ความรู้ส่วนย่อยๆ นั้นประกอบด้วย เนื้อหาและคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนตอบ และมีเฉลยของคำถามเพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบคำตอบจากคำเฉลยนั้นๆ

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปบทเรียนที่ให้นักเรียนต้องเรียนด้วยตนเอง โดยครูจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบทเรียน ซึ่งบทเรียนนั้นจะนำเสนอเนื้อหาทีละน้อย เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีคำถามให้นักเรียนได้คิดและตอบคำถามพร้อมมีเฉลยให้ทราบทันที

1.2 ลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูป

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2547 : 36) ได้กล่าวถึงบทเรียนโปรแกรมว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดได้
2. เนื้อหาหรือเรื่องที่จะให้เรียนรู้ แบ่งเป็นหน่วยย่อยๆ เรียกว่ากรอบ บทเรียนความสั้นยาวของแต่ละกรอบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม
3. จัดเรียงลำดับกรอบบทเรียนให้ต่อเนื่องกัน เริ่มจากง่ายไปหายากและเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน มีการทบทวนให้นักเรียนทดสอบการเรียนรู้ของตนเองตลอดเวลา
4. นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้เนื้อหาและทักษะจากกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในกรอบ
5. เป็นการเรียนรู้ที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการทดสอบทันที โดยสามารถตรวจสอบคำตอบจากคำเฉลยด้วยตัวเอง ซึ่งในบางข้ออาจมีคำอธิบายเพิ่มเติมให้ด้วย

6. มีการเสริมแรงแก่นักเรียนในขั้นตอนสำคัญเป็นระยะ เช่น คำชม การที่นักเรียนรู้ว่าตนเองทำได้ถูกต้องแล้ว เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความสนใจและความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ต่อไป

7. ไม่จำกัดเวลาเรียน นักเรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

8. มีการวัดประเมินผลแน่นอน ซึ่งจะทั้งการทดสอบย่อยระหว่างเรียน ทดสอบก่อนและหลังเรียน เพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ให้เห็นอย่างชัดเจน

มีผู้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูปไว้หลายท่าน เช่น ยุภาพร สุนทะโรจน์ ธีรชัย บุรณโชติ สุนันท์ ปัทมคม สรุปลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูปได้ ดังนี้

1. เนื้อหาวิชาถูกแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ เรียกว่า “กรอบ” หรือเฟรม และกรอบเหล่านี้จะเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก โดยมีขนาดแตกต่างกันตั้งแต่ประโยคหนึ่ง จนถึงข้อความเป็นตอน ๆ เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนไปทีละน้อย ๆ จากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่ความรู้ใหม่

2. ภายในกรอบแต่ละกรอบจะต้องมีการให้นักเรียนตอบสนอง เช่น ตอบคำถามหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ทำให้นักเรียนแต่ละคนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของบทเรียน

3. นักเรียนจะได้รับการเสริมแรงย้อนกลับทันที คือ จะได้รับทราบคำตอบที่ถูกต้องทันที ซึ่งจะทำให้นักเรียนทราบคำตอบของตนว่าถูกหรือผิด และสามารถแก้ไขความเข้าใจผิดของตนได้ทันที

4. การจัดเรียงลำดับหน่วยย่อย ๆ ของบทเรียนต่อเนื่องกันไปตามลำดับ จากง่ายไปหายาก การนำเสนอเนื้อหาในแต่ละกรอบควรลำดับขั้นของเรื่องให้ชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกทำความเข้าใจของนักเรียน และตอบสนองเรื่องนั้นได้โดยตรง

5. นักเรียนปฏิบัติหรือตอบคำถามแต่ละกรอบไปตามวิธีที่กำหนดให้

6. นักเรียนค่อย ๆ เรียนเพิ่มเติมขึ้นเรื่อย ๆ ทีละขั้น

7. นักเรียนมีโอกาสเรียนด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเวลา การใช้เวลาการศึกษาบทเรียนนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียน

8. บทเรียนสำเร็จรูปได้ตั้งจุดหมายเฉพาะไว้แล้ว มีผลทำให้สามารถวัดได้ว่าบทเรียนนั้น ๆ ได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่

9. บทเรียนสำเร็จรูปยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง คือต้องคำนึงถึงนักเรียนเป็นเกณฑ์ ดังนั้น จึงต้องเอาบทเรียนที่เขียนนั้นไปทดลองใช้กับผู้ที่สามารถใช้บทเรียนนั้นได้ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นก่อนที่จะนำไปใช้จริง

สรุปได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปมีลักษณะเป็นการแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ แต่ละตอนนักเรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของบทเรียน และได้รับคำตอบทันทีจากคำเฉลย ซึ่งจะทำให้นักเรียนแก้ไขความเข้าใจของตนเองได้ดียิ่งขึ้น และสามารถวัดความรู้ของนักเรียนได้จากจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในบทเรียนนั้นๆ

1.3 ประเภทของบทเรียนสำเร็จรูป

สวิตซ์ มูลคำและอรัญ มูลคำ (2547 : 36-37) ได้แบ่งบทเรียนโปรแกรมหรือบทเรียนสำเร็จรูปออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. บทเรียนแบบเส้นตรง (Linear program)

บทเรียนชนิดนี้จะบรรจุเนื้อหาทยอยลงในกรอบตามลำดับจากกรอบแรกไปจนถึงกรอบสุดท้าย นักเรียนจะต้องศึกษาเรียงตามลำดับต่อเนื่องกันไปตั้งแต่กรอบแรกไปจนถึงกรอบสุดท้ายไม่ควรเรียนข้ามกรอบใดกรอบหนึ่งไม่ว่าจะเป็นคนเรียนเก่งหรือเรียนอ่อนก็ตาม ซึ่งอาจใช้เวลาเรียนไม่เท่ากัน

2. บทเรียนแบบแตกสาขาหรือแตกกิ่ง (Branching program)

บทเรียนชนิดนี้จะมีการจัดเนื้อหาทยอยลงเป็นกรอบเช่นเดียวกับบทเรียนแบบเส้นตรง แต่จะมีกรอบย่อย ๆ เรียกว่า กรอบหรือกิ่งสาขาแตกออกมาจากกรอบหลักหรือกรอบอื่น มีประโยชน์สำหรับให้ความรู้พื้นฐานเพิ่มเติมแก่นักเรียนที่ยังมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอที่จะเรียนในกรอบต่อไป นักเรียนทุกคนไม่จำเป็นต้องเรียนทุกกรอบ คนเก่งอาจจะเรียนจบเร็วกว่าคนอื่น เพราะไม่ต้องเสียเวลาแวะเรียนตามกรอบสาขา บทเรียนแบบแตกสาขานั้นสามารถแตกสาขาได้ในลักษณะต่าง ๆ

สุนันท์ ปัทมาคม (2534 : 9-10) ได้แบ่งบทเรียนสำเร็จรูปตามรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. บทเรียนประเภทเป็นเล่ม มีหลายลักษณะ โดยมีข้อปลีกย่อยแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย เช่น แบบการ์ตูน แบบต่อเนื่อง แบบมีข้อความอย่างเดียว แบบมีข้อความและมีภาพประกอบ ซึ่งบทเรียนประเภทนี้เหมาะสำหรับทุกสถานที่และทุกโอกาส เพราะใช้สะดวก ประหยัดและไม่จำเป็นต้องใช้ประกอบกับสื่ออื่น ใช้ศึกษาเป็นรายบุคคล

2. บทเรียนที่ใช้เครื่องช่วยสอน (Teaching Machine) เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง และมีโปรแกรมเฉพาะของเครื่องช่วยสอนแต่ละเครื่อง เช่น เครื่องช่วยสอนของเพรสซี เรียกว่า ครัม ดิวเตอร์ (Drum Tuter)

3. บทเรียนสำเร็จรูปสื่อประสม ซึ่งประกอบด้วยสื่อตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป เช่น ข้อความกับเทปเสียง และสไลด์ข้อความกับภาพยนตร์ ข้อความกับโทรทัศน์ เป็นต้น การใช้บทเรียนสำเร็จรูปสื่อประสม ใช้ได้ทั้งศึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม อาจเป็นกลุ่มย่อย 7-9 คน จนกระทั่งเป็นกลุ่มใหญ่ 30-40 คน

4. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนคอมพิวเตอร์ (Computer) เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ที่ประกอบด้วยเครื่องกลไกอิเล็กทรอนิกส์แบบต่าง ๆ จำนวนมาก สามารถรับและส่งผ่านข้อมูลหรือโปรแกรมข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง การนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน ต้องศึกษารูปแบบโปรแกรมของคอมพิวเตอร์ให้เข้าใจก่อนตัดสินใจใช้

ธีรชัย ปุณณโชติ (2539 : 11-20) แบ่งบทเรียนโปรแกรมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง (Linear Programming) เป็นบทเรียนที่นำเสนอเนื้อหาทีละน้อยบรรลุในกรอบต่อเนื่องกันตามลำดับ จากกรอบที่หนึ่งไปยังกรอบที่สองจนถึงกรอบสุดท้ายตามลำดับ โดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก สิ่งที่เกี่ยวข้องจากกรอบแรก ๆ จะเป็นพื้นฐานสำหรับกรอบถัดไป นักเรียนจะต้องเรียนตามลำดับที่ละกรอบต่อเนื่องกันไปตั้งแต่กรอบแรกจนถึงกรอบสุดท้าย โดยไม่ข้ามกรอบใดกรอบหนึ่งเลย

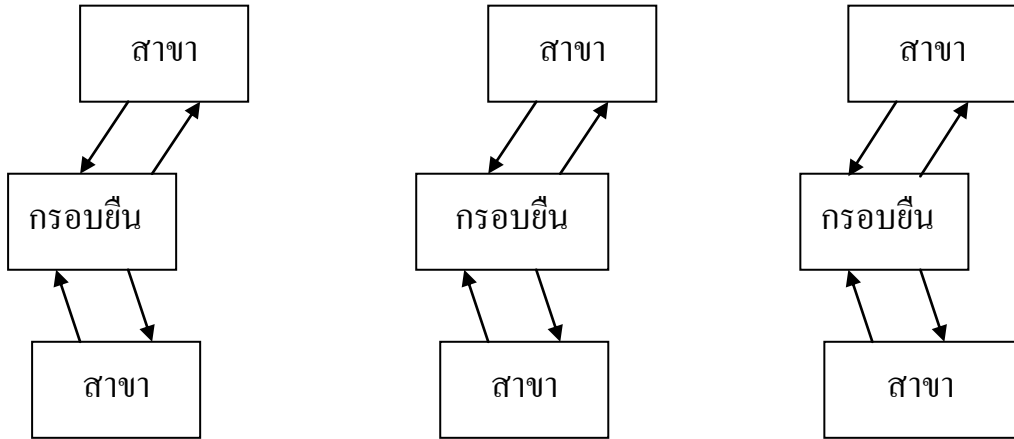
แผนผังของบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง มีลักษณะดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 แผนผังบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง

2. บทเรียนสำเร็จรูปแบบแตกกิ่งหรือสาขา (Branching Programming) เป็นวิธีการเขียนบทเรียนแบบลำดับแตกต่างจากการเขียนแบบเส้นตรง การเขียนโปรแกรมแบบสาขาจะมีการเรียงลำดับข้อความย่อย โดยอาศัยคำตอบของนักเรียนเป็นเกณฑ์ ถ้านักเรียน

ตอบคำถามข้อความย่อได้ถูกต้องนักเรียนจะได้รับคำสั่งให้ข้ามไปหน่วยย่อได้จำนวนหนึ่ง แต่ถ้าตอบไม่ถูกต้องอาจจะได้รับคำสั่งให้ย้อนไปเรียนข้อความย่อต่างๆ เพิ่มเติมก่อนที่จะก้าวหน้าต่อไป

ภาพประกอบที่ 2 แผนผังบทเรียนสำเร็จรูปแบบแตกกิ่งหรือสาขา

3. แผนผังบทเรียนสำเร็จรูปแบบไม่แยกกรอบ เป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหาทีละน้อยตามลำดับขั้น มีคำถามและเฉลยหรือแนวทางในการตอบคำถามไว้ให้ตรวจสอบทันที โดยไม่เสนอเนื้อหาในลักษณะของกรอบ แต่จะเสนอต่อเนื่องกันไปเหมือนเขียนเรียงความ บทเรียนประเภทนี้จะมีการถาม-ตอบ ให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้อยู่เสมอ ซึ่งรูปแบบในการจัดทำจะเรียงลำดับจากคำชี้แจง เนื้อหา กิจกรรม เฉลย เช่น บทเรียนของมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช ชุดฝึกอบรมประสิทธิภาพ โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น

เป็ร็อง กุมุท (2527 : 50) ได้สรุปลักษณะเบื้องต้นของบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง มีอยู่ 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งเรียกว่า กรอบตั้งต้น (Set Frame) และอีกส่วนหนึ่งเป็นกรอบฝึกหัด (Practice Frame) ซึ่งมีอย่างน้อยหนึ่งกรอบ แต่จะมีกี่กรอบก็แล้วแต่ความจำเป็นที่จะให้นักเรียนได้ฝึกหัดไปจนถึงขั้นความสามารถที่ต้องการ กรอบตั้งต้นแต่ละกรอบถ้าจะให้ดีควรตามด้วยกรอบฝึกหัดหลายๆ กรอบ

กรอบตั้งต้น (Set Frame) คือ กรอบใด ๆ ก็ตามที่มีอยู่ตอนหนึ่ง เพื่อให้ นักเรียนได้สร้างการตอบสนองลงไป และการสนองตอบสามารถหาได้จากข้อมูลในกรอบเดียวกันนั่นเอง โดยนักเรียนไม่จำเป็นจะต้องมีความรู้มาก่อน

กรอบฝึกหัด (Practice Frame) คือ กรอบที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกหัดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนมาหรือพบมาจากกรอบตั้งต้น สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่าให้นักเรียนได้ฝึกหัดเฉพาะข้อความที่กำหนดมาให้และตอบในกรอบตั้งต้นได้ถูกต้องเท่านั้น กรอบฝึกหัดไม่จำเป็นต้องอยู่ต่อจากกรอบตั้งต้น

กรอบส่งท้าย (Terminal Frame) คือ กรอบที่นักเรียนจะต้องรวบรวมความรู้ที่ได้จากกรอบต้น ๆ แล้วเขียนตอบสนองออกมา ซึ่งในกรอบส่งท้ายนี้จะพบว่ามีการชี้ช่องทาง (Prompts) ไว้บ้างหรือไม่เลย

กรอบรองส่งท้าย (Sub-terminal Frame) คือ กรอบทั้งหลายที่จะพาไปสู่กรอบส่งท้าย เป็นกรอบที่ให้ความรู้ที่จำเป็นแก่นักเรียน เพื่อว่าเขาจะได้สนองตอบในกรอบส่งท้ายได้ถูกต้อง กรอบรองส่งท้ายกรอบแรกจะมีข้อความส่วนหนึ่ง ที่จะนำไปใช้ในกรอบส่งท้าย กรอบรองส่งท้าย ในกรอบถัด ๆ ไป ก็สะสมข้อความรู้ขึ้นไป คือ ความสามารถที่จะสนองตอบภายในกรอบส่งท้ายได้อย่างถูกต้อง

สรุปได้ว่า ประเภทของบทเรียนสำเร็จรูปมีหลากหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีทั้งที่เหมาะสำหรับใช้ศึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม รวมทั้งยังสามารถใช้ร่วมกับสื่อประสมอย่างอื่นด้วย ซึ่งการเลือกประเภทของบทเรียนสำเร็จรูปนั้น ผู้สอนจึงควรเลือกให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนและสอดคล้องกับวิธีการหรือรูปแบบการสอน เพื่อให้บทเรียนสำเร็จรูปเกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

1.4 หลักจิตวิทยาพื้นฐานสำหรับการเรียนบทเรียนสำเร็จรูป

หลักการเบื้องต้นทางจิตวิทยาที่นำมาเป็นพื้นฐานของการเรียนการสอนกับบทเรียนสำเร็จรูปนั้น มีผู้กล่าวถึงทฤษฎีทางจิตวิทยาที่นำมาเป็นพื้นฐานของการเรียนการสอนกับบทเรียนสำเร็จรูปนั้น มีผู้กล่าวถึงทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เป็นพื้นฐานของบทเรียนสำเร็จรูปดังนี้

1.4.1 เงื่อนไขการตอบสนอง (Operant Conditioning) พฤติกรรมที่แสดงส่วนมากของมนุษย์ประกอบด้วยการตอบสนองที่แสดงออกมา พฤติกรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นบ่อยเพียงไรด้วยความถี่ที่เรียกว่า อัตราการตอบสนองหรืออัตราการแสดงออกของพฤติกรรม การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงการตอบสนอง และการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้เพราะมีการเสริมแรง

1.4.2 การเสริมแรง (Reinforcement) เมื่อมีสิ่งมีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงผู้ฝึกสามารถให้สิ่งเร้าใหม่ ซึ่งอาจทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ถ้าสิ่งเร้านั้นสามารถทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลง เราเรียกสิ่งนั้นว่า ตัวเสริมแรง

1.4.3 การเสริมแรงทันทีทันใด (Immediate Reinforcement) สิ่งเร้าที่ดี ตัวเสริมแรงที่เกิดขึ้นทันทีหลังจากที่มีการตอบสนองหรือไม่ได้คำตอบ

1.4.4 พฤติกรรมตอบสนอง (Extinction) ถ้าการตอบสนองนั้นมีการเสริมแรงแล้วและมีการตอบสนองในอัตราที่สูง เราอาจลดอัตราการตอบสนองลงมาอยู่ในระดับเดิมของมันได้โดยไม่มีเสริมแรงของการตอบสนองนั้น

1.4.5 การคัดรูปแบบพฤติกรรม (Shaping) พฤติกรรมการเรียนรู้บางอย่างที่ซับซ้อนมาก จะประกอบด้วยขั้นต่าง ๆ ต่อเนื่องกันไป ซึ่งการเรียนรู้จะบรรลุผลได้ดีเพราะการทำมาเป็นขั้น ๆ

ปรีชา เนาว์เย็นผล (2540 : 15) กล่าวถึง ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานสำคัญ คือ ทฤษฎีความต่อเนื่อง (Connectionism) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ดังนี้

1. กำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือสิ่งเร้าให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนแสดงอาการตอบสนองหรือพฤติกรรมออกมา
2. นักเรียนแสดงอาการตอบสนองเพื่อแก้ปัญหา
3. การตอบสนองที่ไม่ทำให้เกิดความพอใจจะถูกตัดทิ้ง การตอบสนองที่ได้ผลดีจะถูกเลือกไว้ใช้ต่อไป

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2537 : 30-31) กล่าวถึง ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ซึ่งนำมาใช้ในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ดังนี้

1. กฎแห่งผล (Law of Effect) กฎนี้ได้กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ทั้งสองสิ่งจะเชื่อมโยงกันได้ถ้าสามารถสร้างสภาพอันน่าพึงพอใจให้แก่ นักเรียนได้อาจจะได้รับการเสริมแรง เช่น การรู้ว่าตนเองตอบคำถามได้ถูกต้อง หรือการให้รางวัล เป็นต้น

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การที่นักเรียนได้กระทำซ้ำหรือทำบ่อยครั้ง จะเป็นการช่วยเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่มั่นคงขึ้น ฉะนั้น การเรียนรู้จะเกิดขึ้นมากหรือน้อยจะขึ้นอยู่กับ การให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกหัดในเรื่องที่เรียนนั้นตามความเหมาะสมด้วย

3. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) เมื่อร่างกายพร้อมที่จะกระทำแล้ว ถ้ามีโอกาสที่จะกระทำย่อมเป็นที่พึงพอใจ แต่ถ้าไม่มีโอกาสที่จะกระทำ ย่อมไม่เป็นที่พึงพอใจ ในทางตรงข้าม ถ้าร่างกายไม่พร้อมที่จะทำงาน แต่ถ้าถูกบังคับให้ต้องกระทำ ก็จะเกิดความไม่พอใจเช่นกัน

สรุปได้ว่า จิตวิทยาพื้นฐานของการเรียนการสอนกับบทเรียนสำเร็จรูปนั้นมีความสำคัญ จะเห็นได้จาก เงื่อนไขการตอบสนอง ต่อพฤติกรรมนั้นทันทีและการเสริมแรงทันทีทันใด ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น ในการร่วมมือกันเพื่อที่จะให้กลุ่มของตัวเองมีความสำเร็จสู่เป้าหมายที่วางไว้ จึงทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5 ประโยชน์หรือคุณค่าของบทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูปหรือบทเรียนโปรแกรม นับเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ประกอบและปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาตลอดจนคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนแสวงหาความรู้ได้ตามกำลังความสามารถ และความสนใจของแต่ละบุคคล ซึ่งประหยัด จิระวรพงศ์ (2529 : 228) และธีรชัย ปุณณโชติ (2539 : 27) ได้กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของบทเรียนสำเร็จรูป ไว้ดังนี้

1. เด็กสามารถทำงานได้ตามลำพัง พ้นจากการถูกดู ถูกว่าจากครู ไม่ต้องฟังคำวิจารณ์หรือเยาะเย้ยจากเพื่อน ๆ ซึ่งทำให้เกิดความสบายใจ ก่อให้เกิดความเป็นอิสระ
2. ทำให้เกิดการพึ่งตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น
3. ลดความเบื่อหน่ายให้กับนักเรียนบางคนที่ต้องเรียนร่วมกันกับคนอื่น
4. เป็นการฝึกนิสัยความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเป็นอย่างดี
5. สามารถช่วยเหลือนักเรียนที่มีความกระตือรือร้นสูงให้ได้รับประสบการณ์กว้างขวางขึ้น
6. บทเรียนสำเร็จรูปอาจใช้เสมือนผู้สอนพิเศษกับนักเรียนที่เรียนซ้ำที่ต้องการความเอาใจใส่พิเศษจากครู ซึ่งไม่สามารถกระทำได้ในชั้นเรียนทั่วไป
7. สามารถพิสูจน์ความสามารถของนักเรียนได้ ด้วยการให้นักเรียนได้รู้ผลการกระทำหรือการตอบคำถามของตนเอง
8. บทเรียนสำเร็จรูปสามารถใช้เป็นองค์ประกอบของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

9. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู เพราะนักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ แต่ช่วยแบ่งเบาภาระของครู เพราะเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน ครูอาจแนะนำให้อ่าน บทเรียนสำเร็จรูปที่มีอยู่เป็นการบ้านหรือนอกเวลาเรียน เพื่อความเข้าใจให้ทันกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้น โดยครูไม่ต้องเสียเวลามาอธิบายใหม่

10. นักเรียนสามารถเรียนในเวลาใด ที่ใดก็ได้ตามความพอใจของนักเรียน ซึ่งจะช่วยในด้านการศึกษาผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี

11. อาจช่วยให้ครูทำงานน้อยลงในด้านการสอนข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วจะได้นำเวลาไปเตรียมบทเรียนที่ย่างยาก ลึกซึ้ง ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

12. สนองความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กที่เรียนช้าจะมีเวลาที่ศึกษามากขึ้น เด็กที่เรียนเร็วก็ใช้เวลาศึกษาน้อย มีโอกาสใช้เวลาไปทำงานอย่างอื่น ทำให้ไม่ต้องรอเด็กที่เรียนช้า

13. ทุ่มเวลาในการสอนบทเรียนหนึ่ง ๆ เพราะ ผลจากการวิจัยหลายฉบับพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปสามารถสอนเนื้อหาได้มากกว่าวิธีสอนอย่างอื่น โดยใช้เวลาน้อยกว่า ดังนั้น หากสามารถจำกัดเวลาสอนให้เหลือได้ก็อาจสอนเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมให้มากขึ้น ได้

14. ใช้เพื่อทบทวน ครูบางคนอาจใช้บทเรียนสำเร็จรูปเพื่อทบทวนการเรียนที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว เพื่อให้มีความเข้าใจ ให้มีความจดจำบทเรียนได้มากขึ้น และเพื่อเป็นการสรุปผลการสอนที่ครูได้สอนมาด้วยการสอนวิธีต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป

15. ใช้เพื่อซ่อมเสริมนักเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนด้วยวิธีการสอนที่ครูใช้ทั่วไป บทเรียนสำเร็จรูปจะช่วยนักเรียนเหล่านั้นได้มากเพราะบทเรียนสำเร็จรูปจะทำให้เป็นขั้นย่อย ๆ และมีการเสริมแรงทันทีทันใด

16. บทเรียนสำเร็จรูปสามารถส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความมีระเบียบวินัย ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นต้น

นอกจากนี้ แก้วตา คณะวรรณ (2544 : 130) ได้รวบรวมความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทเรียนสำเร็จรูปไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูมีเวลาเพิ่มมากขึ้นในการเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือเด็กแต่ละคน เพราะครูไม่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการบรรยาย เฉลยการบ้าน ทำตัวอย่างให้ดูบนกระดานดำ และนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนได้เร็วช้าแตกต่างกัน บทเรียนสำเร็จรูปทำให้นักเรียนทุกคนง่วนอยู่กับบทเรียนของตนเอง และสามารถที่จะเรียนได้เร็วหรือช้าตามอัตรา

ความสามารถของตน ครูก็มีเวลาที่จะดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

2. การสอนน่าสนใจมากขึ้น เพราะเมื่อนักเรียนได้เริ่มศึกษาและการทำแบบฝึกหัดจากบทเรียนสำเร็จรูปแล้ว ครูก็มีเวลาที่จะคิดและนำวิธีอื่นมาใช้ในการสอนนั้น มีชีวิตชีวามากขึ้น มีเวลาพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่สำคัญ มีเวลาจัดเตรียมการทดลอง ฯลฯ

3. ครูสามารถตรวจสอบความเข้าใจผิดที่จุดที่นักเรียนไม่เข้าใจได้อย่างแม่นยำ จากคำตอบที่นักเรียนทำ ทำให้แก้ไขได้โดยตรง

4. ครูมีความรู้ดีกว่าการสอนได้ดีขึ้น และมองเห็นกระบวนการที่นักเรียนว่าจุดใดที่เป็นความลำบาก เข้าใจยาก สำหรับเด็กแต่ละวัยและในแต่ละวิชา

5. ปัญหาการควบคุมนักเรียนมีน้อยลง เพราะนักเรียนนั่งอยู่กับบทเรียนของตน

จากแนวคิดของนักการศึกษาและนักเทคโนโลยีเกี่ยวกับประโยชน์และคุณค่าของบทเรียนสำเร็จรูป พอสรุปได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อนักเรียน ได้แก่

1.1 นักเรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองไปตามความสามารถของตน คล้ายกับการเรียนกับครูตัวต่อตัว

1.2 นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนของตนเองมากขึ้น เพราะทราบความก้าวหน้าตลอดเวลา

1.3 นักเรียนที่ขาดเรียน มีโอกาสช่วยตนเองให้เรียนตามผู้อื่นได้ทัน

1.4 นักเรียนอาจใช้บทเรียนสำเร็จรูปทบทวนความรู้ หรืออาจใช้เป็นเครื่องมือสรุปการสอนแทนครู

1.5 นักเรียนที่ไม่มีโอกาสได้เรียนในโรงเรียน สามารถศึกษาหาความรู้ได้

1.6 กระตุ้นความสนใจในตนเอง พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์และเชื่อมั่นในตนเอง

2. ประโยชน์ต่อผู้สอน ได้แก่

2.1 ช่วยแบ่งเบาภาระของครูในการสอนข้อเท็จจริงหรือวิชาพื้นฐาน ทำให้ครูมีเวลาสร้างสรรค์งานสอนหรือปรับปรุงการสอนได้มากขึ้น

2.2 ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ได้ เช่น การสอนเป็นคณะ การเรียนด้วยชุดการสอน เป็นต้น

2.3 ทำให้ครูผู้สอนไม่ต้องคำนึงถึงความเป็นระเบียบของห้องเรียน เพราะทุกคนตั้งใจเรียน

3. ประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา

3.1 ผู้ชำนาญในวิชาใดวิชาหนึ่ง ปัญหานักเรียนล้นชั้น ช่วยแก้ปัญหาในโรงเรียนเล็ก ๆ โดยเฉพาะชนบทที่มีนักเรียนน้อย

3.2 ทำให้สามารถเพิ่มจำนวนรายวิชาให้นักเรียนได้เลือกเรียนหลายวิชา โดยให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเองจากบทเรียนสำเร็จรูป

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของบทเรียนสำเร็จรูป ทำให้การเรียนการสอนมีการเพิ่มความรู้อะไรและการแก้ปัญหาตลอดจนคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนแสวงหาความรู้ได้ตามกำลังความสามารถ และความสนใจของแต่ละบุคคล นักเรียนสามารถทำงานได้ตามลำพัง พ้นจากการถูกดูถูกกว่าจากครู ไม่ต้องฟังคำวิจารณ์หรือเยาะเย้ยจากเพื่อน ๆ ซึ่งทำให้เกิดความสบายใจ ก่อให้เกิดความเป็นอิสระทำให้เกิดการพึ่งตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ลดความเบื่อหน่ายให้กับนักเรียนบางคนที่ต้องเรียนร่วมกันกับคนอื่น

1.6 หลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 149-150) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปว่า ควรจะยึดหลักที่สำคัญของการสอน 4 ประการ ดังนี้

1. หลักของการเรียนรู้เพิ่มทีละน้อย (Gradual Approximation) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้ามีการจัดแบ่งขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนให้เป็นขั้นตอนสั้น ๆ เพื่อให้เรียนรู้เป็นขั้น ๆ ซึ่งขั้นแรก ๆ จะเป็นพื้นฐานเสริมหรือเชื่อมโยงหรือเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไป

2. หลักของการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (Active Participation) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้านักเรียนมีกิจกรรม เช่น คิดแก้ปัญหา คิดค้นความสัมพันธ์ ระลึกถึงความรู้เดิม ฯลฯ

3. หลักของการรู้ผล (Feed Back) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้านักเรียนได้รู้ผลของการกระทำของตน รู้ว่าสิ่งที่ทำไปนั้นถูกหรือผิด ถ้าผิดที่ถูกควรเป็นอย่างไร

4. หลักของความสำนึก (Success Experience) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้านักเรียนรู้สึกว่าได้ประสบความสำเร็จที่ถูกต้อง ในทางกลับกัน ถ้านักเรียนไม่ได้รับความสำเร็จทำไม่ได้บ่อย ๆ จะเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อถอย ไม่อยากทำ

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2537 : 38-39) ได้กล่าวถึงการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปว่า มีลักษณะคล้าย ๆ กับการวางแผนการสอนตามปกติ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การนำเข้าสู่บทเรียน
2. การดำเนินเรื่องหรือการสอน เป็นกระบวนการให้ความรู้แก่นักเรียน ผู้สร้างจะต้องวางแผนให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมในการเรียนรู้หรือตอบสนองต่อกิจกรรม มีสื่อการเรียนการสอน เช่น อาจจะใช้วาดภาพ ระบายสี ตอบคำถาม รวมทั้งการใช้เครื่องมืออื่น ๆ ประกอบการสอนด้วย

3. การสรุปและประเมินผล เป็นการสรุปเนื้อหาที่สอนมาในบทเรียนตั้งแต่ต้น เช่นเดียวกับการสอนตามปกติ และประเมินผลการเรียน โดยหาวิธีที่ให้นักเรียนสามารถประเมินผล การเรียนได้ด้วยตนเอง

ธีรชัย ปุณณโชติ (2539 : 25-26) ได้เสนอหลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปไว้ดังนี้

1. คำนึงตัวนักเรียน ได้แก่ อายุ พื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์เดิม ทักษะความสามารถในการเรียน และความต้องการของนักเรียน
2. คำนึงถึงผลที่ต้องการหรือวัตถุประสงค์ของบทเรียน ว่าต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้อะไร
3. คำนึงถึงแบบของบทเรียนว่าจะเสนอในรูปแบบใด คือ แบบเส้นตรง แบบสาขา หรือแบบไม่แยกกรอบ เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา นักเรียน และวัตถุประสงค์ เช่น เนื้อหาเป็นประเภทความรู้ ความจำ หรือความคิดเห็น นักเรียนเป็นนักเรียนเก่ง หรืออ่อน ฯลฯ
4. ไม่มีการจำกัดเวลาของนักเรียน การเรียนจะดำเนินไปตามอัตราความสามารถของแต่ละบุคคล โดยไม่ต้องคำนึงถึงการทำเสร็จก่อนหรือเสร็จหลังผู้อื่น
5. เนื้อหาวิชาต้องจัดแบ่งเป็นหัวข้อเรื่องใหญ่ ๆ ก่อน แล้วแบ่งเป็นหัวข้อเรื่องย่อย ๆ เขียนเนื้อหาเป็นหน่วยย่อยเล็ก ๆ แต่ละหน่วยย่อยจะต้องทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหน่วยย่อยถัดไป เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินไปที่ละน้อย ๆ ทีละขั้น พยายามอย่าให้มีการกระโดดข้ามลำดับของเนื้อเรื่อง จัดลำดับจากเนื้อหาง่าย ๆ ไปหาเนื้อหาที่ยากขึ้นตามลำดับ
6. ให้มีเนื้อหาและคำอธิบายที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน
7. เนื้อหาของแต่ละกรอบควรเขียนด้วยภาษาที่ชัดเจน ถูกต้อง ตามหลักภาษา และเหมาะสมกับเนื้อหา ความรู้ และอายุของนักเรียน เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาและความต่อเนื่องในแต่ละกรอบ

สรุปได้ว่า การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปให้เป็นบทเรียนที่ดีและมีคุณค่าแก่นักเรียนได้นั้น ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องคำนึงถึงตัวนักเรียน เช่น อายุ ระดับความสามารถของนักเรียนทางการเรียน และความต้องการของนักเรียนด้วย
2. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องสร้างตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน
3. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องคำนึงว่าจะสร้างในรูปแบบใดจึงจะเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ตัวนักเรียนและวัตถุประสงค์
4. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องนำเนื้อหาวิชามาจัดแบ่งเป็นหัวข้อเรื่องใหญ่ ๆ แล้วแบ่งเป็นหัวข้อเรื่องย่อย ๆ เขียนเนื้อหาเป็นหน่วยย่อยเล็ก ๆ แต่ละหน่วยย่อยจะต้องเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในหน่วยต่อไป
5. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปนั้น กรอบแต่ละกรอบจะต้องเขียนด้วยภาษาที่ชัดเจน เสนอเนื้อหาเฉพาะเรื่อง จัดเรียงลำดับของเนื้อหาให้มีความต่อเนื่องจากง่ายไปหายาก เป็นที่น่าสนใจที่สุด
6. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปนั้น จะต้องสร้างให้สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลมากที่สุด
7. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปนั้น จะต้องมีการชี้แนะควบคุมไปกับการตอบสนอง ลดการชี้แนะและนำทางออกไปทีละน้อย พร้อมกับจะต้องแจ้งผลการตอบสนองทันที เพื่อนักเรียนจะได้ทราบผลว่าถูกหรือผิด ถ้าผิดจะได้แก้ตัวและปรับปรุงจนกว่าจะถูกต้อง
8. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องยึดหลักการที่ว่า ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด เช่น คิดแก้ปัญหา วาดภาพ ระบายสี ตอบคำถาม และจะต้องให้นักเรียนได้รับความสำเร็จประมาณร้อยละ 95 ของบทเรียน
9. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องพยายามหลีกเลี่ยงปัญหาที่ง่ายเกินไป และจะต้องให้นักเรียนตอบสนองต่อบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ
10. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องใดจะต้องพิจารณาว่ามีวิธีสอนอื่นดีกว่าหรือไม่

1.7 ขั้นตอนการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

ธีรชัย ปุณณ โขติ (2539 : 27-37) กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการเขียนบทเรียนสำเร็จรูปแบบต่าง ๆ จนเข้าใจแจ่มแจ้ง ทั้งศึกษาจากตำราและสอบถามจากผู้รู้

ขั้นที่ 2 กำหนดและเลือกวิชาที่จะเขียน และระดับชั้นสำหรับที่จะใช้ บทเรียนสำเร็จรูปนั้น

ขั้นที่ 3 เลือกหน่วยการเรียนรู้ที่จะเขียนในเรื่องใด

ขั้นที่ 4 กำหนดหัวข้อต่าง ๆ ที่จะเขียนโดยศึกษาจากหลักสูตร ประมวล การสอน โครงการสอน คู่มือครู และหนังสือว่าหลักสูตรกำหนดให้นักเรียนเรียนอะไรบ้าง แล้วเลือกหัวข้อเรื่องที่จะเขียนและเลือกหัวเรื่อง

ขั้นที่ 5 ศึกษาลักษณะของนักเรียน ได้แก่ อายุ ระดับชั้น พื้นฐานความรู้ เดิมและทักษะนักเรียนเคยได้รับการฝึกฝนมาก่อน ทั้งนี้เพราะบทเรียนสำเร็จรูปมีหลักการ สอนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 6 ตั้งจุดมุ่งหมายสำหรับบทเรียนสำเร็จรูปที่จะเขียน โดยจะต้องตั้ง จุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะ อันจะเป็นแนวทาง ในการเขียนกรอบต่าง ๆ ในบทเรียนเป็นอย่างดี และยังเป็นประโยชน์ต่อการสร้าง แบบทดสอบ ซึ่งจะใช้ทดสอบนักเรียนก่อนและหลังเรียน การเขียนวัตถุประสงค์ของการเรียน การสอน ควรแยกเป็นข้อ ๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์เด่นชัดขึ้น และต้องบรรยายด้วยถ้อยคำที่ทำให้ ให้ความหมายได้ชัดเจนรัดกุม สามารถมองเห็นภาพการแสดงออกของนักเรียนได้ เช่น เขียน บอก อธิบาย จำแนก เปรียบเทียบ ทดลอง เป็นต้น

ขั้นที่ 7 วางโครงการเรื่องที่จะเขียนเป็นลำดับ เรียงราวก่อนหลัง จากง่าย ไปหายาก ทั้งนี้เพราะบทเรียนสำเร็จรูปจะต้องแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ ย่อย ๆ และแต่ละ ตอนจะต้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

ขั้นที่ 8 ลงมือเขียนบทเรียนสำเร็จรูปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยแบ่ง บทเรียนออกเป็นตอน ๆ หรือเป็นบท ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นการแบ่ง หมวดหมู่เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าใจและจดจำได้ง่าย แล้วดำเนินการเขียนกรอบต่าง ๆ ใน บทเรียนตามหลักการเขียนบทเรียนสำเร็จรูป การเขียนกรอบในบทเรียนจะเริ่มต้นด้วยกรอบให้ ความรู้ แล้วติดตามด้วยกรอบแบบฝึกหัดและกรอบทดสอบเป็นตอน ๆ ไป จำนวนกรอบจะ มากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนักเรียน ถ้าบทเรียนสำหรับเด็กเก่ง จำนวนกรอบอาจน้อยกว่า สำหรับเด็กอ่อนก็ได้

ขั้นที่ 9 คำนวณบทเรียนสำเร็จรูปที่เขียนเสร็จแล้วไปให้เพื่อนครูที่สอนวิชานั้น ๆ หรือผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดชม เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงกรอบต่าง ๆ ในบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 10 นำบทเรียนสำเร็จรูปที่ปรับปรุงจนเห็นว่าเรียบร้อยดีแล้วมาพิมพ์ โดยยังไม่ใส่คำตอบของคำถามต่าง ๆ เพื่อที่จะนำบทเรียนนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนในชั้นทดลองหนึ่งต่อหนึ่ง หรือทดลองที่เรียกว่า ทดลองชั้นหนึ่งคน

ขั้นที่ 11 สร้างแบบทดสอบขั้นชุดหนึ่งตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ให้ครบถ้วน และครอบคลุมทุกเรื่องตามบทเรียน บทเรียนตอนใดมีเนื้อหาออกมากก็ออกมาก บทเรียนใดเนื้อหา น้อยก็ออกน้อย สำหรับแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมานั้น จะต้องนำไปวิเคราะห์รายข้อเพื่อหา ความยากง่าย ค่าอำนาจแยก และปรับปรุงแก้ไขให้มีความยากที่เหมาะสม คือ 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก ที่ปรับปรุงแก้ไขให้มีความยากและค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสม คือ 0.20 ขึ้นไป

ขั้นที่ 12 นำบทเรียนสำเร็จรูปที่เขียนเสร็จตามข้อ 10 ไปทดลองใช้กับนักเรียนหนึ่งคน โดยเริ่มทำแบบทดสอบก่อนแล้วจับเวลาไว้ เพื่อจะได้ทราบว่าแบบทดสอบดังกล่าว นักเรียนสามารถทำได้เสร็จภายในเวลาประมาณกี่นาที เมื่อนักเรียนทำแบบทดสอบเสร็จแล้วก็ให้นักเรียนเรียนบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น โดยผู้สอนจะต้องอธิบายให้นักเรียน เข้าใจความมุ่งหมายและวิธีสอนเสียก่อน นักเรียนจะต้องอ่านบทเรียนไปที่ละคำถาม เมื่อนักเรียนตอบแต่ละคำถาม ผู้สอนจะเฉลยคำตอบที่ถูกให้ทันที ผู้สอนจะอภิปรายกับนักเรียน เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขบทเรียนในกรอบนั้น หรือคำถามให้ดีขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ภายหลัง หลังจากที่บทเรียนเรียนเสร็จแล้วก็ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อ เปรียบเทียบคะแนนจากการทำแบบทดสอบทั้งสองครั้งว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น หรือไม่ ผลการเปรียบเทียบควรแสดงให้เห็นว่ามีความก้าวหน้าขึ้นหลังจากใช้บทเรียน

ขั้นที่ 13 นำบทเรียนสำเร็จรูปไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มเล็กที่เรียนอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 10 คน ซึ่งวิธีการเหมือนกับการทดลองในชั้นหนึ่งคน ต่างกันก็แต่จะมีบทเรียน คำตอบของคำถามไว้ให้เสร็จเหมือนบทเรียนที่จะนำไปใช้จริง ๆ นักเรียนจะต้องเรียนตามบทเรียนไปที่ละกรอบ และตรวจคำตอบของตนเองกับเฉลยคำถามที่ให้ไว้ในบทเรียน ข้อมูลที่ต้องการ ได้แก่

1. คะแนนเฉลี่ย ในการตอบคำถามในบทเรียนสำเร็จรูปคิดเป็นร้อยละ เกณฑ์มาตรฐานคือ นักเรียนควรจะตอบคำถามในบทเรียนได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยร้อยละ 90

2. คะแนนเฉลี่ย ในการทำแบบทดสอบหลังเรียนคิดเป็นร้อยละเกณฑ์มาตรฐาน คือ นักเรียนควรทำคะแนนในการสอบ ได้ร้อยละ 90

3. คะแนนเฉลี่ย ในการทำแบบทดสอบก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 90
 ชั้นที่ 14 การทดลองภาคสนาม โดยนำบทเรียนสำเร็จรูปที่ผ่านการทดลองในชั้นกลุ่มเล็กและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่จะทำการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ต้องการทราบว่า บทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นนี้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปหรือไม่

ประหยัด จิระวรพงศ์ (2529 : 227-228) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ดังนี้

1. วางแผนทางวิชาการ (Planning Stage)

- 1.1 การเลือกเนื้อหา ระดับนักเรียน และแบบบทเรียนสำเร็จรูปที่จะใช้
- 1.2 การตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียน
- 1.3 การวิเคราะห์เนื้อหาแยกเป็นตอนย่อย ๆ และจัดลำดับ
- 1.4 การสร้างแบบทดสอบ

2. การดำเนินการเขียน (Development Stage)

- 2.1 การเขียนกรอบสอน (Teaching Frame)
- 2.2 การเขียนกรอบฝึกฝน (Practice Frame)
- 2.3 การเขียนกรอบสรุป (Criterion Frame)

3. การทดลองบทเรียน (Tryout Stage)

- 3.1 การทดลองเป็นรายบุคคลเพื่อแก้ไขปรับปรุง
- 3.2 การทดลองเป็นกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไขปรับปรุง
- 3.3 การทดลองเป็นกลุ่มใหญ่เพื่อแก้ไขปรับปรุง

4. การนำไปใช้ (Implementation Stage) ก่อนนำบทเรียนนั้นไปใช้

ต้องผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองกลุ่มใหญ่ จนเป็นที่เชื่อถือได้

สรุปได้ว่าการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปตามแนวทางที่กล่าวมาข้างต้น ส่วนใหญ่จะมีขั้นตอนที่คล้ายคลึงกัน คือ มีขั้นเตรียมการ ขั้นปฏิบัติการ ขั้นทดลองและแก้ไข ตลอดจนขั้นตรวจสอบคุณภาพ ก่อนที่จะนำไปใช้กับนักเรียน การวิจัยครั้งนี้ใช้บทเรียนสำเร็จรูปประเภทเส้นตรงประกอบภาพการ์ตูน เพราะเป็นสื่อที่สามารถเร้าใจนักเรียนให้เกิดความกระตือรือร้น มีความเข้าใจในเนื้อหาและบทเรียน นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสื่อในการอ่านที่ได้ผลดี

และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

1.8 การใช้บทเรียนสำเร็จรูป

วารินทร์ รัศมีพรหม (2541 : 174) กล่าวถึง การใช้บทเรียนสำเร็จรูปไว้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปนั้น เป็นการออกแบบให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งไปที่นักเรียนมากกว่าผู้สอน ผู้ออกแบบบทเรียนสำเร็จรูป ผู้สอนควรจัดสภาพการเรียนรู้ให้นักเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่วางไว้ ก่อนอื่นผู้สอนควรได้คุ้นเคยกับการใช้บทเรียนสำเร็จรูปเป็นอย่างดี ก่อนนำบทเรียนสำเร็จรูปไปใช้จริง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถช่วยนักเรียนได้เป็นอย่างดี และบูรณาการบทเรียนสำเร็จรูปเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอื่น เช่น การบรรยาย หรือการอภิปรายได้ เป็นต้น

คงขวัญ ศุภสุข (2532 : 12) ได้กล่าวถึง การใช้บทเรียนสำเร็จรูปในประเทศไทยว่า การใช้บทเรียนสำเร็จรูป เริ่มขึ้นครั้งแรกประมาณ ปี พ.ศ. 2507 โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้คิดค้น และนำมาทดลองใช้ในวิชาพีชคณิต มีลักษณะเป็นม้วนกระดาษใช้คู่กับเครื่องช่วยสอนต่างๆ และได้มีการปรับปรุงแก้ไขกับหนังสือเรียน วิชา พีชคณิต ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการทดลองพบว่า ใช้ได้ดีกับนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาปานกลาง และใช้เป็นที่ประกอบการสอนของครูได้ ต่อมา ปี พ.ศ. 2516 ภาควิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เป็นหลักสูตรวิชาการสอนสำเร็จรูป จนแพร่หลายเข้าไปสู่คณะศึกษาศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ตลอดจนสถาบันการฝึกหัดครูก็ได้เปิดสอนวิชานี้ขึ้น ต่อมาได้มีโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการเรียนการสอน หรือ RIT ซึ่งเป็นโครงการทดลองของศูนย์อิน โนเทคขององค์การซีมีโอ (Seameo Reginal Innotech Project) บทเรียนสำเร็จรูปเป็นที่สนใจอย่างกว้างขวาง ศูนย์ศึกษาค้นคว้าทดลอง อินโนเทค ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง สื่อการสอน เพื่อที่จะลดเวลาการสอนของครู และได้ผลการเรียนเท่าเดิม ศูนย์ตั้งอยู่ที่โรงเรียนเมืองใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ในปี พ.ศ. 2520 ได้ศึกษาค้นคว้าทดลอง สื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพและประหยัดเวลา ผลการทดลองพบว่า สื่อการสอนบทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพและประหยัด

วาสนา ชาวหา (2525 : 137) กล่าวว่า หนังสือบทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองและเรียนได้เร็วช้าตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยที่ผู้เรียนไม่ต้องเสียเวลารอคอยกัน แต่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำจากบทเรียนนั้นอย่างเคร่งครัดและด้วยความซื่อสัตย์

ก่อนเริ่มเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปครั้งแรก ผู้สอนควรอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการใช้บทเรียนสำเร็จรูป เช่น เขียนคำตอบไว้ในเล่ม หรือแยกต่างหากในกระดาษเขียนคำตอบ และควรอธิบายให้นักเรียนทราบว่า คำถามในบทเรียนนั้นไม่ใช่ข้อทดสอบ ดังนั้นนักเรียนไม่ควรกังวลว่าจะตอบผิด เพราะไม่เกี่ยวกับการให้คะแนนหรือให้เกรดแต่อย่างใด ถ้านักเรียนตอบผิดโปรแกรม ก็จะช่วยให้คำตอบที่ถูกต้อง บทเรียนสำเร็จรูปนั้นมีไว้เพื่อการเรียน ไม่ใช่เพื่อการสอบ นักเรียนควรได้เรียนไปได้ช้าหรือเร็วตามความสามารถของตน ไม่ควรเร่งรัดหรือถ่วงให้ช้า โดยผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนได้ถามเมื่อมีข้อสงสัย เพราะข้อสงสัยอาจเกิดจากความผิดพลาดของบทเรียน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการแก้ไขบทเรียนให้ดีขึ้นต่อไป

อีกประการหนึ่ง ควรมีการย้าให้นักเรียนตระหนักถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยไม่แอบดูคำตอบก่อน ควรได้คิดหรือตอบคำถามด้วยตนเองให้เรียบร้อยก่อนที่จะดูคำตอบ การแอบดูคำตอบก่อนนั้น จะทำให้นักเรียนไม่ได้อะไรจากการใช้บทเรียนสำเร็จรูปเลย เพราะนักเรียนจะเสียโอกาสของการเรียนไป

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปนั้น มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นสำคัญ ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูจะต้องอธิบายขั้นตอนและวิธีการใช้ให้นักเรียนเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องย้าให้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่แอบดูคำตอบก่อน เพราะจะไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูน เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน เรื่อง คำ โดยให้นักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาภายในเล่มด้วยตนเอง ภายในเล่ม ประกอบด้วย คำแนะนำสำหรับครู คำชี้แจงสำหรับนักเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาเรียงจากง่ายไปหายาก แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งจะเป็นการเสริมสำหรับนักเรียนที่เรียนดีและช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อน เพราะบทเรียนสำเร็จรูปนี้ นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้ตลอดเวลา เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเป็นการส่งเสริมการอ่านให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนนอกจากการเรียนในหนังสือเรียนซึ่งอาจจะซ้ำซาก น่าเบื่อ เพราะบทเรียนสำเร็จรูป มีเนื้อหาขั้นตอนที่อธิบายอย่างชัดเจน มีรูปภาพสีสันน่าอ่านมากกว่าหนังสือ และนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ครบวงจร จนกระทั่งการทดสอบในขั้นตอนสุดท้ายของบทเรียน

2. การ์์ตูน

ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการ์์ตูนไว้ ดังนี้

ความหมายของการ์์ตูน (Cartoon)

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2548 : 117) ได้ให้ความหมายและที่มาของการ์ตูน ไว้ดังนี้
การ์ตูน หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นในลักษณะต่างๆ ให้คิดเพี้ยนจากความเป็นจริง โดยเขียนเพื่อเน้นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ในการเขียนก็เขียนแต่เส้นหยาบๆพอมองรู้ว่าอะไรเป็นอะไร การ์ตูนเป็นวรรณกรรมที่ถ่ายทอดความเข้าใจ ความรู้สึก ด้วยรูปภาพ

การ์ตูนในประเทศไทยมีมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 3 และรัชกาลที่ 4 จิตรกรเอกที่มีฝีมือมาก คือ “ขรัวอินโข่ง” สมัยรัชกาลที่ 6 มีนักเขียนภาพล้อเลียนฝีมือดีจนเป็นที่รู้จักของคนในยุค นั้นและยุคต่อมา คือ “เปล่ง ไตรปิ่น” ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์จากองค์รัชกาลที่ 6 เป็น “ขุนปฏิภาคพิมพ์ลิขิต” ภาพล้อเลียนหรือการ์ตูนเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางในสมัยรัชกาลที่ 7 วงการการ์ตูนเริ่มซบเซาเพราะความตกต่ำทางเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อเกิดการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 วงการการ์ตูนก็เริ่มคึกคักขึ้นอีกวาระหนึ่ง มีเสรีภาพในการแสดงออกอย่างเต็มที่และในบางครั้งก็เกินขอบเขต ดังนั้นคณะราษฎรจึงต้องออกกฎหมายควบคุม

ในประเทศไทยมีศิลปินนักเขียนการ์ตูนหลายท่าน เช่น

สวัสดิ์ จุฑะรพ หรืออีกชื่อหนึ่งว่า “ขุนหมื่น” มีผลงานปรากฏเป็นภาพจากวรรณคดีไทย วาดการ์ตูนได้สวยและมีฝีปากคม

จำนง รอดอริ เป็นนักเขียนการ์ตูนยุคเดียวกับสวัสดิ์ จุฑะรพ การ์ตูนของจำนง เรื่องแรก คือ “พญาน้อยชมตลาด” และ “ระเด่นลันได”

ฉันท์ สุวรรณบุญย์ เป็นผู้บุกเบิกการ์ตูนสำหรับเด็กคนแรกของไทย การ์ตูนสะท้อนภาพของคน และเขียนการ์ตูนประกอบโคลงโลกนิติ เพื่อบรรยายสะท้อนเนื้อหาของโคลงออกมาให้คนดูการ์ตูนได้เข้าใจความหมาย และได้ประโยชน์จากคำโคลงอีกด้วย

ประยูร จรรยาวงษ์ ราชการ์ตูนไทยได้รับรางวัลระดับโลกมาแล้ว ได้รับความสำเร็จอย่างงดงามเมื่อเขียนการ์ตูนเรื่อง “จันทโครพ” ลงในหนังสือพิมพ์ “สุภาพบุรุษ” และ “ประชามิตร”

เหม เวชกร จิตรกรผู้ล่วงลับไปแล้ว เขียนการ์ตูนชุด “ศรีธนญชัย” ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ “ประมวลวัน”

พิมล กาฬสิทธิ์ (ตุ๊กตา) เขียนการ์ตูนเรื่องระเด่นลันไดเป็นเรื่องแรก

สงบ แจ่มพักตร์ “แจ้วแจ้ว” เป็นทั้งนักการ์ตูนการเมืองและการ์ตูนสำหรับเด็ก ผลงานปรากฏในวารสารและนิตยสารต่างๆ

ปัจจุบัน การ์ตูนสำหรับเด็กเท่านั้นที่ได้รับความนิยม แต่การ์ตูนการเมืองก็มีผู้นิยม เช่นเดียวกัน และดูเหมือนว่าการ์ตูนการเมืองกลายเป็นของจำเป็นสำหรับหนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับจะมีหน้าหนึ่งซึ่งจัดกรอบไว้สำหรับการ์ตูน โดยเฉพาะนักเขียนการ์ตูนประจำหนังสือพิมพ์ปัจจุบันที่มีความคิดและฝีมือเป็นที่ติดอกติดใจของผู้อ่าน เช่น ประยูร จรรยา วงษ์ แห่งไทยรัฐ, พิจารณ์ ตังคไพศาล แห่งมติชน, ชัย ราชวัตร เขียน “ผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน”

เนื้อหาของการ์ตูน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2548 : 121) กล่าวไว้ดังนี้

เนื้อหาของการ์ตูนที่นิยมแสดงออก ได้แก่

1. เรื่องนิทานต่างๆ เช่น นิทานชาวบ้าน นิทานเกี่ยวกับตำนานต่างๆ
2. เรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ อาจเป็นนิทานหรือนิยาย
3. เรื่องตลกขำขัน
4. เรื่องความรู้ต่างๆ
5. เนื้อเรื่องนำมาจากวรรณคดีไทย
6. แปลหรือดัดแปลงจากเรื่องต่างประเทศ
7. ประวัตินุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์หรือปัจจุบัน
8. ประวัติศาสตร์
9. เรื่องการท่องเที่ยว
10. เรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยา
11. เรื่องชาดก

ประเภทของการ์ตูน

แบ่งตามลักษณะรูปแบบ

1. รูปแบบเพื่อความบันเทิงทั่วไป
2. รูปแบบเพื่อคุณค่าการศึกษา

แบ่งตามชนิดของการแสดงออก

1. การ์ตูนการเมือง (Political Cartoon , Caricature) ใช้ล้อเลียนนักการเมืองหรือเหตุการณ์ของบ้านเมือง

2. การ์ตูนประกอบเรื่อง (Illustrated Cartoon) เป็นการอธิบายหรือเล่าเรื่องโดยตัวการ์ตูนสนมกัน

3. การ์ตูนสั้นเป็นตอนๆ (Strip) เป็นการสนทนาตอบคำถามสั้นๆ
4. การ์ตูนซ้ำจบบรูปเดียวจบจะเป็นการ์ตูนเงียบหรือมีคำพูดประกอบก็ได้ (Gag)
5. การ์ตูนซ้ำจบบหลายช่องจบในหน้าเดียว การ์ตูนที่อยู่ในกรอบหลายกรอบอยู่ในหน้าเดียวกัน
6. การ์ตูนเรื่องยาว (Comics หรือ Serial Cartoon) เป็นการ์ตูนที่ทำเป็นหนังสือเรื่องยาวเป็นเล่ม มีการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ
7. การ์ตูนโฆษณา (Commercial Cartoon) เป็นการ์ตูนที่ใช้โฆษณาสินค้าหรือโฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้ผู้อ่านสนใจ
8. การ์ตูนเคลื่อนไหว (Animation Cartoon) หมายถึง การ์ตูนภาพยนตร์
9. การ์ตูนล้อเลียนบุคคล (Critical Cartoon)
10. การ์ตูนประกอบการศึกษา (Visual Aid Cartoon) เป็นการ์ตูนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น โดยอาศัยการดำเนินเรื่องหรือการอธิบายด้วยบทสนทนา
11. การ์ตูนโทรทัศน์ (Television Cartoon)
12. การ์ตูนแบบ (Pattern) ใช้ในการเป็นต้นแบบ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อื่น เช่น ลอกให้ผู้อื่นระบายสี

การ์ตูนกับการเรียนการสอน

หลักการเลือกการ์ตูนในการนำไปประกอบการสอน มีดังนี้

1. เลือกการ์ตูนที่เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน (Appropriateness to Experience Level) การ์ตูนที่ประกอบการสอนจะต้องเป็นการ์ตูนที่ผู้เรียนเข้าใจ ให้ความหมายได้ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม การ์ตูนที่เข้าใจยากใช้กับเด็กเล็กไม่ค่อยได้ผล เพราะเด็กเล็กมีประสบการณ์น้อย คุณไม่รู้เรื่อง จากการค้นคว้าของ Schaffer พบว่า เด็กโดยเฉลี่ยสามารถแปลความหมายของสภาพแวดล้อมสังคมและการเมืองได้เมื่ออายุ 13 ปี
2. เลือกการ์ตูนที่ออกแบบง่ายๆ (Simplicity) การ์ตูนคือ ภาพที่สมมติขึ้นจึงควรเป็นภาพที่ทำให้เข้าใจง่าย จะทำให้จำได้ง่ายต้องมีลักษณะเฉพาะ เมื่อเห็นแล้วรู้ได้ทันทีว่าเป็นใคร
3. การ์ตูนที่มีสัญลักษณ์ให้ความหมายชัดเจน (Clear Symbols) (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2548 : 123)

การนำการ์ตูนมาใช้ในการเรียนการสอน ควรเป็นดังนี้

1. เลือกการ์ตูนที่มีเนื้อหาเหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของบทเรียนและเป็นภาพง่ายๆ ที่แสดงเฉพาะลักษณะเด่นของสิ่งที่ต้องการแสดง ไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียด ถ้ามีคำอธิบายควรเป็นข้อความสั้นๆ

2. ใช้การ์ตูนนำเข้าสู่บทเรียน ประกอบการอธิบายหรือสรุป เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและสนใจบทสนทนา โดยครูเขียนขึ้นเองหรือนำการ์ตูนจากแหล่งอื่นๆ ที่มีผู้เขียนๆ ไว้มาดัดแปลงเข้ากับบทเรียน

3. ใช้ภาพการ์ตูนสำหรับสอนผู้เรียนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อช่วยให้เด็กที่เรียนช้าเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ประโยชน์ของการ์ตูนต่อการเรียนการสอน มีดังนี้

1. กระตุ้นหรือเร้าใจให้อยากเรียน และเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียน

2. ใช้สำหรับอธิบายให้เกิดความเข้าใจ เช่น ในวิชาพลศึกษา เราอาจเขียนการ์ตูนเพื่อช่วยอธิบายความหมายของคำหรือประโยคต่างๆ ได้

3. ใช้เป็นกิจกรรมของผู้เรียน เช่น อาจให้เด็กวาดการ์ตูนเพื่อแสดงความเข้าใจของเด็ก เพื่อครูจะได้รู้ว่าผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่สอนมากน้อยเพียงใด และเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ อาจให้เด็กเขียนการ์ตูนประกอบการโฆษณาหรือแสดงความคิดเห็นอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2548 : 123)

สรุปได้ว่า การ์ตูนมีหลายประเภทแต่ที่นิยมนำมาประกอบสื่อการเรียนการสอน คือการ์ตูนสำหรับเด็ก ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เด็กสนใจการเรียนมากขึ้น สร้างบรรยากาศและเกิดความคิดสร้างสรรค์การใช้การ์ตูนต้องให้สอดคล้องกับบทเรียนด้วยจึงจะสื่อความหมายได้ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การ์ตูนประกอบบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง ทำให้นักเรียนสำเร็จรูปมีรูปภาพประกอบที่สวยงาม สะดุดตา มีความน่าสนใจมากขึ้น เพื่อโน้มน้าวชักจูงและเป็นตัวเสริมแรงให้นักเรียนสนใจในการเรียนมากขึ้น

การหาประสิทธิภาพและการหาดัชนีประสิทธิผล

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2543 : 35-38) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของนวัตกรรม ไว้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของกระบวนการ หมายถึง ประเมินพฤติกรรมย่อยๆ จากการทำ กิจกรรมของนักเรียนในบทเรียนทุกกิจกรรม (ทุกกรอบหรือข้อ) หรือจากการที่นักเรียนได้อ่านบทเรียนถูกต้องมากน้อยเพียงใดนั่นเอง

2. ประสิทธิภาพของผลลัพ์ หมายถึง การประเมินผลลัพ์ (Product) ของนักเรียนโดยพิจารณาจากผลการทดสอบหลังเรียน (Post – Test)

เผชิญ กิจกรรมการ (2544 : 47-50) กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันครูผู้สอนทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนการสอนต่าง เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย เช่น สื่อพื้นฐาน ได้แก่ การใช้รูปภาพ การเขียนแผนการสอน การสร้างชุดฝึกทักษะต่าง ๆ บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้นเมื่อสื่อหรือเทคโนโลยีการศึกษาได้รับการผลิตขึ้นมาแล้วต้องมีการทดสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อหรือเทคโนโลยีนั้นก่อนนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนถ้าหากใช้สื่อการสอนใด ๆ ที่ไม่ได้ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพ นอกจากจะไม่มีควมมั่นใจในประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งหมายถึงคุณภาพของสื่อหรือเทคโนโลยีการศึกษาที่ยืนยันได้ในเชิงปริมาณหรือตัวเลขแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดผลข้างเคียงอันเกิดแก่นักเรียนในด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมอีกด้วย หลังจากผ่านกระบวนการและขั้นตอนของการสร้างสื่อทั้งหลายตามหลักวิชาแล้วขั้นตอนต่อไปที่สำคัญคือ การหาประสิทธิภาพสื่อที่สร้างขึ้น ซึ่งวิธีการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนมี 2 วิธี คือ การหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล และการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์

การหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์

วิธีการนี้จะนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน แผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์ของประสิทธิภาพของสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์คะแนนใช้สูตรคำนวณ เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบย่อยได้เฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข

80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตร ดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum X}{\frac{N}{A} \times 100} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\sum y}{\frac{N}{B} \times 100} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมจากการทำแบบฝึกหัดหรืองาน
	N	แทน	จำนวนนักเรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหรืองาน
	$\sum y$	แทน	คะแนนรวมของการทำแบบทดสอบหลังเรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของผลการสอบหลังเรียน

การกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับว่าสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ คือ ด้านความรู้ ความจำ E_1/E_2 มีค่า 80/80 ขึ้นไป ด้านทักษะปฏิบัติ E_1/E_2 มีค่า 70/70 ขึ้นไปโดย E_1/E_2 ต้องไม่แตกต่างกันเกินร้อยละ 5

โสภณ นุ่มทอง (2540 : 82) ได้กล่าวว่า การทดสอบประสิทธิภาพต้องดำเนินการ ดังนี้

1. แบบเดี่ยว (1 : 1) เป็นการนำบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น ไปทดลองกับผู้เรียนรายบุคคล เพื่อหาข้อบกพร่องการทดลองนี้ ควรกระทำกับผู้เรียนที่มีระดับการเรียนรู้แก่ ปานกลางและอ่อน เพื่อหาข้อมูลในการปรับปรุง
2. แบบกลุ่ม (1 : 10) เป็นการนำบทเรียนสำเร็จรูปที่ได้จากการปรับปรุงจากการทดลองครั้งแรกมาใช้ทดลองกับผู้เรียน 6-10 คน ที่มีความสามารถกระจายเพื่อหาข้อมูลในการปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. แบบภาคสนาม (1 : 100) เป็นการนำบทเรียนสำเร็จรูปที่ได้รับการปรับปรุงครั้งที่สองไปทดลองใช้ในชั้นเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 40-100 คน และหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ถ้าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องดำเนินการปรับปรุงและทดลองหาประสิทธิภาพซ้ำอีกครั้ง

การหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปที่ผลิตขึ้นไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากตัวแปรที่ควบคุมไม่ได้ เช่น ความพร้อมเพียงของนักเรียน สภาพห้อง ฯลฯ อาจอนุโลมให้มีระดับผิดพลาดได้ ไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ประมาณ 2.5-5%

ฉลองชัย สุรวัฒนุรณ (2528 : 215) กล่าวว่า การยอมรับประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป 3 ระดับ คือ

1. สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้เกิน

กว่า 5% ขึ้นไป

2. เท่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเท่ากับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 5% หรือไม่ต่ำกว่า 5%

3. ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้แต่ไม่ต่ำกว่า 5% ถือว่ามีประสิทธิภาพยอมรับได้

นักเรียนที่นำมาทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นเป็นตัวแทนของนักเรียน โดยพิจารณา ดังนี้

1. การทดลองเดี่ยว เป็นการทดลองครู 1 คน นักเรียน 1 คน โดยให้ทดลองกับนักเรียนอ่อนเสียก่อนทำการปรับปรุง แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนปานกลางและเก่ง หากเวลาไม่อำนวยและสถานการณ์ไม่เหมาะสมให้ทดลองกับเด็กอ่อนหรือปานกลาง

2. การทดลองแบบกลุ่ม เป็นการทดลอง ครู 1 คน นักเรียน 6-10 คน โดยให้ละกัน เก่ง ปานกลางและอ่อน ห้ามทดลองกับนักเรียนอ่อนหรือเก่งล้วน

3. การทดลองแบบสนาม เป็นการทดลองใช้ครู 1 คน ต่อนักเรียน 30-50 คน ชั้นที่เลือกมาทดลองต้องมีนักเรียนละกันเป็นนักเรียนเก่งและอ่อน ไม่ควรเลือกห้องที่มีนักเรียนเก่งและอ่อนทั้งหมด

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ ได้จากการประเมินพฤติกรรมจากกิจกรรมของนักเรียนในบทเรียนทุกกิจกรรม และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จะพิจารณาจากผลการทดสอบหลังเรียน ในการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์ไว้คือ 80/80 ซึ่ง 80 ตัวแรก (E_1) หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน คัดจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน โดยเก็บคะแนนจากแบบทดสอบในบทเรียนสำเร็จรูปแต่ละเล่ม ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป 80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์ คัดจากร้อยละของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

การหาดัชนีประสิทธิผล

สมนึก กัททิษณี (2549 : 102) ได้กล่าวไว้ว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล

(Effectiveness Index) เป็นค่าแสดงอัตราการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว หลังจากที่ได้เรียนจากสื่อหรือนวัตกรรมหรือแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ

เพชัญ กิจระการ (2545 : 1-2) ได้กล่าวถึง การนำค่าดัชนีประสิทธิผลของสื่อ (Effectiveness Index) ว่า เมื่อมีการประเมินสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นมา เรามักจะดูถึง

ประสิทธิผลด้านการสอนและการวัดผลประเมินผลของสื่อ นั้นตามปกติอยู่แล้ว จะเป็นการประเมินความแตกต่างของคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียน และคะแนนทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในทางปฏิบัติส่วนมากจะเน้นที่ผลของความแตกต่างที่แท้จริง มากกว่าผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะ ก็อาจยังไม่เพียงพอ เช่น การทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนครั้งหนึ่งพบว่า ผลการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสองกลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนทดสอบหลังเรียนระหว่างกลุ่มทั้งสอง ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดขึ้นเพราะตัวแปรทดลอง (Treatment) นั้นหรือไม่เนื่องจากการทดสอบ ทั้งสองกรณีนั้นมีคะแนนพื้นฐานแตกต่างกันซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนการทดสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นได้สูงสุดของแต่ละกรณีตามแนวคิดของฮอฟแลนด์

ดัชนีประสิทธิผลคำนวณได้จากการหาค่าความแตกต่างของแบบทดสอบว่า การทดลองและการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนพื้นฐาน (คะแนนการทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนทำได้สูงสุด ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงขอบเขต และประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อหรือการสอน ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินสื่อ โดยเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดว่านักเรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดทางด้านความเชื่อเจตคติ และความตั้งใจของนักเรียน คะแนนที่ได้จากการทดสอบมาแปลงให้เป็นร้อยละ หากคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ นำนักเรียนเข้ารับการทดลองเสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาดัชนีประสิทธิผล โดยนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลังเรียนได้เท่าไรให้นำมาหารด้วยค่าที่ได้จากค่าทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถทำได้ ลบด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียน โดยทำให้อยู่ในรูปร้อยละ

ดัชนีประสิทธิผลจะมีค่าอยู่ระหว่าง -100 ถึง 1.00 หากค่าทดสอบก่อนเรียนเป็น 0 และการทดสอบหลังเรียน ปรากฏว่านักเรียนไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือ ได้คะแนน 0 เท่าเดิม แต่ถ้าคะแนนคะแนนทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 0 และการทดสอบหลังเรียนนักเรียนทำได้

สูงสุด คือ เต็ม 100 จะมีค่าเป็น 1.00 และในทางตรงกันข้าม ถ้าคะแนนทดสอบหลังเรียน น้อยกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ค่าที่ได้ออกมาจะมีค่าเป็นลบ

กู๊ดแมน เฟรทเชอร์และชไนเดอร์ (Good Fretcher and Schneider. 1980 : 30-34 ; อ้างอิงมาจาก ชนิตา นนทันทภา. 2545 : 48) ได้กล่าวถึง ดัชนีประสิทธิผลไว้ว่า เป็นการ ประเมินสื่อการเรียนที่ผลิตขึ้นมาเพื่อที่จะดูถึงประสิทธิภาพการเรียนการสอน และการวัดผล ประเมินผลสื่อ่นั้น ตามปกติแล้ว จะเป็นการประเมินความแตกต่างระหว่างคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนการทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่ม ควบคุม ในทางปฏิบัติส่วนมากเน้นที่ผลความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่าผลความแตกต่าง ทางด้านสถิติ แต่ในบางกรณีเป็นการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะ ก็อาจจะยังไม่เป็นการเพียงพอ เช่น กรณีของการทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนครั้งหนึ่งปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 การทดสอบ ก่อนเรียนได้คะแนน 18% การทดสอบหลังเรียนได้ 74% เมื่อนำผลมาวิเคราะห์ทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ระหว่างกลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏว่า ไม่ มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่าเกิดขึ้นเพราะตัวแปรทดลองหรือไม่ เนื่องจาก การ ทดสอบทั้ง 2 กรณีนั้น คะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียนแตกต่างกันซึ่งจะส่งผลถึง คะแนนทดสอบหลังเรียนที่เพิ่มขึ้นได้สูงของแต่ละกรณี)

สรุปได้ว่า ดัชนีประสิทธิผลเป็นการหาประสิทธิผลของสื่อหรือนวัตกรรมหลังเรียนว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าหรือมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังการใช้สื่อมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการใช้สื่อ

ความพึงพอใจ

มีนักวิชาการได้ศึกษาความพึงพอใจไว้คือ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

สุรศักดิ์ วงศ์สุรศิลป์ (2542 : 66) กล่าวถึงความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกที่ดีของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งเป็นความรู้สึกที่ดี ที่เกิดจากการตอบสนอง ทั้งทางร่างกายและจิตใจจนทำให้เกิดความพึงพอใจ

อานนท์ กระบอโกโท (2543 : 33) สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานนั้น เช่น ความรู้สึก

รัก ชอบ ภูมิใจและยินดี ผู้มีความพึงพอใจในการทำงานจะมีความเสียสละ อุทิศแรงกายแรงใจ และสติปัญญาให้แก่งานอย่างแท้จริง

ศุภศิริ โสมาเกตู (2544 : 49) สรุปความหมายความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกพึงใจ ชอบใจ ในการร่วมปฏิบัติการเรียนการสอนและต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ คือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ในทางบวกหรือรู้สึกในทางที่ดี และเป็นความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นความรู้สึกพอใจต่อการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจที่มีต่อการได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ จนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ เป็นการศึกษาตามกฎทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ ที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ มีดังต่อไปนี้

สกอตต์ (Scott. 1970 : 124 ; อ้างอิงใน ศุภศิริ โสมาเกตู. 2544 : 49) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีความสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะต้องมีความหมายกับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้กระบวนการทำงานและควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายใต้เป้าหมายของงานจะต้องมีลักษณะดังนี้
 - 3.1 คนทำงานมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย
 - 3.2 ผู้ปฏิบัติได้ทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
 - 3.3 งานนั้นสามารถทำได้สำเร็จ

เมื่อนำแนวคิดของสกอตต์ (Scott) มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างแรงจูงใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวทางดังนี้

1. ศึกษาความต้องการ ความสนใจของนักเรียน และระดับความสามารถหรือพัฒนาการตามวัยของนักเรียน
2. วางแผนการสอนอย่างเป็นกระบวนการ และประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมและกำหนดเป้าหมายในการทำงาน สะท้อนผลงานและการทำงานร่วมกันได้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2542 : 105) ได้กล่าวถึงส่วนประกอบสำคัญในกระบวนการกระตุ้นแรงจูงใจมนุษย์ ได้แก่

1. เครื่องมือในการเลือกพฤติกรรม (Instrumentality) คือการรับรู้ว่าการมีพฤติกรรมอย่างหนึ่งนำไปสู่ความผลตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหมายถึงการรู้ค่าที่มุ่งหวังของทางเลือกแต่ละทางซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกของบุคคล

2. ความคาดหวัง (Expectancy) คือการที่บุคคลประเมินเป็นไปได้ว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งมีทางที่จะนำไปสู่ผลบางอย่าง

3. ความชอบหรือความพอใจ (Valence) คือคุณค่าหรือค่านิยม ที่มีต่อผลที่เกิดขึ้นซึ่งหมายถึง ความพอใจของบุคคลในผลตอบแทนที่ได้จากสิ่งทีคาดหวังเฉพาะอย่าง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2542 : 28-129) กล่าวถึงความพอใจในการทำงาน เกิดจากการรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวัง และสิ่งที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ความพอใจจะเกิดขึ้นถ้าสิ่งที่ได้รับเป็นไปตามที่คาดไว้

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้นักเรียนทำงานที่ได้ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำ ปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพอใจในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายในเป็นผลด้านความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดแก่ตัวนักเรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจตลอดจนได้รับการยกย่องจากผู้อื่น ส่งผลตอบแทนภายนอกเป็นรางวัลที่ผู้อื่น จัดหาให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับการยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ กิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้นักเรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใดนั่นคือ สิ่งทีครูจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

การวัดความพึงพอใจ

นักวิชาการได้ศึกษาการวัดความพึงพอใจไว้ ดังนี้

บุญเรือง ขจรศิลป์ (2528 : 137) ได้กล่าวว่า ทักษะคิดหรือเจตคติเป็นนามธรรม เป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อนจึงเป็นการยากที่จะวัดทักษะคิดโดยตรง แต่เราสามารถวัดทักษะคิดได้โดยอ้อมโดยวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทน ฉะนั้นการวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตจำกัดด้วย อาจมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น ถ้าบุคคลเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นได้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้เป็นของธรรมดาของการวัดทั่วไป

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 149-157) ให้แนวคิดว่า การวัดความพึงพอใจเป็นสิ่งที่ยุ่งยากพอสมควร เพราะเป็นการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึก หรือเป็นลักษณะทางจิตใจ หรือเป็นลักษณะทางจิตใจ หรือคุณลักษณะดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตาม ความพึงพอใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็ยังสามารถวัดได้โดยอาศัยหลักการสำคัญ คือการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้และผลการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันทางบวก ขึ้นอยู่กับว่า กิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ สิ่งที่ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ต้องคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียน วิธีสอน เนื้อหาที่จะสอน การใช้สื่อ และความต้องการ ความสนใจ เป้าหมาย แรงกดดันต่างๆในตัวผู้เรียน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้สามารถวัดได้จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้ยังมีประสิทธิภาพทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติทำให้นักเรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใด นั่นคือ สิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

บริบทโรงเรียนบ้านหนองสระพัง

1. ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนบ้านหนองสระพัง ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2497 ตำบลนาพัน อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปัจจุบันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนมีเนื้อที่ 12 ไร่ 2 งาน 25 ตารางวา ปรึชญาคือ

นคติ ปัญญา สมาอาภา คติพจน์คือ ความรู้คู่คุณธรรม คำขวัญของโรงเรียนเรียนดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม นำพัฒนา อักษรย่อ น.พ. สีประจำโรงเรียน ฟ้า - ขาว ฟ้าหมายถึง ความก้าวไกล ขาว หมายถึงความสะอาดบริสุทธิ์ ตราประจำโรงเรียน รูปเสมา ต้นไม้ประจำโรงเรียน เดิมต้นนนทรี ปัจจุบันต้นราชพฤกษ์ ในปีการศึกษา 2557 ผู้อำนวยการโรงเรียน คือ นายสุนทร พิมพ์ส มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 17 คน เป็นชาย 7 คน และเป็นหญิง 10 คน สถานศึกษามีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 163 คน จำแนกเป็นชาย จำนวน 78 คน และหญิงจำนวน 73 คน แยกเป็นระดับอนุบาล จำนวน 31 คน ระดับประถมศึกษา จำนวน 92 คน ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 41 คน ภาระงานสอนของครูโดยเฉลี่ย 20 ชั่วโมง / สัปดาห์ สถิติการเข้ารับการอบรมของบุคลากรเฉลี่ย 20 ชั่วโมง/ปีการศึกษา ส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับด้านการทำแผนการจัดการเรียนรู้ การเพิ่มพูนความรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน

2. วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองสระพังทุกคน เป็นผู้มีระเบียบ มีวินัย มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม ตั้งใจเรียนจนจบเป็นคนเก่งคนดีของสังคม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีแนวทางในการดำรงชีวิตโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมีการบริหารจัดการโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตามจุดประสงค์ของหลักสูตร และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสุขในสังคมปัจจุบัน

3. นโยบายโรงเรียนบ้านหนองสระพัง

งานวิชาการ โรงเรียนส่งเสริมให้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ศึกษาและจัดทำทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย
3. จัดทำเอกสารรายละเอียดประกอบ ได้แก่ ข้อมูลนักเรียน กิจกรรมพัฒนางาน

วิชาการ ผลการพัฒนาและรายงานการพัฒนางานวิชาการ

4. เตรียมและฝึกซ้อมนักเรียนเข้าร่วมประกวดแข่งขันกิจกรรมศิลปหัตถกรรม

นักเรียนทุกระดับ เป็นประจำอย่างต่อเนื่องทุกปี

5. จัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามโอกาสอันควรเป็นประจำทุกปี เช่น วัน

ไหว้ครู วันสำคัญทางศาสนา วันแม่ วันคริสต์มาส วันเด็ก เป็นต้น

6. สรุปผลการจัดกิจกรรมรายงานผู้บริหาร เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องของการ

บริหารงานในครั้งถัดไป

7. ส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารเข้ารับการอบรมสัมมนา ประชุม ตามโอกาส เพื่อเป็นการยกระดับความรู้ให้ทันสมัย และก้าวทันเหตุการณ์อยู่เสมอ และนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

8. จัดสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนทุกระดับชั้น เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

9. ครูสอนตรงเวลา เต็มเวลา เต็มความรู้ความสามารถ

10. จัดครูสอนตรงตามวิชาเอก และความถนัด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเต็มที่และส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอยู่เสมอ

11. ครูทุกคนจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการปฏิบัติจริง คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม

12. นักเรียนมีการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่

4. การวัดผลประเมินการเรียนการสอน

โรงเรียนบ้านหนองสระพังมีการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการวัดผลตามสภาพจริง และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มอบหมายภาระงานให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) จัดครูเข้าสอนประจำชั้น ระดับช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) และระดับช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) จัดการเรียนการสอนแบบหมุนเวียน เพื่อให้ครูได้สอนตรงตามวิชาเอกและความถนัด

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่ (LAS) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ในวิชาภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.80 และคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปลายปี ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73 (โรงเรียนบ้านหนองสระพัง, 2556 : 5) จากผลการประเมินดังกล่าว เป็นตัวชี้วัดถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ต่ำกว่าเป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ คือ คะแนนการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน คะแนนเฉลี่ย 35 ขึ้นไป และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปลายปี คะแนนเฉลี่ย 75 ขึ้นไป และจากการสังเกตการเรียนการสอนพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังอ่านคำไม่คล่อง ไม่เข้าใจความหมายของคำ ไม่สามารถนำคำที่กำหนดให้แต่งประโยคที่มีความหมายได้ถูกต้อง นักเรียนยังเขียนคำไม่ถูกต้อง

และไม่สามารถทำแบบฝึกหัดหรือใบงานที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งจะทำให้นักเรียนไม่มีทักษะพื้นฐานที่จะเรียนคำที่ยากขึ้นในระดับที่สูงขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นการช่วยให้นักเรียนเรียนรู้คำศัพท์พื้นฐานที่นักเรียนอ่านไม่คล่อง เขียนไม่ถูกต้อง และทำกิจกรรมต่างๆที่กำหนดให้ได้ ซึ่งจะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

เฉลิม รังกระราช (2551 : 81) ได้วิจัยรายงานผลการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูน เรื่อง คำและชนิดของคำในภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนม่วงคำราษฎร์สามัคคี ผลการศึกษาพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูน เรื่อง คำและชนิดของคำในภาษาไทย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.60/86.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 0.77 หมายความว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 77.00

ศศิธร เวียงวะลัย (2551 : 45-70) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือประกอบบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือประกอบบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือประกอบบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านโค้งสำราญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร จำนวน 14 คนจาก 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน บทเรียนสำเร็จรูป จำนวน 7 เล่ม แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่า

แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือประกอบบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.24/87.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.7805 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน ร้อยละ 78.05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาที่เรียนด้านรูปแบบบทเรียนสำเร็จรูป ด้านการเป็นสื่อการเรียนรู้ และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด

ชนันทัดดา วรณคัมภ์ (2552 : 93) ได้วิจัยการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.34/85.78 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลำดวน ชูชนะ (2553 : 115) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD ผลการศึกษา พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.40/85.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ SATD มีค่าเท่ากับ 0.6647 หรือคิดเป็นร้อยละ 66.47 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการจัดกิจกรรมด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีความคงทนในการเรียนรู้จากการทดสอบหลังเรียนกับการทดสอบเมื่อระยะเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ ได้ร้อยละ 98.42 ซึ่งไม่แตกต่างกันไปจากคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Scherer (2003 : 114) ได้ศึกษาเรื่องราวใช้แรงเสริมกับการลงโทษกับการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ผลการศึกษาพบว่า การใช้แรงเสริมกับการลงโทษยังไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างชัดเจนเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 คน ยังขาดความรู้ความเข้าใจในแนวปฏิบัติเรื่องนี้อยู่ ควรมีการนำการวิจัยนี้ประยุกต์ใช้ในการวิจัยอื่น ๆ แต่ควรหาเครื่องมือประเมินผลการทดลองที่น่าเชื่อถือที่มีประสิทธิภาพให้มากกว่านี้

Lim (2004 : 3997-A) ได้ทำการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ภาพการ์ตูนและภาพเคลื่อนไหวที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียนคริสเตียน การจัดการศึกษาโดยใช้สื่อแบบเสียง ภาพ และภาพศิลปะทางด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังได้ทำการสำรวจสถาบันทางการศึกษาและองค์กรของกลุ่มคริสเตียนอีกหลายแห่งซึ่งใช้ภาพการ์ตูนและภาพการ์ตูนเคลื่อนไหวในโบสถ์ ผลการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์และประเมินผล โดยใช้ค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการจัดกลุ่มอภิปราย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สามารถกล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนคริสเตียน ได้ใช้ประโยชน์จากการ์ตูนและภาพเคลื่อนไหวที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมและศิลปะให้กับผู้เรียน

Chen (2004 : 57-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการของนักเรียนในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ในวิทยาลัยแห่งหนึ่งของประเทศไต้หวัน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสำรวจประสิทธิภาพของวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยแห่งหนึ่งของประเทศไต้หวัน จำนวน 110 คน (ชาย 34 คน และหญิง 76 คน) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ และเทคนิค STAD ส่วนกลุ่มควบคุมใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนจากการทดสอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งโดยรวมและด้านการอ่าน และมีพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากกว่ากลุ่มควบคุม นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และนักศึกษาชายในกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ สามารถแสดงผลการปฏิบัติที่ดีขึ้นมากกว่านักศึกษาชายในกลุ่มที่ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ

Fenwick (2005 : 2084-A) ได้ทำการศึกษาเพื่อสอบสวนหาประสิทธิภาพของวิธีสอนแบบมีโครงสร้างเชิงสร้างสรรค์ และมีความขัดแย้งอันเป็นกลยุทธ์การสอนอย่างหนึ่ง เพื่อเพิ่มพูนการเรียนรู้และเพื่อเปรียบเทียบผลกระทบของวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียนและเจตคติของนักเรียนที่มีต่อปัจจัยหนุนทางสังคม เกี่ยวกับความ
 ชัดแย้งความร่วมมือการสนับสนุนทางวิชาการจากเพื่อน คุณค่าของพฤติกรรมโต้แย้งทาง
 ปัญญา การนับถือตนเองทางวิชาการและการจงใจ ตัวแปรอิสระประกอบด้วยเงื่อนไข 2
 ประการ คือ (1) ความชัดเจนเชิงสร้างสรรค์แบบร่วมมือในที่ซึ่งนักเรียนตรวจสอบประเด็น
 ปัญหาทั้ง 2 ด้านอย่างกว้างขวางแล้วที่นักเรียนดำเนินการต่อไปยังการสำรวจสำมะโน (การ
 ทดลอง) (2) การหาสิ่งที่เกิดขึ้นแบบร่วมมือ ในที่ซึ่งนักเรียนต้องเลือกตำแหน่งเกี่ยวกับประเด็น
 ที่มุ่งเน้น แล้วได้รับการสนับสนุนให้อยู่ร่วมการอภิปรายเกี่ยวกับทักษะที่ต่อต้าน โดยหลีกเลี่ยง
 ความไม่ลงรอยกันและรักษาความปรองดองกันของกลุ่ม (การเปรียบเทียบ) ใช้คำถามวิจัย
 พื้นฐานต่อไปนี้ ขับเคลื่อนการศึกษาครั้งนี้ 1) เทคนิคการสอนที่ชัดเจนเชิงสร้างสรรค์แบบ
 ร่วมมือให้ประโยชน์แก่การเรียนรู้ที่วัดได้เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการแสวงหาสิ่งที่เกิดขึ้นแบบ
 ร่วมมือแบบเดิมมากขึ้นหรือไม่ 2) วิธีกาหนดการ 2 วิธีนี้ส่งผลต่อเจตคติของนักเรียนที่มีต่อ
 สไตส์การสอนเหล่านี้ เพื่อนของนักเรียนและต่อนักเรียนอย่างไร 3) ความแตกต่างทางเพศหรือ
 ระดับชั้นเรียนปรากฏชัดในการตอบสนองต่อการเข้ามีส่วนร่วมในเทคนิคเหล่านี้หรือไม่ทำ
 การศึกษาเป็นเวลา 5 วัน นักเรียนจำนวน 5 คน จากห้องโฮมรูมที่ต่างระดับชั้นกัน (ชั้นประถมปี
 ที่ 3, 4 และ 5) เรียนแบบมีความชัดเจนเชิงสร้างสรรค์แบบร่วมมือหรือเรียนแบบแสวงหาสิ่งที
 เกิดขึ้นแบบร่วมมือในขณะที่กำลังสำรวจประเด็นปัญหานี้ คือบริษัทยาสูบควรได้รับอนุญาตให้
 โฆษณาผลิตภัณฑ์ของตน โดยไม่มีข้อเข้มงวด ถ้าการโฆษณานั้นเข้าถึงคนอายุต่ำกว่า 18 ปี
 หรือไม่ ผลของคำถามแรกชี้แนะว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ผลคำถามที่สองบ่งชี้ว่า
 กลุ่มความชัดเจนเชิงสร้างสรรค์มีเจตคติทางบวกต่อความชัดเจนมากกว่ากลุ่มที่แสวงหาสิ่งที
 เกิดขึ้น แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเจตคติต่อปัจจัยอื่นๆเกี่ยวกับการสนับสนุนทาง
 สังคม ผลของคำถามที่สามชี้แนะว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนระหว่างระดับชั้นเรียนหรือระหว่างเพศชายเพศหญิง แต่มีความแตกต่างอย่างมี
 นัยสำคัญในด้านเจตคติต่อปัจจัยบางประการเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

Graham (2006 : unpagged) ได้ศึกษาวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือและนักเรียนชั้นมัธยม
 ตอนต้น โดยมีผลการศึกษาหลายเรื่อง แสดงว่าการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือมี
 ผลกระทบทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการตรวจสอบห้องเรียนวิชา
 สังคมศึกษา 2 ห้องเรียน เพื่อสำรวจการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ การศึกษาครั้งนี้มี
 ความมุ่งหมายเพื่อสอบสวนกลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือที่ต่างกัน 3 กลยุทธ์ ผลการเรียนรู้ที่มี
 ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและเพื่อกำหนดว่าวิธีการใดเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนได้มากกว่ากันในวิชาเดียวกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ถือว่าสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ ช่วยสอนเพิ่มและเสริมให้นักเรียนได้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนและช่วยให้ผู้เรียนมีความเห็นอกเห็นใจกัน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบการวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง คำโดยใช้

บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1